

Banka Popullore e Republikës së Maqedonisë së Veriut

Drejtoria e Stabilitetit Financiar dhe e Politikës Makroprudenciale

***RAPORT I RREZIQEVE NË SISTEMIN BANKAR TË
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT NË
TREMUIJORIN E PARË TË VITIT 2022***

Qershor, 2022

P Ë R M B A J T J A

I. PËRMBLEDHJE	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
II. STRUKTURA E SISTEMIT BANKAR	6
III. RREZIQET E SISTEMIT BANKAR	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1. Rreziku kreditor	Error! Bookmark not defined.
2. Rreziku valutor	Error! Bookmark not defined.
3. Rreziku i likuiditetit	Error! Bookmark not defined.
4. Rreziku nga ndryshimi i normave të interesit	Error! Bookmark not defined.
5. Rreziku nga paaftësia e pagesës	Error! Bookmark not defined.
IV. NDRYSHIMET MË TË RËNDËSISHME TË BILANCIT DHE PROFITABILITETI I SISTEMIT BANKAR	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
1. Aktivitetet e bankave	46
2. Profitabiliteti	Error! Bookmark not defined.

I. Përmbledhje

Në tremujorin e parë të vitit 2022, mjedisi në të cilin funksionon sistemi bankar vendas u bë ende më i ndërlikuar, me fillimin e konfliktit mes Rusisë dhe Ukrainës, efektet negative të të cilit tashmë po ndjehen në mjedisin ndërkombëtar dhe vendas. Mjedisi i pafavorshëm ndikoi negativisht në dinamikën e veprimtarisë së sistemit bankar, i cili, si në episodet e mëparshme të krizës, sfidat i përballoi me sukses. Në fakt, depozitat e subjekteve jofinanciare shënuan rënie tremujore prej 3%, që pjesërisht është pasojë e faktorëve të zakonshëm sezonalë në këtë periudhë të vitit. Megjithatë, në lëvizjen e depozitave në tremujorin e parë të vitit 2022, mbi të gjitha rënia në muajin mars, ndikuan fuqishëm edhe efektet negative të konfliktit midis Rusisë dhe Ukrainës dhe zinxhirët e furnizimit global të ndërprerë në përgjithësi, të cilat shkaktuan shpenzime më të larta për ndërmarrjet vendase, si dhe trysni më të theksuara psikologjike mbi popullatën, të nxitur nga përhapja e lajmeve negative për lëvizjet e ardhshme të normave të inflacionit. Prireja e popullsisë për depozita në valutë mbeti e lartë, që u pasqyrua nga rritja e depozitave në valutë në këtë sektor, në të gjitha segmentet e maturimit. Rënia e depozitave të subjekteve jofinanciare u amortizua nga pakësimi i mjeteve likuide të bankave dhe nuk pati ndikim të rëndësishëm në aktivitetin kreditues të sistemit bankar. Kështu, plasmanet në kredi të subjekteve jofinanciare vazhduan të rriten në mënyrë solide (2,7%), me dinamikë të njëjtë si në tremujorin e mëparshëm. Pjesa më e madhe e rritjes së kredive tremujore u drejtua te bizneset, kryesisht në kreditë afatshkurtra, ndonëse u rritën edhe kreditë e amvisërive.

Aftësia e pagesës e sistemit bankar mbeti në nivele të qëndrueshme. Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit shënoi një rënie tremujore prej 0,3 pikë përqindjeje, në nivelin 17%, që vjen si pasojë e rritjes më të shpejtë tremujore të aktives së ponderuar sipas rrezikut, krahasuar me rritjen e mjeteve vetanake. Rritja e mjeteve vetanake ka ardhur më së shumti nga fitimet e pashpërndara, ndërsa rritja e aktives së ponderuar sipas rrezikut është më e pranishme në aktiven e ponderuar sipas rrezikut kreditor. Mbi 90% e mjeteve vetanake i përkasin kapitalit të rregullt bazë, i cili përfaqëson segmentin më cilësor të kapitalit rregullator të bankave. Analizuar sipas përdorimit, rreth gjysma e mjeteve vetanake u përkasin shtesave kapitale të përcaktuara sipas vlerësimit mbikëqyrës, shtresave mbrojtëse të kapitalit ose janë "të lira", mbi nivelin minimal të kërkuar, i cili është veçanërisht i rëndësishëm gjatë një cikli në rënie në ekonomi dhe në kushte krize, kur këto shtresa të mjeteve vetanake mund të përdoren për të përballuar sfida të ndryshme. Testimi i kryer i stresit të rezistencës së sistemit bankar ndaj goditjeve të simuluar tregon rezistencë të kënaqshme.

Treguesit e likuiditetit vazhdojnë të jenë në nivele të kënaqshme. Në tremujorin e parë të vitit 2022, mjetet likuide të sistemit bankar shënuan rënie tremujore prej 7,7%, që shkaktoi një ulje të caktuar të treguesve të likuiditetit. Mirëpo këto vazhdojnë të tregojnë menaxhim të duhur rrezikut të likuiditetit nga bankat, që konfirmohet nga pjesëmarrja relativisht e qëndrueshme e mjeteve likuide në totalin e aktives së bankave (30,1%) dhe mbulimi i detyrimeve afatshkurtra dhe depozitave të amvisërive me mjete likuide, të cilat gjithashtu mbetën në nivel të kënaqshëm (nga 48,2%, përkatësisht 61,2%). Norma e mbulimit të likuiditetit të sistemit bankar (ang. Liquidity Coverage Ratio) është 255,2%, që është 2,5 herë më shumë në krahasim me minimumin rregullator (100%) dhe konfirmon sasinë e kënaqshme të likuiditetit në dispozicion të sistemit bankar maqedonas. Rezultatet e testeve të stresit tregojnë një rezistencë të kënaqshme të sistemit bankar ndaj daljeve të supozuara ekstreme, individuale dhe të kombinuara të likuiditetit.

Në tremujorin e parë të vitit 2022, kreditë me probleme dhe të ristrukturuara të rregullta të subjekteve jofinanciare shënuan rënie. Kështu, kreditë me probleme të subjekteve jofinanciare u pakësuan, në bazë tremujore, për 2,1%, pra pjesëmarrja e tyre në totalin e kredive u pakësua për 0,4 pikë përqindje, në nivelin 4,1%. Nga pikëpamja sektorale, rënia tremujore e kredive me probleme është përqendruar te kreditë e ndërmarrjeve, që janë pakësuar për 5,1%, ndërsa kreditë me probleme të amvisërive u shtuan për 4,2%. Raporti ndërmjet kredive me probleme dhe totalit të kredive ra në një nivel të ri historik të ulët prej 4,1% në portofolin e kredive të korporatave, ndërsa në portofolin e kredive të përbëra prej amvisërive, u përkeqësua për minimalisht 0,1 pikë përqindje dhe më 31.3.2022 arriti 2,1%. Kreditë e ristrukturuara të rregullta shënuan rënie tremujore, pas rritjes më të ndjeshme të arritur gjatë vitit 2021, me të cilën pjesëmarrja e tyre tashmë e ulët në totalin e kredive të rregullta të subjekteve jofinanciare u ul minimalisht dhe më 31.3.2022 zbriti në 1,9%.

Në tremujorin e parë të vitit 2022, sistemi bankar vendas arriti fitim më të lartë operativ (për 32,6%), krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë. Rritja e fitimit rezulton nga tarifat më të ulëta të zhvlerësimit dhe rritja e të hyrave neto pa interes dhe neto me interes. Normat e kthimit të aktives mesatare dhe kapitalit dhe rezervave mesatare shënuan përmirësim, krahasuar me tremujorin e parë të vitit 2021 dhe arritën nivelet 1,6%, përkatësisht 14%. Treguesit e efikasitetit operacional tregojnë përkeqësim të lehtë, me një rritje të shpenzimeve operative prej 11,6%, krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë.

Ekspozimet e sistemit bankar ndaj rrezikut valutor dhe të ndryshimeve të normave të interesit në portofolin e aktiviteteve bankare u rritën dhe janë 3,9%, përkatësisht 10,6% të mjetëve vetanake, që është brenda kufijve të përcaktuar. Pozicioni valutor i sistemit bankar kaloi nga i gjatë në i shkurtër, që më parë ishte e pazakontë për sistemin bankar vendas. Lëvizjet e tilla vijnë kryesisht nga rritja më e shpejtë tremujore e detyrimeve me komponent euro (kryesisht për shkak të depozitave në valutë), krahasuar me rritjen e mjetëve me komponent euro, e cila pothuajse eliminoi hendekun ndërmjet aktives dhe pasives në euro. Rritja e ekspozimit të sistemit bankar ndaj rrezikut të ndryshimeve të normave të interesit vjen më së shumti si pasojë e ndryshimeve në pozicionet e ndjeshme ndaj interesit të bankave me norma të ndryshueshme interesi, ku plasmanet në kredi shënuan rritje, të ndjekur nga rishpërndarja në blloqe kohore me një periudhë pak më të gjatë të mbetur deri në rivlerësimin e radhës të normave të interesit, ndërkohë që detyrimet pa afat me një normë interesi të ndryshueshme u ulën.

Pasiguria ende e pranishme rreth rrjedhës së mëtejshme të ngjarjeve në lidhje me pandeminë e virusit Covid, rritja e çmimeve të energjisë dhe zinxhirët e fragmentuar dhe të ndërprerë të furnizimit për shkak të konfliktit në Ukrainë, si dhe futja e masave të rrepta kufizuese në Kinë janë faktorët më të rëndësishëm të rrezikut që do të ndikojnë në dinamikën e ardhshme të rritjes së aktivitetit ekonomik dhe të aktiviteteve të sistemit bankar. Banka Popullore, si gjithmonë edhe më parë, po ndjek me vigjilencë të gjitha zhvillimet dhe është e gatshme të marrë të gjitha masat e nevojshme në kompetencën e saj, sa herë që të jetë e nevojshme. Kështu, në tremujorin e dytë të vitit, u vërejt nevoja për një reagim monetar, nisur nga trysnitë e zgjatura të çmimeve nën ndikimin e rritjes afatgjate dhe më të fortë të çmimeve të importeve dhe të pritshmërive të krijuara inflacioniste. Në muajt prill dhe maj, Banka Popullore e rriti dy herë normën e interesit për bonot e thesarit për 0,25 pikë përqindje për çdo rritje, në nivelin 1,75%. Gjithashtu, në përputhje me prirjen e shtuar të vërejtur për kursim në valutë, si dhe me spekulimet e pabaza

për stabilitetin e denarit, në fillim të prillit 2022, Banka Popullore ndërmori masa të synuara, përkatësisht bëri ndryshime në rezervën e detyrueshme, si reagim ndaj prirjeve të tilla. Përmes zvogëlimit të normës së rezervës së detyrueshme për detyrimet në denarë (nga 8% në 6,5%) dhe rritjes së njëkohshme të normës së rezervës së detyrueshme për detyrimet në valutë (nga 15% në 16,5%), që do të zbatohet nga qershori i këtij viti, po bëhet përpjekje për të ndikuar në strukturën valutore të depozitave në sistemin bankar, që është në përputhje edhe me Strategjinë për mbështetjen e denarizimit të ekonomisë vendase.

II. Struktura e sistemit bankar

1. Numri i bankave dhe struktura e pronësisë së sistemit bankar

Më 31 mars 2022, numri i bankave në Republikën e Maqedonisë së Veriut është i pandryshuar në krahasim me tremujorin e mëparshëm dhe është trembëdhjetë. Nëntë banka janë me pronësi kryesisht të huaj, pesë prej të cilave janë filiale të bankave të huaja.

Tabela nr. 1

Struktura e pozicioneve më të rëndësishme nga bilancet, sipas pronësisë mbizotëruese të bankave (më 31.3.2022)

në milionë denarë dhe në përqindje

Lloji i pronësisë	Numri i bankave	Kapitali dhe rezervat		Aktivi		Kredi të sektorit jofinanciar		Depozita nga sektori jofinanciar		Të hyra totale*		Rezultat financiar*	
		Shuma	Në %	Shuma	Në %	Shuma	Në %	Shuma	Në %	Shuma	Në %	Shuma	Në %
Banka me shumicë të pronësisë së aksionerëve të huaj	9	57.797	75,4%	453.520	71,3%	322.272	81,8%	313.154	68,9%	20.320	74,2%	6.987	70,7%
- <i>filialet e bankave të huaja</i>	5	50.935	66,5%	378.873	59,6%	268.745	68,2%	265.088	58,3%	17.425	63,7%	6.497	65,7%
- Austria	1	8.111	10,6%	74.038	11,6%	55.638	14,1%	43.608	9,6%	3.166	11,6%	918	9,3%
- Bullgaria	1	1.242	1,6%	11.277	1,8%	7.431	1,9%	7.846	1,7%	397	1,5%	35	0,4%
- Greqia	1	17.338	22,6%	114.221	18,0%	82.795	21,0%	84.237	18,5%	5.858	21,4%	2.636	26,7%
- Sllovenia	1	13.913	18,2%	106.774	16,8%	71.418	18,1%	84.007	18,5%	5.222	19,1%	2.391	24,2%
- Turqia	1	10.331	13,5%	72.564	11,4%	51.464	13,1%	45.391	10,0%	2.783	10,2%	517	5,2%
- <i>banka tjera me shumicë pronësie të huaj</i>	4	6.861	9,0%	74.647	11,7%	53.527	13,6%	48.065	10,6%	2.895	10,6%	490	5,0%
- Bullgaria	2	3.315	4,3%	28.321	4,5%	19.601	5,0%	19.693	4,3%	1.437	5,2%	218	2,2%
- Gjermania	1	2.901	3,8%	38.626	6,1%	28.614	7,3%	22.912	5,0%	1.097	4,0%	169	1,7%
- Zvicra	1	645	0,8%	7.700	1,2%	5.312	1,3%	5.460	1,2%	361	1,3%	102	1,0%
Bankat me shumicë pronësie të aksionerëve vendas	4	18.830	24,6%	182.448	28,7%	71.540	18,2%	141.547	31,1%	7.057	25,8%	2.895	29,3%
- <i>pronë private</i>	3	15.954	20,8%	168.215	26,5%	71.497	18,2%	141.547	31,1%	6.932	25,3%	2.860	28,9%
- <i>pronë shtetërore</i>	1	2.876	3,8%	14.233	2,2%	43	0,0%	0	0,0%	125	0,5%	35	0,4%
Gjithsej:	13	76.626	100,0%	635.968	100,0%	393.812	100,0%	454.700	100,0%	27.377	100,0%	9.881	100,0%

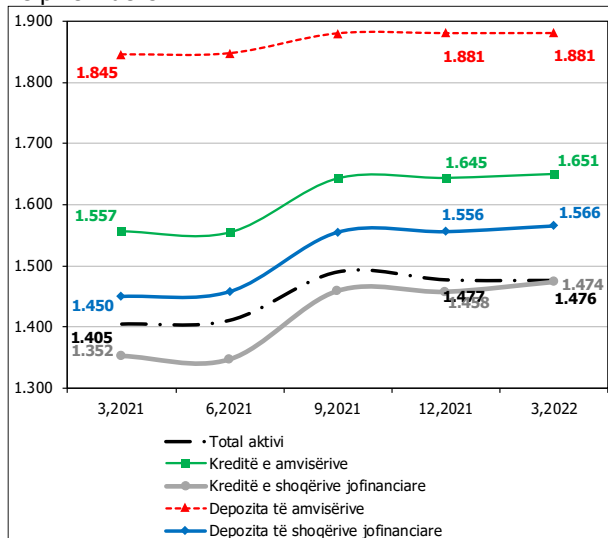
Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

* Të hyrat e përgjithshme dhe rezultatet financiare janë llogaritur për dymbëdhjetë muajt e fundit (31.3.2021-31.3.2022).

Bankat në pronësi kryesisht të huaja ruajtën pjesëmarrjen e tyre dominuese në strukturën e pozicioneve më të rëndësishme nga bilancet e sistemit bankar. Ndryshimet në krahasim me tremujorin e mëparshëm janë minimale. Edhe më tej, pjesëmarrja e bankave me pronësi të huaj në totalin e kredive të sektorit jofinanciar është më e theksuar (81,8%).

Grafiku nr. 1
Indeksi i Herfindalit
në pikë indeksi

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Indeksi i Herfindalit¹, për kategoritë individuale të aktiviteteve të bankave, nuk ka ndryshime të dukshme në tremujorin e parë të vitit 2022. Me përjashtim të depozitave të amvisërive, ku indeksi i Herfindalit është mbi nivelin e pranueshëm prej 1800 pikësh indeksi (të cilin e ka tejkaluar në tremujorin e tretë 2020), në të gjitha kategoritë e tjera të aktiviteteve, indeksi i Herfindalit është në kornizat e vlerave të pranueshme².

Tabela nr. 2

Treguesit e përqendrimit të pozicioneve më të rëndësishme nga bilanci e tre dhe pesë bankave me pjesëmarrjen më të madhe në këto pozicione në përqindje

Pozita	31.03.2022		31.12.2021	
	CR3	CR5	CR3	CR5
Total aktivi	57,9	81,0	58,0	81,0
Kreditë e amvisërive	61,5	83,3	61,2	83,1
Kreditë e shoqërive jofinanciare	51,2	79,4	50,3	78,8
Depozita të amvisërive	70,9	85,7	71,0	85,8
Depozita të shoqërive jofinanciare	55,3	83,3	54,8	84,0
Rezultat financiar*	75,8	90,4	76,4	90,5
Të hyra totale*	60,6	82,4	61,9	82,1

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

* Të hyrat e përgjithshme dhe rezultatet financiare janë llogaritur për dymbëdhjetë muajt e fundit (31.3.2021-31.3.2022).

Përfaqësimi i tre dhe pesë bankave me pjesëmarrjen më të madhe në pozicionet individuale të bilanceve të bankave tregon ndryshime minimale, me përjashtim të tre bankave me pjesëmarrjen më të madhe në të hyrat e përgjithshme (pjesëmarrja e të cilave në një tremujor u ul për 1,3 pikë përqindjeje) dhe në kreditë e shoqërive jofinanciare (pjesëmarrja e të cilave u rrit për 0,9 pikë përqindjeje).

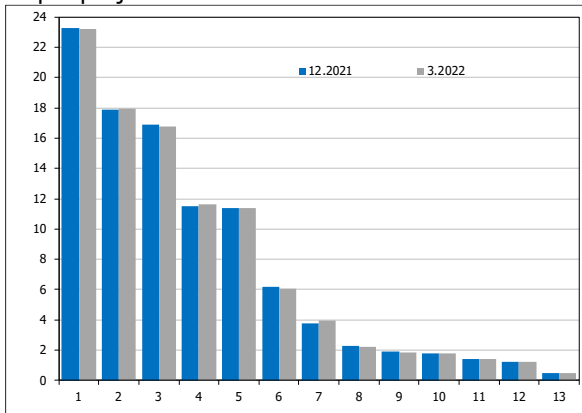
¹ Indeksi i Herfindalit llogaritet sipas formulës $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$, ku S është pjesëmarrja e çdo banke në shumën totale të kategorisë e cila analizohet (për shembull: aktivja totale, depozitat totale, etj.), ndërsa n është numri total i bankave në sistem.

² Kur indeksi lëviz nga 1000 deri në 1800 pikë, niveli i përqendrimit konsiderohet i pranueshëm.

Grafiku nr. 2

Pjesëmarrja e bankave individuale në totalin e aktiveve të sistemit bankar në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Dallimi në madhësinë e bankave, sipas sasisë së aktiveve të tyre, mbeti e lartë, me ç'rast hendeku midis bankës me pjesëmarrjen më të lartë të tregut (23,2%) dhe bankës me pjesëmarrjen më të ulët të tregut (0,5%) shënoi rënie minimale në bazë tremujore, për 0,1 pikë përqindjeje. Sipas bankave individuale, pjesëmarrjet e tregut shfaqin ndryshime minimale.

III. Rreziqet në sistemin bankar

1. Rreziku kreditor

Në tremujorin e parë të vitit 2022, mjedisi në të cilin operojnë bankat u përkeqësuar më tej, kryesisht për shkak të konfliktit ushtarak midis Rusisë dhe Ukrainës dhe thellimit të krizës energjetike, të cilat paraqesin sfida shtesë për rimëkëmbjen ekonomike nga kriza ende aktuale dhe e pasigurt shëndetësore, e shkaktuar nga Covid-19. Në kushte të tilla, cilësia e portofolit kreditor është ruajtur. Norma e kredive me probleme ra në një nivel historik të ulët prej 3,1%, që është më e ulët në krahasim me periudhën para pandemisë. Përmirësimi i normës së kredive me probleme është mbështetur nga aktivitetet e përforcuara të bankave për mbledhjen e kredive "të këqija" dhe nga fshirjet e detyrueshme të kërkesave, të cilat mundësuan pakësimin e kredive me probleme në bazë tremujore. Nga pikëpamja sektorale, pakësimi i kredive me probleme është vërejtur te kreditë e korporatave, me çka raporti ndërmjet kredive me probleme dhe totalit të këtij sektori është ulur në një nivel historik të ulët prej 4,1%, ndërkohë që kreditë me probleme të amvisërive u shtuan dhe pjesëmarrja e tyre në portofolin kreditor të amvisërive arriti 2,1%.

Mbulimi i kredive me probleme nëpërmjet zhvlerësimit për to ruhet në një nivel relativisht të lartë, që së bashku me vëllimin dhe cilësinë e kënaqshme të aktiveve vetanake, kufizon efektet negative në aftësinë e pagesës të bankave nga një mospagesë e plotë e mundshme e këtyre kredive. Rezultatet e testimit të stresit konfirmojnë rezistencën e sektorit bankar ndaj goditjeve të simuluar të rrezikut kreditor.

Ristrukturimet ishin veçanërisht dinamike në gjysmën e parë të vitit 2021, pas së cilës këto kredi ngadalësuan ndjeshëm rritjen e tyre dhe në tremujorin e parë të 2022 shënuan rënie dhe për momentin nuk janë një faktor rreziku i rëndësishëm për përkeqësimin e cilësisë së portofolit kreditor. Megjithatë, për shkak të theksimit më të madh të rreziqeve në mjedisin e brendshëm dhe ndërkombëtar nga seria e shqetësimeve episodike të temave jetike për funksionimin normal të sistemit ekonomik, veçanërisht të shprehura nga fillimi i vitit 2022, me pasigurinë e lartë për kohëzgjatjen e konfliktit ushtarak dhe shfaqjen e një vale të re vjeshtore të pandemisë, janë shprehur fuqishëm sfidat nga përforcimi i mundshëm, jo vetëm i ristrukturimeve, për shkak të përshtatjes së duhur të kushteve të kredive me situatën e ndryshuar financiare të klientëve, por edhe nga rritja e kredive me probleme janë.

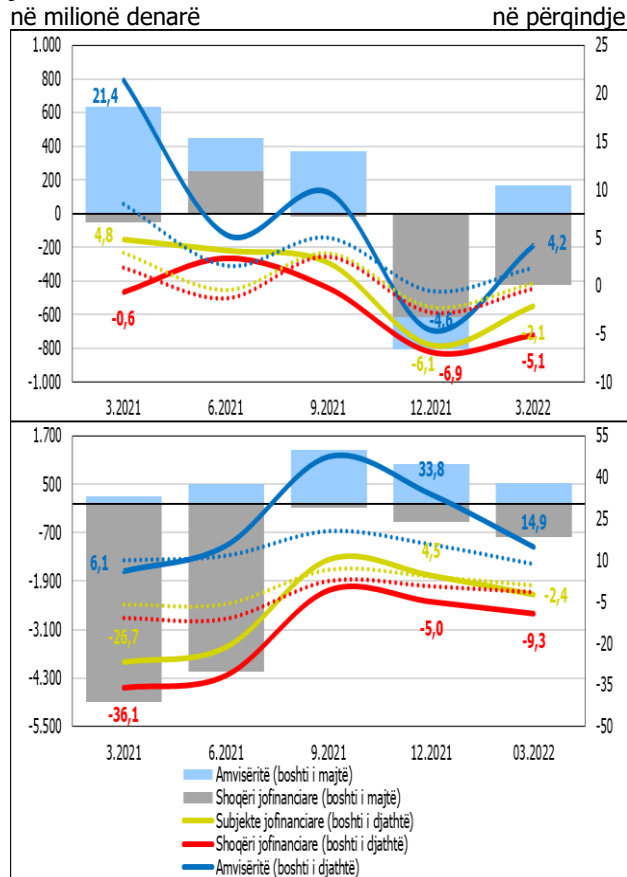
1.1 Realizimi i rrezikut kreditor në bilancet e bankave

Në tremujorin e parë të vitit 2022, gjithsej kreditë me probleme të sektorit jofinanciar u pakësuan për 2,1% (ose për 258 milionë denarë).

Grafiku nr. 3

Ndryshimi tremujor (sipër) dhe vjetor (poshtë) në kreditë me probleme të subjekteve jofinanciare

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Vërejtje: Vijat me pika tregojnë rritjen e kredive me probleme, duke përjashtuar efektin e të gjitha fshirjeve të detyrueshme të kryera në periudhën 1.1.2016 - 31.3.2022. Duke filluar nga dhjetori i vitit 2019, të dhënat përfshijnë edhe kreditë e paguara të fshira detyrimisht.

Rënia e kredive me probleme vjen më së shumti nga fshirjet e detyrueshme të të kërkesave, por edhe nga pagesat.³ Që nga 31.3.2022 përfundoi "ngrirja" e përkohshme e pagesave për shkak të pandemisë për pothuajse të gjitha kreditë e miratuara. (99,9%), kështu që shlyerjet për të gjitha kreditë duhet të bëhen sipas kushteve "të rregullta", kontraktuale të kredisë. Në tre muajt e parë të vitit 2022, nuk ka pasur devijime të veçanta në shlyerjen e këtyre detyrimeve nga klientët (materializimi i rrezikut kreditor nga kreditë "covid" ishte më i theksuar në gjysmën e parë të vitit 2021), por ka ende raste të kalimit nga këto kredi drejt atyre me probleme. Përkundër faktit se mjedisi në të cilin funksionon sistemi bankar vendas është gjithnjë e më i ndërlikuar, kryesisht për shkak të konfliktit ushtarak midis Rusisë dhe Ukrainës, efektet negative të ndërprerjeve në tregun e energjisë, si dhe pasiguria ende e pranishme rreth pandemisë së kovidit, në tremujorin e parë të vitit 2022 nuk ka shenja të një materializimi më serioz të rrezikut kreditor në portofolin kreditor të sistemit bankar.

Rënia e vëllimit të kredive me probleme në tremujorin e parë të vitit 2022 vjen kryesisht si pasojë e reduktimit të tyre të ndërmarrjet.⁴ Portofoli kreditor me probleme të sektorit të korporatave u ul për 5,1% ose për 424 milionë denarë⁵. Në portofolin e kredive të korporatave vihet re heterogjenitet në prirjen e kredive me probleme në aktivitetet individuale ekonomike. Nxitësi më i rëndësishëm i uljes tremujore është veprimtaria ndërtimore, duke përfshirë edhe ato që lidhen me pasurinë e paluajtshme, që në masë të madhe vjen si pasojë e pagesës së borxheve. Një ngushtim i vëllimit të kredive

³ Duke izoluar efektin e fshirjeve neto, kreditë me probleme të sektorit jofinanciar shënuan rritje minimale prej 0,3%.

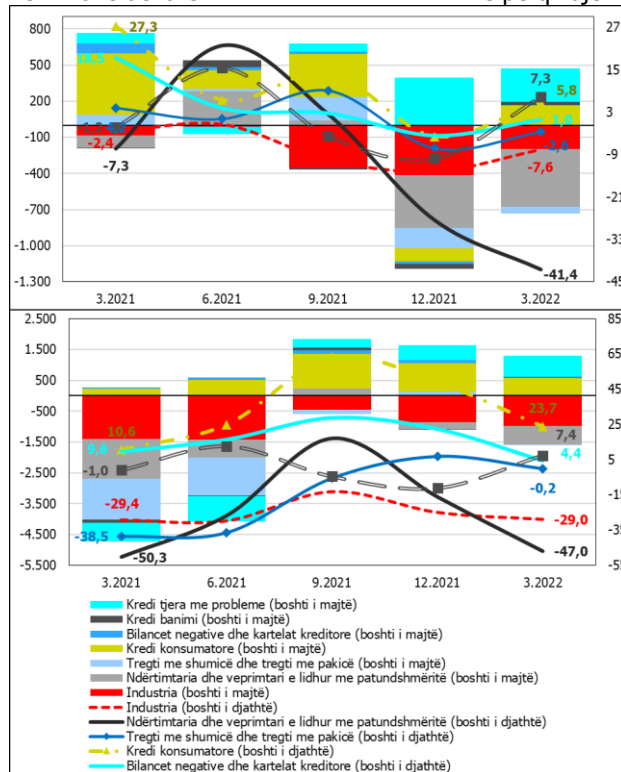
⁴ Kreditë me probleme të ndërmarrjeve mbizotërojnë në totalin e portofolit me probleme me pjesëmarrje prej 64,8%.

⁵ Duke izoluar efektin e fshirjeve të detyrueshme neto, kreditë me probleme të korporatave reduktohen për 0,3%.

Grafiku nr. 4

Ndryshimi tremujor (sipër) dhe vjetor (poshtë) në kreditë me probleme sipas aktiviteteve individuale (shoqëritë jofinanciare) dhe produkteve kreditore (amvisërive) në milionë denarë

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

me probleme vërehet edhe te klientët që kanë aktivitet ekonomik në veprimtarinë e "bujqësisë, pylltarisë dhe të peshkimit", si pasojë e borxheve të fshira nga një klient. Rënie është vërejtur edhe te kreditë me probleme të klientëve nga industria dhe nga tregtia me shumicë dhe pakicë. Në të kundërt, ka një rritje më të ndjeshme të kredive me probleme në degën e "Transportit dhe magazinimit", e cila është tërësisht nga një klient. Kreditë e reja me probleme vijnë kryesisht nga kreditë për të cilat u miratua moratorium për shkak të pandemisë. Më 31.3.2022, këto kredi me probleme zënë 18,9% të totalit të kredive me probleme të ndërmarrjeve.

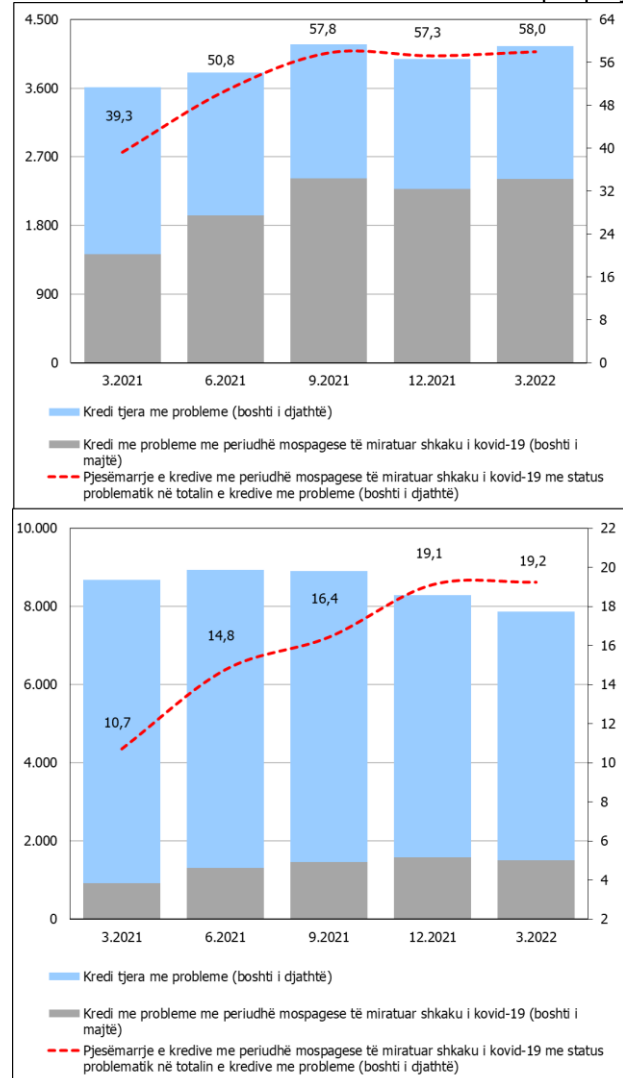
Kreditë me probleme të amvisërive u rritën për 4,2% ose për 167 milionë denarë (për dallim nga tremujori paraprak kur shënuan rënie prej 4,6% ose 192 milionë denarë)⁶. Rritja e kredive me probleme të amvisërive u njihet thuajse tërësisht kredive konsumatore me probleme, që u shtuan për 5,8% ose për 162 milionë denarë, ndërsa kërkesat jofunksionale për blerje dhe renovim të hapësirës banesore shënuan rritje prej 28 milionë denarë ose për 7,3%. Zgjerim të vëllimit të kësaj kategorie vërehet edhe te kreditë për automjete dhe kartat e kreditit. Ka pakësim të kredive me probleme për kreditë për blerjen dhe rinovimin e objekteve afariste, mbitërheqjet në llogaritë e transaksionit, shitësit me pakicë dhe kredi të tjera. Kreditë e reja me probleme të amvisërive vijnë kryesisht nga klientët, pagesat e kredive të të cilëve janë "ngrirë" përkohësisht për shkak të pandemisë. Më 31.3.2022, këto kredi me probleme zënë 58,0% të totalit të kredive me probleme të amvisërive

⁶ Nëse përjashtohet efekti i fshirjeve të detyrueshme neto, atëherë rritja e kredive me probleme të amvisërive është më e ulët dhe është 1,9%.

Grafiku nr. 5 Kreditë me probleme të amvisërive (sipër) dhe shoqëritë jofinanciare (poshtë) dhe pjesëmarrja e kredive me probleme me periudhë mospagimi të miratuar për shkak të KOVID-19 në totalin e kredive me probleme të sektorit përkatës

në milionë denarë në përqindje

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Me një rritje të ngadaltë të mbështetjes së kredive nga bankat dhe një vëllim të reduktuar të kredive me probleme, pjesëmarrja e tyre në totalin e kredive mbeti thujasë e pandryshuar, pra u përmirësua me një minimum prej 0,1 pikë përqindjeje, krahasuar me 31.12.2021. Për rrjedhojë, pjesëmarrja e kredive me probleme në totalin e kredive të sektorit jofinanciar u reduktua në një nivel historik të ulët prej 3,1%⁷. Në portofolin e kredive të korporatave, shkalla e kredive me probleme u ul për 0,4 pikë përqindjeje, në një nivel të ri të ulët historik prej 4,1%⁸. Sipas aktiviteteve individuale, thujasë të gjitha aktivitetet shënuan përmirësim në këtë shkallë, me përjashtim të veprimtarisë së "transportit dhe magazinimit" (rritje e shkallës së kredive me probleme për 4,6 pikë përqindjeje në nivelin 9,8%). Edhe më tej, përqindjet më të larta të kredive me probleme kanë ekspozimet ndaj aktiviteteve që u prekën më shumë nga pandemia e Kovid-19 (si transporti, hoteleria, arti, argëtimi dhe pushimi dhe aktivitetet e tjera shërbyese).

Pjesëmarrja e kredive me probleme në totalin e kredive të amvisërive në fund të tremujorit të parë të vitit 2022 është 2,1%, që është minimalisht 0,1 pikë përqindjeje më i lartë se tremujori i mëparshëm.⁹ E analizuar sipas qëllimeve individuale, kjo shkallë është më e larta për mbitërheqjet në llogaritë e transaksionit dhe kartat e kreditit (3,3%, e pandryshuar në krahasim me tremujorin e mëparshëm) dhe për kreditë konsumatore (2,7%, me një rritje minimale tremujore prej 0,1 pikë përqindjeje).

⁷ Pa efektin e fshirjeve të detyrueshme neto, pjesëmarrja e kredive me probleme në totalin e kredive është 9,4%, që është shkalla më e ulët e arritur në dhjetë vitet e fundit.

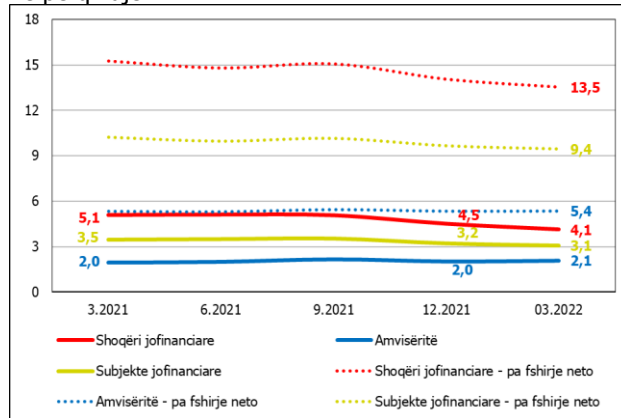
⁸ Pa efektin e fshirjeve të detyrueshme neto, pjesëmarrja e kredive me probleme në totalin e kredive të korporatave është 13,5%.

⁹ Duke përjashtuar efektin e fshirjeve të detyrueshme neto, shkalla e kredive me probleme të amvisërive është 5,4% dhe është nën mesataren lëvizëse 10-vjeçare për këtë shkallë, e që është 5,6%.

Grafiku nr. 6

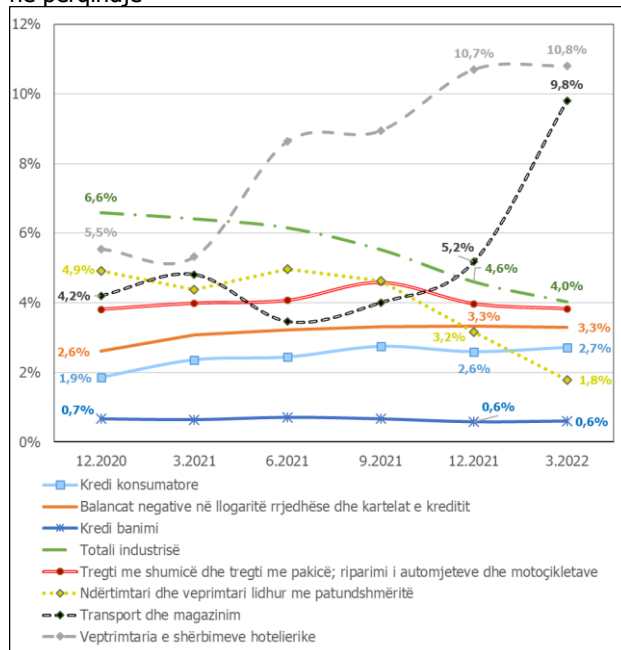
Norma e kredive me probleme të subjekteve jofinanciare, sipas sektorëve të veçantë në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 7

Shkalla e kredive me probleme sipas aktiviteteve individuale dhe produkteve kreditore në përqindje

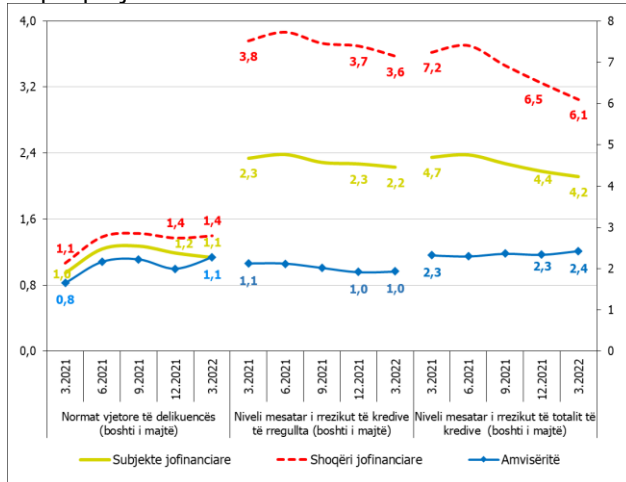
Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Shkalla vjetore e mospagesës së kredive të rregullta të sektorit të përgjithshëm jofinanciar mbeti thuajse e pandryshuar në tremujorin e parë të vitit 2022, që është rast edhe te personat juridikë, në ndryshim nga përkeqësimi minimal për amvisëritë. Rritja e kësaj shkalle të amvisëritë është kryesisht rezultat i rritjes së kalimit në status jofunksional të kredive që ishin nën lehtësimin e kovidit. Ndryshe nga kjo, bankat nuk e rritën rezervën mesatar (niveLIN mesatar të rrezikshmërisë) të kredive të rregullta të amvisërive, e cila u mbajt në të njëjtin nivel me datën 31.12.2021, ndërkohë që kreditë e rregullta të ndërmarrjeve dhe të sektorit jofinanciar shënuan rënie minimale.

Grafiku nr. 8

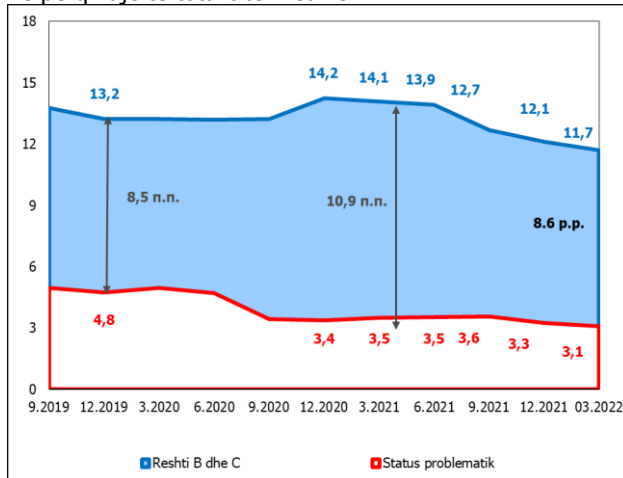
Shkalla vjetore të mospagesës dhe niveli mesatar i rrezikut të kredive të rregullta dhe totale, sipas sektorëve të veçantë në përqindje

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 9

Hendeku midis kredive të rregullta në kategoritë e rrezikut B dhe C dhe kredive me probleme * në përqindje të totalit të kredive

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

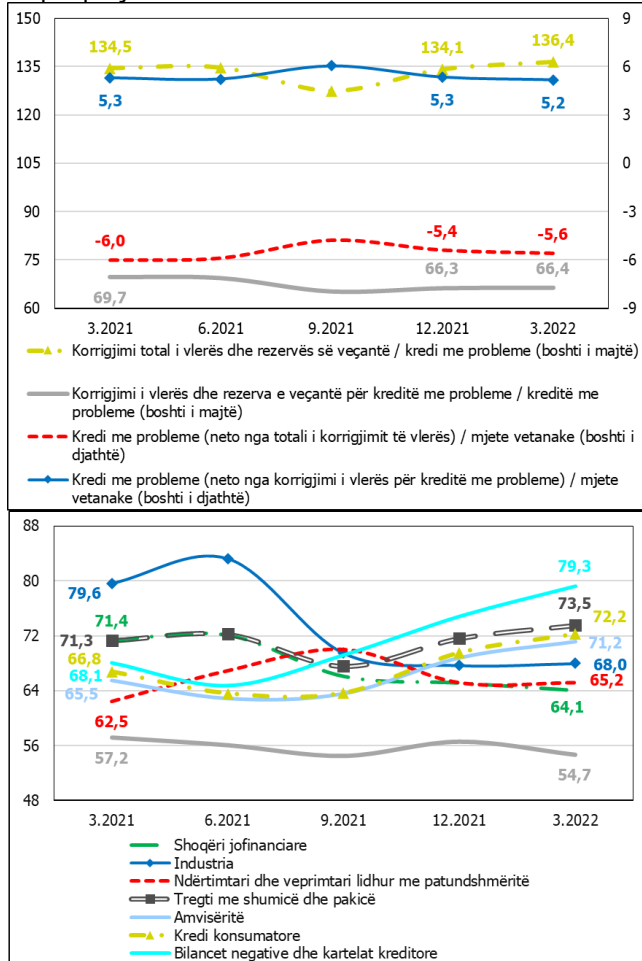
* Kreditë e rregullta të klasifikuara në kategoritë e rrezikut B dhe C dhe kreditë me probleme janë një përaftrim i të ashtuquajturave kreditë e grupit 2, përkatësisht grupit 3 sipas SNRF 9.

Prirjet e mira në cilësinë e portofolit kreditor vërtetohen edhe nga ngushtimi i hendekut ndërmjet kredive të rregullta, ku ka një të ashtuquajtur rritje të ndjeshme të rrezikut kreditor sipas SNRF 9, dhe kredive ku ka dëmtime (kredi me probleme). Ky ngushtim vjen më së shumti nga zvogëlimi i pjesëmarrjes së kredive të rregullta në kategorinë e rrezikut B, por edhe nga zvogëlimi i kredive me probleme. Me ndërprerjen e vlefshmërisë së lehtësimit rregullator "kovid", në fund të vitit 2020 dhe fillim të vitit 2021 erdhi te një dallim të caktuar midis kredive të rregullta dhe asaj të kategorisë së rrezikut "A", për dy kategoritë e mëposhtme të rrezikut ("B" dhe "C" si një përaftrim të kredive ku ka një rritje të konsiderueshme të rrezikut kreditor në përputhje me SNRF 9, pjesëmarrja e së cilës në totalin e kredive të subjekteve jofinanciare u rrit në 14,2% më 31.12.2020), që rezultoi në zgjerimin e hendekut midis këtyre kredive dhe kredive me probleme në vitin 2020. Gjatë vitit 2021, ky hendek u ngushtua gradualisht, i cili vazhdoi edhe në vitin 2022 dhe më 31.3.2022 u ul në nivelin prej 8,6 pikë përqindjeje.

Grafiku nr. 10

Mbulimi i kredive me probleme nëpërmjet zhvlerësimit (sipër) dhe sipas aktiviteteve të veçanta dhe produkteve kreditore (poshtë) në përqindje

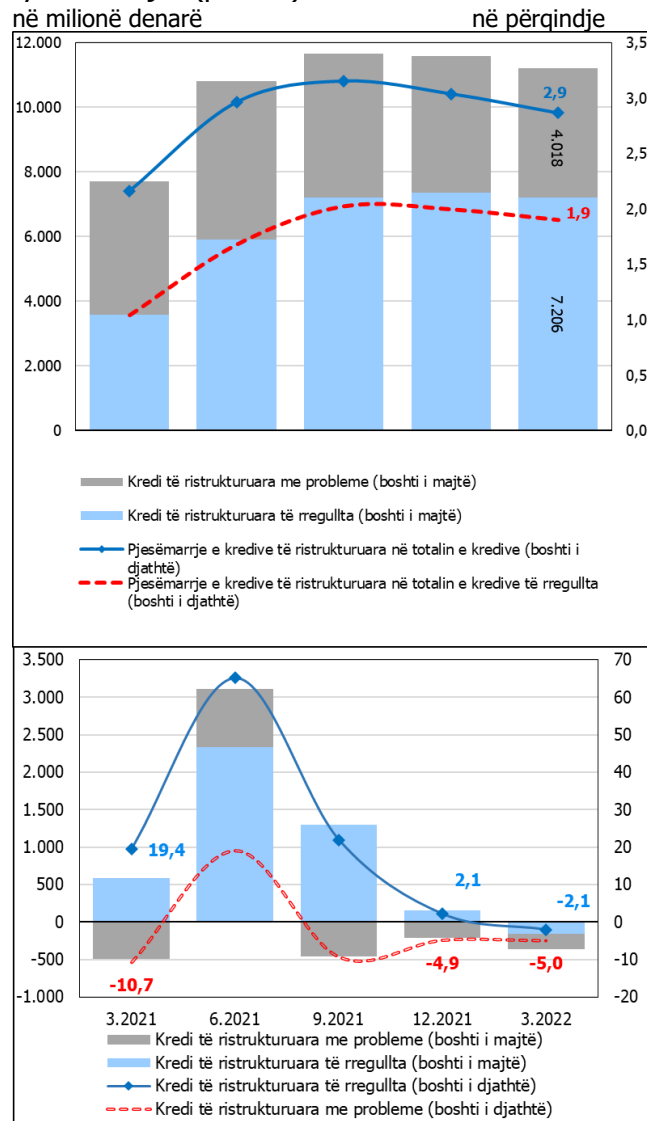
Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Efektet negative të mospagesës së plotë të mundshme të kredive me probleme, përkatësisht vëllimi i humbjeve të papritura mbi këtë bazë, kanë një ndikim të kufizuar në aftësinë pagesës të sistemit bankar. Konkretisht, shkalla e mbulimit të kredive me probleme nëpërmjet zhvlerësimit në tremujorin e parë të vitit 2022 shënoi një rritje minimale prej 0,1 pikë përqindjeje krahasuar me tremujorin paraardhës dhe është 66,4%. Mbulimi solid pasohet nga një pjesëmarrje e ulët e shumës së parësuar të kredive me probleme në mjetet vetanake të sistemit bankar prej 5,2%. Kështu, edhe duke supozuar mospagesën e plotë të kredive me probleme, aftësia e pagesës e sistemit bankar nuk do të kërcënohet.

Kreditë e ristrukturuara, nga vetë natyra e tyre, janë kredi që duhen monitoruar më me kujdes, sepse ristrukturimi kryhet për kërkesat e klientëve që kanë një situatë të përkeqësuar financiare. Kreditë e ristrukturuara janë një faktor i mundshëm për rritjen e kredive me probleme, nëse ristrukturimi nuk arrin objektivat e pritura për përshtatjen e barrës së kredisë me situatën financiare të klientit. Pas rritjes së lartë të vërejtur të kredive të ristrukturuara të rregullta në gjysmën e parë të vitit 2021, këto kredi ngadalësuan ndjeshëm rritjen e tyre në gjysmën e dytë të vitit 2021 dhe në tremujorin e parë të vitit 2022 shënuan rënie. Aktualisht, kreditë e rregullta të ristrukturuara kanë një pjesëmarrje të vogël në totalin e kredive të rregullta të bankave, e cila është 1,9% në fund të tremujorit të parë 2022, duke përfaqësuar një rënie prej 0,1 pikë përqindjeje në bazë tremujore. Kreditë e rregullta të ristrukturuara shënuan rënie tremujore prej 2,1% ose 154 milionë denarë. Rreziku më i lartë i qenësishëm i kredive të ristrukturuara vërehet edhe nëpërmjet rezervës mesatare më të lartë të kredive të rregullta të ristrukturuara, e cila është 19,7%, krahasuar

Grafiku nr. 11 Kreditë e ristrukturuara të subjekteve jofinanciare (sipër) dhe ndryshimi i tyre tremujor (poshtë)

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

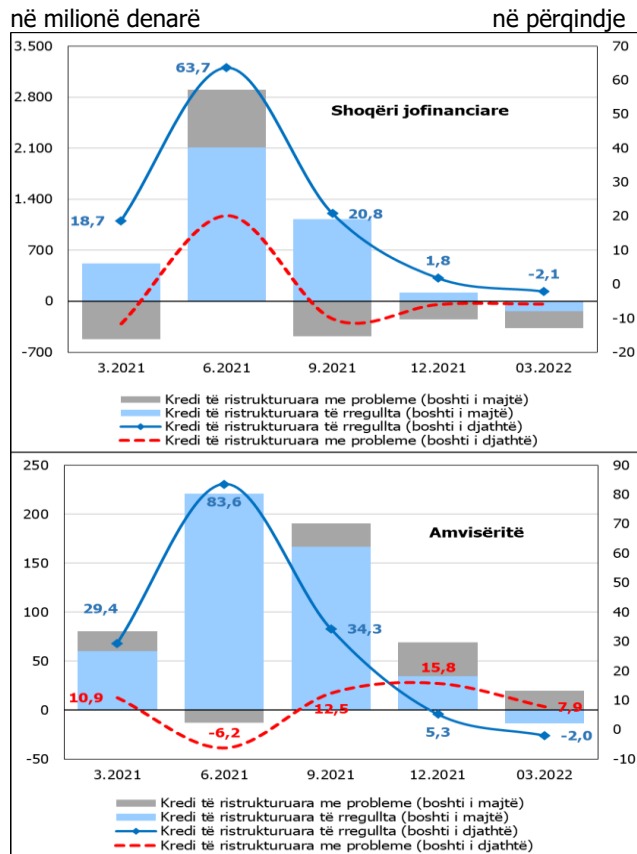
me 2,2% për totalin e kredive të rregullta. Mbulimi i kredive të ristrukturuara me probleme me rezerva të veçanta është i ngjashëm me mbulimin e totalit të kredive me probleme.

E ngjashme është prirja e kredive të ristrukturuara sipas sektorëve individualë jofinanciarë (rënie tremujore për 2,1% ose 140 milionë denarë të ndërmarrjet dhe për 2,0% ose 14 milionë denarë të amvisëritë). Sektori i "ndërtimit", së bashku me aktivitetin ekonomik në fushën e pasurive të paluajtshme, ka kontribut më të madh prej 86,0% në ngushtimin tremujor të vëllimit të kredive të ristrukturuara, ndërsa në të njëjtën kohë një pjesëmarrje të madhe prej 68,4% në uljen e nivelit të kredive me probleme të ristrukturuara, krahasuar me datën 31.12.2021. Tek amvisëritë, kreditë banesore dhe konsumatore janë nxitësi kryesor i rënies tremujore¹⁰ të kredive të rregullta të ristrukturuara.

Pjesëmarrja e kredive të rregullta të ristrukturuara në totalin e kredive të rregullta nuk është e lartë dhe është 3,5%, përkatësisht 0,3% të ndërmarrjet dhe amvisëritë.

Grafiku nr. 12 Ndryshimi tremujor i kredive të ristrukturuara sipas sektorëve të veçantë

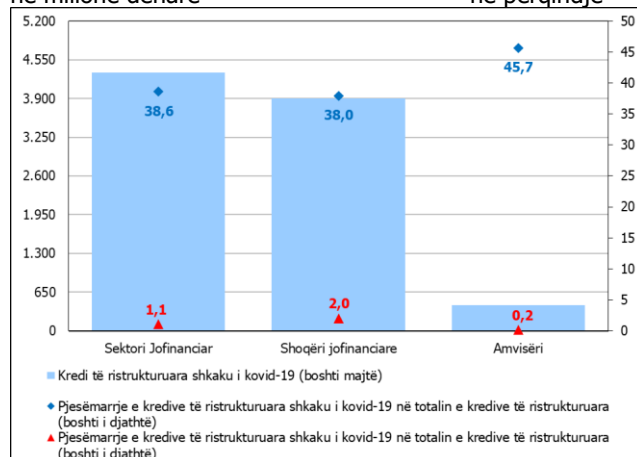
¹⁰ Pothuajse tre të katërtat e rritjes vjetore të kredive të ristrukturuara të rregullta janë nxitur nga kredia konsumatore, të cilat shpjegojnë plotësisht rritjen vjetore të kredive të ristrukturuara me probleme.

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 13

Kreditë e ristrukturuara për shkak të Kovid-19 më 31.3.2022, sipas sektorëve individualë në milionë denarë në përqindje

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Kreditë që pas përfundimit të lehtësimeve të "kovid" u ristrukturuan për shkak të Kovid-19¹¹ përcaktuan plotësisht rritjen e kredive të ristrukturuara përgjatë vitit 2021. Më 31.3.2022, këto marrin pjesë me 38,6% në totalin e kredive të ristrukturuara¹², por zënë vetëm 1,1% të totalit të kredive.

Ristrukturimi përfaqësohet kryesisht nga shoqëritë jofinanciare, duke qenë se ato zënë rreth 92% të të gjithë portofolit të kredive të ristrukturuara.

1.2 Testi i stresit i rezistencës së sistemit bankar ndaj rritjes së rrezikut kreditor

Rezultatet e testit të stresit të kryer konfirmojnë rezistencën e sistemit bankar ndaj goditjeve të simuluar të rrezikut kreditor. Raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit të sistemit bankar nuk ulet nën 8% në simulimet e veçanta hipotetike. Nga simulimi më i skajshëm, por shumë pak i realizueshëm për kalimin e 30% të ekspozimit kreditor ndaj subjekteve jofinanciare, nga kategoritë ekzistuese në dy kategoritë vijuese me rrezik më të lartë, shkalla e mjaftueshmërisë së kapitalit të sistemit bankar ulet për 5,5 pikë përqindjeje, në raport me nivelin fillestar (i cili është i njëjti rezultat me 31.12.2021). Pas aktiviteteve individuale në sektorin e korporatave, në një simulim të tillë, ndikimi më i theksuar në rënien e mjaftueshmërisë së kapitalit do të ishte përkeqësimi i aftësisë kreditore të klientëve nga veprimtaria e "industrisë", e pasuar nga veprimtaria e "tregtisë me shumicë dhe pakicë", ndërsa sipas produkteve kreditore individuale për personat fizikë, efekti më i madh negativ në mjaftueshmërinë e kapitalit

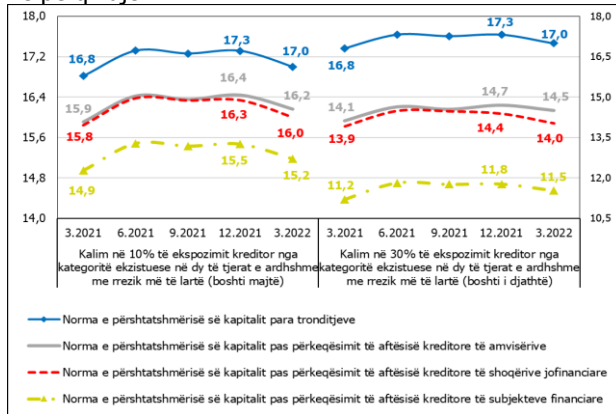
¹¹ Në kreditë e ristrukturuara për shkak të krizës së koronës, mbizotërojnë kreditë e korporatave me pjesëmarrje prej 90,0%.

¹² Nga pikëpamja e sektorëve individualë, kreditë e ristrukturuara për shkak të Kovid-19 zënë 45,7%, përkatësisht 38,0% të kredive të ristrukturuara të amvisërive dhe ndërmarrjeve.

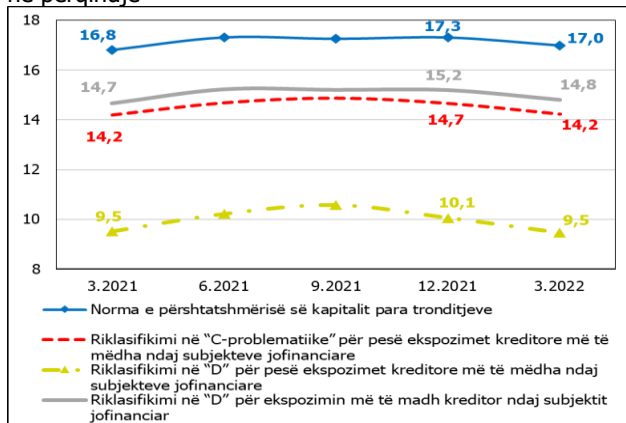
Grafiku nr. 14

Shkalla e mjaftueshmërisë së kapitalit para dhe pas goditjeve hipotetike të segmenteve të veçanta të ekspozimit ndaj kredisë në përqindje

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 15 Efektet në shkallën e mjaftueshmërisë së kapitalit nga riklasifikimi i ekspozimeve më të mëdha të kredive ndaj subjekteve jofinanciare (përfshirë palët e lidhura) në një kategori rreziku më të lartë në përqindje

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

do të rezultonte nga përkeqësimi i cilësisë së kredive konsumatore, e pasuar nga kreditë për blerjen dhe rinovimin e hapësirës për banim.

Rezultatet e simulimeve të testit të stresit për përqendrimin në portofolin kreditor ndaj sektorit jofinanciar janë disi më të këqija krahasuar me fundin e vitit 2021, që rezultojnë nga mjaftueshmëria më e ulët e kapitalit përpara zbatimit të simulimeve dhe pjesërisht si rezultat i rritjes së përqendrimit në portofolin kreditor¹³.

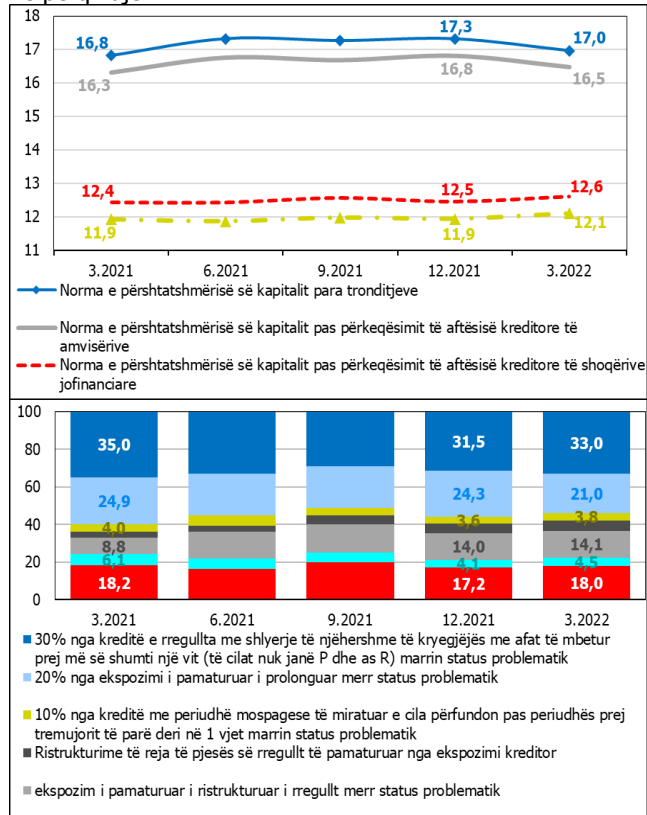
Rezistenca i sistemit bankar shqyrtohet edhe duke kryer një simulim të skajshëm të bazuar në një kombinim të shtatë goditjeve hipotetike të përkeqësimit të cilësisë së portofolit kreditor ndaj sektorit jofinanciar¹⁴. Edhe në këtë simulim të skajshëm, mjaftueshmëria e kapitalit të sistemit bankar nuk ulet nën minimumin e përcaktuar. Në fakt, pas këtij simulimi, shkalla e mjaftueshmërisë së kapitalit zvogëlohet për 4,9 pikë përqindjeje në nivelin 12,1%, që paraqet një rezultat më të mirë krahasuar me fundin e tremujorit paraardhës (5,4 p.p., përkatësisht 11,9 %). Efekti më i madh në shkallën e mjaftueshmërisë së kapitalit është përkeqësimi i supozuar i cilësisë së kredive me shlyerje të njëhershme, e cila kontribuon në 33,0% të uljes totale të mjaftueshmërisë së kapitalit në goditjen e kombinuar. Gjithashtu, ndikimi i përkeqësimit hipotetik në cilësinë e kredive të zgjeruara (që përbën 21,0% të uljes

¹³ Në bazë tremujore, pesë dhe dhjetë ekspozimet më të mëdha ndaj sektorit jofinanciar u rritën për 8,0%, përkatësisht 7,2%, ndërsa mjetet vetanake shënuan rritje prej 0,8%. Kjo kontribuoi në rritjen e pjesëmarrjes së pesë dhe dhjetë ekspozimeve më të mëdha ndaj sektorit jofinanciar në mjetet vetanake në 49,7%, përkatësisht 77,8%, më 31.3.2022 (kundër pjesëmarrjes prej 46,4%, përkatësisht 73,2% më 31.12.2021).

¹⁴ Këto janë shtatë goditjet hipotetike: 1. Mospagesa e plotë e kredive ekzistuese me probleme; 2. totali i kredive të prapambetura marrin status jofunksional; 3. totali i ekspozimit të rregullt të ristrukturuar të papaguar merr status jofunksional; 4. bankat kryejnë ristrukturime të reja të pjesës së rregullt të munguar të ekspozimit të kredive, të cilat sipas vëllimit korrespondojnë me shumën e ekspozimeve të ristrukturuara që kanë marrë statusin jofunksional nga pika e mëparshme; 5. 10% e kredive me periudhë mospagimi të miratuar që skadon pas një periudhe prej një tremujori deri në një vit, marrin status jofunksional; 6. 20% e ekspozimit të zgatur që pamaturuar merr statusin jofunksional; 7. 30% e kredive të rregullta me shlyerje të njëhershme të kryeqjës me maturim të mbetur prej maksimum një vjet (të cilat nuk janë të zgatura dhe as të ristrukturuara) marrin statusin jofunksional.

Grafiku nr. 16 Shkalla e mjaftueshmërisë së kapitalit para dhe pas goditjeve të kombinuara hipotetike ndaj segmenteve të ndryshme të ekspozimit të kredive (sipër) dhe kontributi i goditjeve individuale në uljen e shkallës së mjaftueshmërisë së kapitalit (poshtë) në përqindje

totale të raportit të mjaftueshmërisë së kapitalit të sistemit bankar) është i rëndësishëm, si dhe mospagimi i plotë i supozuar i kredive me probleme të sektorit jofinanciar (18,0% e rënies totale të mjaftueshmërisë së kapitalit gjatë goditjes së kombinuar). Rritje të kontributit shënon blerja e supozuar me status jofunksional e kredive të rregullta të ristrukturuara (14,1% e uljes totale të mjaftueshmërisë së kapitalit më 31.3.2022).

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

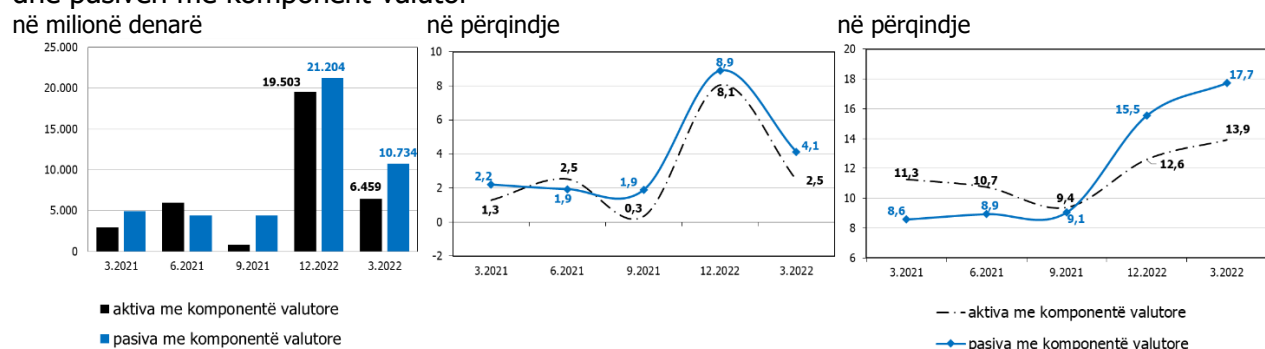
2. Rreziku valutor

Në tremujorin e parë të vitit 2022, ekspozimi i sistemit bankar ndaj rrezikut valutor shënoi një rritje të caktuar, por vazhdon të jetë në një nivel relativisht të ulët. Hendeku midis aktives e pasives me komponent valutor dhe pozicionit të hapur valutor u zgjerua dhe rriti pjesëmarrjen në mjetet vetanake sistemit bankar. Gjithashtu, pozicioni valutor në nivel të sistemit bankar kaloi nga i gjatë në i shkurtër, gjë që më parë ishte e pazakontë për sistemin bankar vendas. Lëvizjet e tilla vijnë më së shumti nga rritja më e shpejtë tremujore e detyrimeve me komponent euro (më së shumti për shkak të depozitave), krahasuar me rritjen e mjeteve me komponent euro, që thuhetse eliminon hendekun midis aktives dhe pasives në këtë valutë. Kursimet në euro dhe denarë me klauzolë euro, pas rritjes me fillimin e pandemisë, vazhduan të rriten si pasojë e pasigurive të shkaktuara nga konflikti i armatosur ruso-ukrainas. Analizuar sipas bankave individuale, në datën 31.3.2022, të gjitha bankat ishin në përputhje me kufirin e përcaktuar prej 30% për raportin e pozicionit agregat valutor dhe të mjeteve vetanake.

Përfaqësimi i kredive me komponent valutor, ndonëse përgjithësisht me prirje rënëse, vazhdon të jetë relativisht i lartë, që ekspozon bankat tërthorazi ndaj rrezikut valutor ndaj të cilit janë të ekspozuar klientët e tyre. Me zbatimin e strategjisë së mbajtjes së kursit stabil të denarit në raport me euron, rreziku i realizimit të rrezikut të tërthortë valutor është i ulët, duke pasur parasysh se më shumë se 99% e kredive me komponent valutor janë në euro ose në denarë me klauzolë euro.

Grafiku nr. 17

Ndryshimi tremujor (majtas dhe në mes) dhe vjetor (djathtas) në totalin e aktives dhe në aktiven dhe pasiven me komponent valutor *

Burimi: Banka Popullore, përkatësisht raporti i pozicionit të hapur valutor, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat

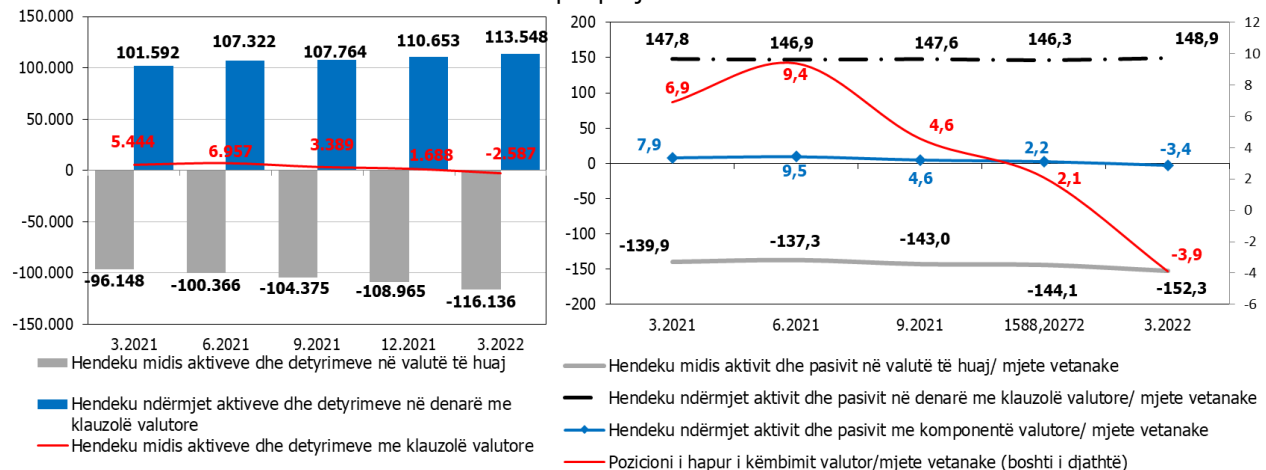
* Mjetet janë në bazë neto, të reduktuara me zhvlerësim për të kërkesat që klasifikohen në kategoritë e rrezikut "B", "Ç" dhe "D", në përputhje me rregulloren për menaxhimin e rrezikut valutor. BZhRMV nuk është përfshirë në analizë, sepse në përputhje me rregulloret ligjore, rregulloret për pozicionin e hapur valutor nuk zbatohen për BZhRMV-në.

Në tremujorin e parë të vitit 2022, hendeku ndërmjet aktives dhe pasives me komponent valutor u zgjerua dhe u kthye në negativ, si rezultat i rritjes më të lartë të pasives (që u rrit për 10.734 milionë denarë ose për 4,1%)¹⁵ në raport me aktiven (që u rrit për 6.459 milionë denarë ose 2,5%)¹⁶ me komponent valutor. Ky boshllëk negativ është 2.587 milionë denarë dhe përfaqëson 3,4% të mjeteve vetanake (më 31.12.2021, hendeku ndërmjet aktives dhe pasives me komponent valutor ishte pozitiv dhe ishte 2,2% të mjeteve vetanake). Raporti ndërmjet pozicionit të hapur valutor dhe mjeteve vetanake është 3,9% (dhe pozicionit të hapur valutor¹⁷ është negativ) dhe është më e ulët se mesatarja e llogaritur 10-vjeçare (8,0%) për këtë tregues.

Grafiku nr. 18

Struktura e hendekut midis aktives dhe pasives me komponent valutor (majtas) dhe pjesa e hendekut midis aktives dhe pasives me komponent valutor në mjetet vetanake (djathtas) në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Rritja e aktives dhe e pasives me komponent valutor, në kushtet e rënies tremujore të totalit të aktives, përkatësisht pasives (për 0,4% ose për 2.433 milionë denarë), shkaktoi rritjen e pjesëmarrjes së aktives dhe pasives me komponent valutor në totalin e aktives, pra pasives së bankave për 1,2, përkatësisht 1.9 pikë përqindjeje.

¹⁵ Rritja e pasives me komponent valutor u kushtëzua më së shumti nga depozitat në valutë të jorezidentëve (për 6.958 milionë denarë) dhe të personave fizikë (për 2.026 milionë denarë), si dhe nga rritja e llogarive rrjedhëse të personave fizikë, prej 3.808 milionë denarë. Nga ana tjetër, detyrimet nga kreditë në valutë u ulën për 1.144 milionë denarë.

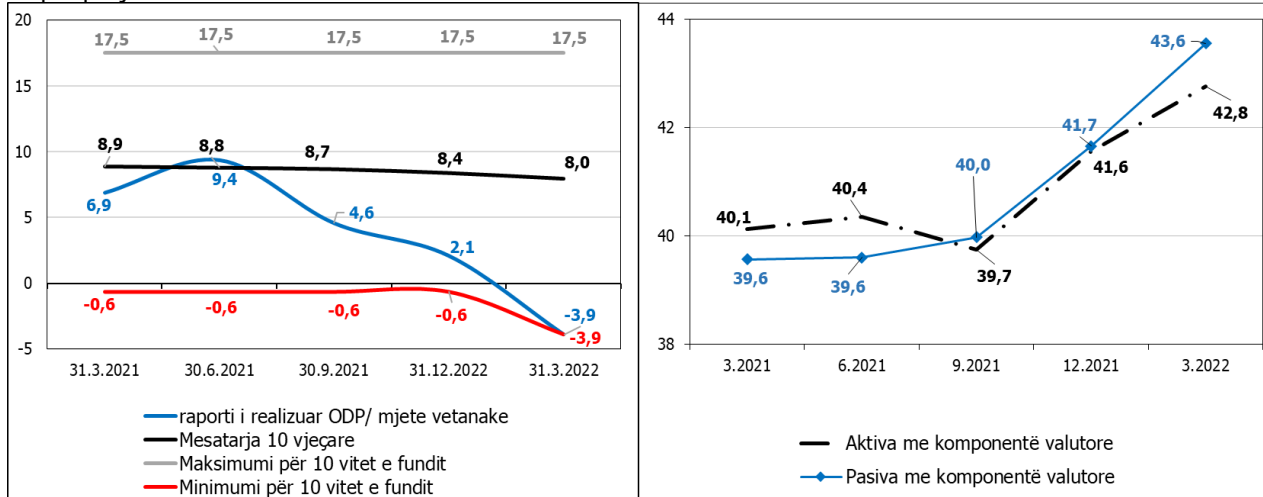
¹⁶ Rritja tremujore e aktives me komponent valutor është pasojë e rritjes tremujore të kredive për 5.075 milionë denarë (nga të cilat 3.435 milionë denarë janë kredi në valutë dhe 1.640 milionë denarë janë kredi në denarë me klauzolë valutore), si dhe e rritjes së depozitave të afatizuara në valutë në bankat e tjera për 4.683 milionë denarë. Ndikim të caktuar ka edhe rritja e thesarit valutor për 1.361 milionë denarë, si dhe depozitat e detyrueshme në valutë në BPRMV për 1.179 milionë denarë. Në anën tjetër, llogaritë rrjedhëse në valutë në bankat e huaja u zvogëluar për 5.491 milionë denarë dhe llogaritë në valutë në BPRMV për 1.180 milionë denarë.

¹⁷ Në përlllogaritjen e pozicionit të hapur valutor, përveç hendekut ndërmjet aktives dhe pasives së bilancit me komponent valutor, përfshihet edhe hendeku ndërmjet aktives dhe pasives jashtëbilancore me komponent valutor.

Grafiku nr. 19

Mesatarja dhjetëvjeçare dhe minimumi dhe maksimumi i treguesit ODP/mjetet vetanake (majtas), dhe pjesëmarrja e aktives dhe e pasives me komponent valutor* në totalin e aktives së bankave (djathtas) në përqindje

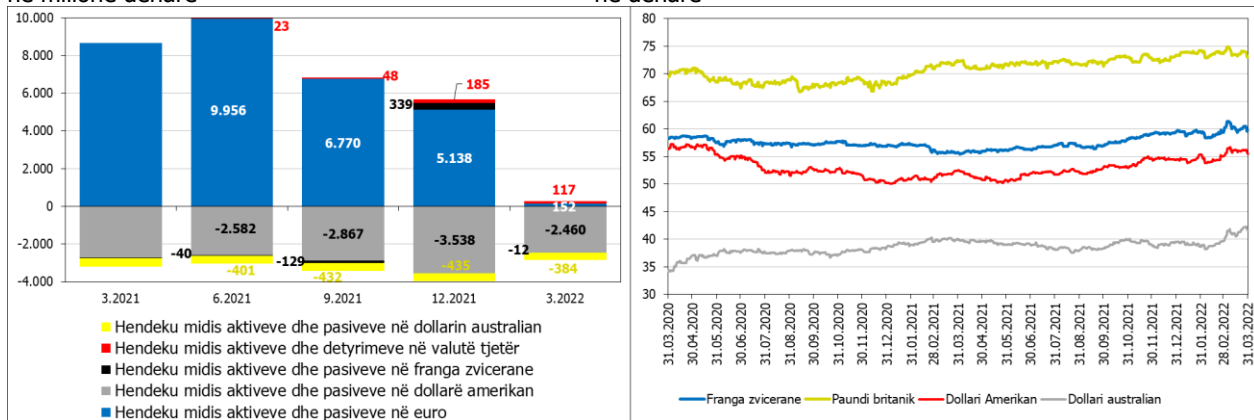

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

* Në kuadër të aktives, kërkesat merren në bazë neto, pra zvogëlohen për shumën e zhvlerësuar të kryer. "BZHRMV" SHA Shkup është i përjashtuar nga analiza.

Grafiku nr. 20

Dinamika dhe struktura e hendekut ndërmjet aktives dhe pasives me komponent valutor, sipas valutës (majtas) dhe lëvizjes së kursit të këmbimit kundrejt dollarit amerikan, frangut zviceran, funtit britanik dhe dollarit australian (djathtas) në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Analizuar sipas valutës, dallimi pozitiv ndërmjet aktives dhe pasives në euro dhe klauzola euro është zvogëluar dukshëm (për 4.986 milionë denarë ose për 97%), me ulje të njëkohshme të hendekut negativ ndërmjet pozicioneve në dollarë dhe denarë me klauzolë në dollar amerikan (për 1.078 milionë denarë ose për 30,5%). Zvogëlimi i dallimit ndërmjet aktives dhe pasives në euro dhe klauzolës së euros vjen si pasojë e rritjes më të

madhe të pasives (për 4,4% ose për 10.192 milionë denarë)¹⁸ në raport me rritjen e aktives në këtë valutë (për 2,2% ose për 5.206 milionë denarë)¹⁹, ndërsa zvogëlimi i hendekut negativ ndërmjet pozicioneve në dollarë dhe denarë me klauzolë me dollar amerikan rezultoi nga rritja më e madhe e aktives (për 10,8% ose për 1.664 milionë denarë)²⁰ në raport me rritjen e pasives në këtë valutë (për 3,1% ose për 586 milionë denarë)²¹. Hendeku negativ midis aktives dhe pasives me komponent në dollar e ekspozon sistemin bankar ndaj rrezikut të rritjes së vlerës së dollarit amerikan kundrejt euros. Në tremujorin e parë të vitit 2022, vlera e dollarit dhe e valutave të tjera në raport me euron dhe më pas në raport me denarin maqedonas shënoi rritje.

Tabela nr. 3

Struktura valutore e aktives dhe e pasives me komponent valutor
në përqindje

Valutë	31.12.2021		31.3.2022	
	Aktivi	Pasivi	Aktivi	Pasivi
Euro	90,7	89,3	90,4	89,5
Dollari amerikan	5,9	7,3	6,3	7,2
Franga zvicerane	1,5	1,3	1,2	1,2
Dollari australian	0,5	0,7	0,6	0,7
Paundi britanik	0,6	0,6	0,6	0,6
Të tjera	0,9	0,8	0,8	0,8
Gjithsej	100,0	100,0	100,0	100,0

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Më 31.3.2022, pjesëmarrja e kredive me komponent valutor në totalin e kredive të sektorit jofinanciar u rrit për 0,2 pikë përqindje në nivelin 41,4%, kryesisht si pasojë e rritjes së pjesëmarrjes së këtyre kredive të shoqëritë jofinanciare. Pjesëmarrja e kredive me komponent valutor në totalin e kredive të amvisërive u ul për 0,1 pikë përqindjeje. Ruajtja e kursit të qëndrueshëm nominal të këmbimit të denarit kundrejt euros është faktor kyç në ruajtjen e një probabiliteti të ulët të realizimit të rrezikut të tërthortë valutor ndaj të cilit janë të ekspozuara bankat, duke marrë parasysh faktin se më shumë se 99% e kredive me komponent valutor janë në euro ose denarë me klauzolë euro.

¹⁸ Rritja e pasives në euro dhe euroklauzolë më së shumti rezultoi nga depozitat në valutë të jorezidentëve për 6.952 milionë denarë dhe të personave fizikë për 2.026 milionë denarë, si dhe nga rritja e llogarive rrjedhëse të personave fizikë për 3.283 milionë denarë. Nga ana tjetër, detyrimet e bazuara në kredi në euro dhe klauzolë euro u ulën për 1.144 milionë denarë.

¹⁹ Aktivja me komponent euro u rrit më së shumti si rezultat i rritjes tremujore të kredive për 4.739 milionë denarë (nga të cilat 3.097 milionë denarë janë në euro dhe 1.643 milionë denarë janë në denarë me klauzolë euro), si dhe i rritjes së depozitave të afatizuara në valutë në bankat e tjera për 1.094 milionë denarë. Rritje shënoi edhe pozicioni "Paraja e gatshme, ekuivalentët e saj, ari dhe metalet e çmuara" nga Raporti për ekspozimin ndaj rrezikut valutor sipas pozicioneve, për 1.444 milionë denarë.

²⁰ Rritja tremujore e aktives në dollar dhe denar me klauzolë në dollar amerikan është pasojë e rritjes tremujore të depozitave të afatizuara në valutë për 2.343 milionë denarë, me rënie tremujore në pozicionin "Mjete monetare, ekuivalentë monetarë, ari dhe metalet e çmuara" nga Raporti për ekspozimin ndaj rrezikut valutor sipas pozicioneve, për 1.023 milionë denarë.

²¹ Pozicioni "Llogari rrjedhëse dhe detyrime të tjera afatshkurtra" në dollarë dhe denarë me klauzolë në dollar amerikan u rrit për 610 milionë denarë.

Tabela nr. 4

Shpërndarja e bankave sipas pjesëmarrjes së pozicionit të hapur valutor sipas valutave individuale dhe pozicionit agregat valutor në mjetet vetanake

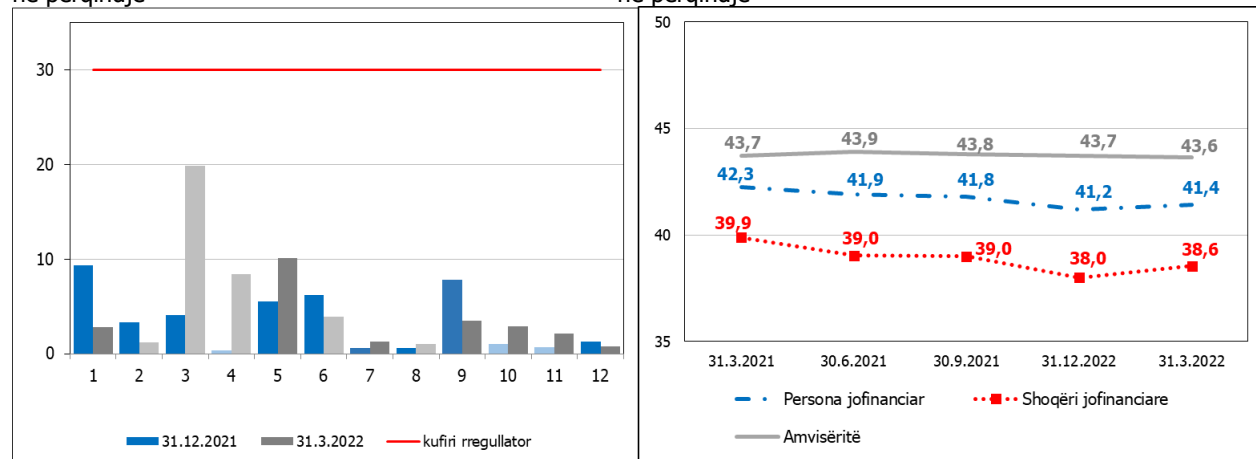
Përshkrimi	Numri i bankave										
	Pozicioni i hapur i këmbimit valutor në monedha të veçanta/mjete vetanake										Pozicioni agregat i këmbimit valutor/mjete vetanake
	Euro		Dollari amerikan		Franga zvicerane		Dollari austrian		Të tjera		
	E gjatë	E shkurtër	E gjatë	E shkurtër	E gjatë	E shkurtër	E gjatë	E shkurtër	E gjatë	E shkurtër	
nën 5%	6	3	7	5	6	5	8		10	2	9
nga 5% deri më 10%	1	1									1
nga 10% deri më 20%		1									2
nga 20% deri më 30%											
mbi 30%											

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Në datat e analizuar, raporti i pozicionit agregat valutor dhe i mjeteve vetanake të bankave është mjaft më i ulët se kufiri i përcaktuar prej 30%. Më 31.3.2022, shtatë banka kishin pozicion të gjatë valutor, kundrejt pesë bankave që shënuan pozicion të shkurtër valutor.

Grafiku nr. 21

Raporti i pozicionit valutor agregat dhe i mjeteve vetanake, sipas bankave individuale* (majtas) dhe pjesës së kredive me komponent valutor në totalin e kredive (djathtas) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

*shtyllat me ngjyrim më të çelur u referohen bankave që kanë pozicion të shkurtër valutor, por të treguar në vlerë absolute.

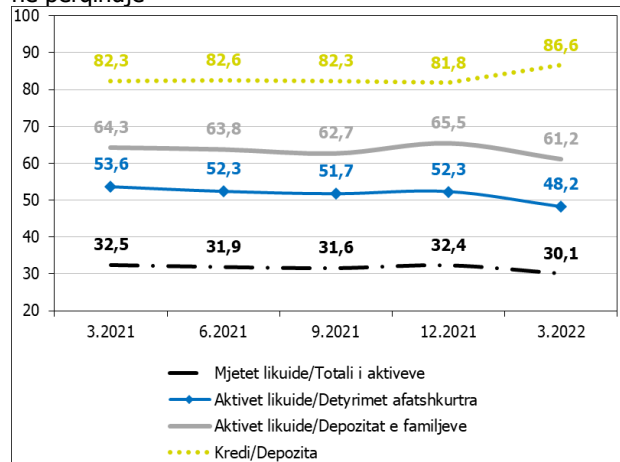
3. Rreziku i likuiditetit

Në tremujorin e parë të vitit 2022, mjedisi në të cilin operojnë bankat u ndërlikua më tej nga fillimi i luftës ruso-ukrainase, përveç mjedisit tashmë të pasigurt të shkaktuar nga natyra e zgjatur e pandemisë, ndërprerja e zinxhirëve të furnizimit global dhe rritja e çmimeve. Të ballafaquar me sfida të shumta, bankat maqedonase ruajtën një pozicion të qëndrueshëm të likuiditetit, i cili paraqet një nga shtyllat kryesore të stabilitetit të sistemit bankar në tërësi. Në tremujorin e parë të vitit 2022, pavarësisht rënies së totalit të mjeteve likuide të bankave, ato mbetën në nivel solid, ndërkohë që rreziku i likuiditetit mbeti brenda kufijve të pranueshëm, pa shfaqur trysni të konsiderueshme likuiditeti midis bankave. Në të njëjtën kohë, treguesit përmes të cilëve monitorohet dhe vlerësohet likuiditeti, megjithëse u ulën minimalisht, mbetën në nivele të qëndrueshme dhe të kënaqshme. Nga aspekti valutor, në këtë tremujor, përkeqësimi i treguesve të likuiditetit në denarë është disi më i theksuar, që i përgjigjet rënies më të theksuar të mjeteve likuide në denarë, lidhur me prirjen e shtuar të depozituesve për mbajtjen e mjeteve në valutë. Si më parë, hendeqet kumulative midis hyrjeve dhe daljeve të parave të dakorduara deri në 1 vit janë negative, por bankat presin një nivel relativisht të lartë të stabilitetit të depozitave, si burimi kryesor i financimit të aktiviteteve të tyre. Rezultatet e testeve të stresit tregojnë një rezistencë të kënaqshme të sistemit bankar ndaj goditjeve të supozuara ekstreme, individuale dhe të kombinuara të likuiditetit.

Pavarësisht mungesës së faktorëve nga ana e kërkesës dhe të rreziqeve në rënie për rritjen ekonomike, në fillim të tremujorit të dytë u perceptua nevoja për një reagim monetar, duke marrë parasysh trysnitë e zgjatura të çmimeve nën ndikimin e rritjes afatgjate dhe më të fortë të çmimeve të importit dhe të efekteve të transfereve të mëpashme në disa kategori çmimesh dhe pritshmërive të krijuara inflacioniste. Kështu, në muajt prill dhe maj, Banka Popullore e rriti dy herë normën e interesit për bonot e thesarit për 0,25 pikë përqindje secila, në nivelin 1,75%. Shuma e ofertës së bonove të thesarit është e pandryshuar, pra 10 miliardë denarë. Gjithashtu, në përputhje me prirjen e shtuar të vërejtur për kursim në valutë, si dhe me spekulimet e pabaza për stabilitetin e denarit, Banka Popullore ndërmori masa të synuara, përkatësisht bëri ndryshime në rezervën e detyrueshme, si reagim ndaj prirjeve të tilla. Në fakt, përmes zvogëlimit të normës së rezervës së detyrueshme për detyrimet në denarë (nga 8% në 6,5%) dhe rritjes së njëkohshme të normës së rezervës së detyrueshme për detyrimet në valutë (nga 15% në 16,5%), e cila do të zbatohet nga qershori i këtij viti, po bëhet përpjekje për të ndikuar në strukturën valutore të depozitave në sistemin bankar, që është edhe në përputhje me Strategjinë për mbështetjen e denarizimit të ekonomisë vendase.

Grafiku nr. 22 Treguesit e likuiditetit të sistemit bankar në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Vërejtje: Gjatë llogaritjes së treguesve të likuiditetit në nivel të sistemit bankar, mjetet dhe detyrimet ndërbankare rezidente nuk merren parasysh.

3.1. Treguesit e likuiditetit

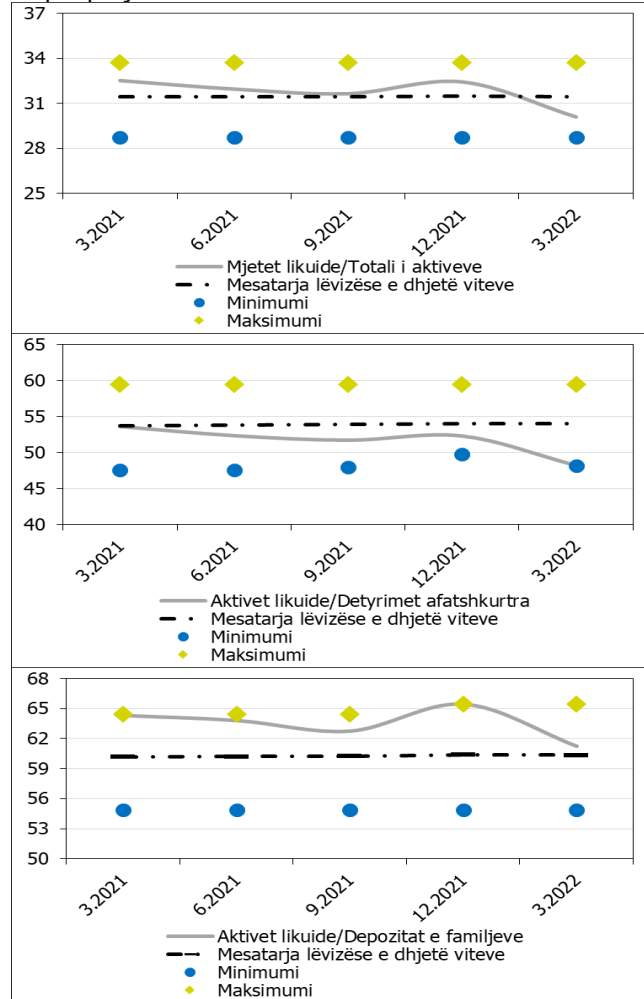
Në tremujorin e parë të vitit 2022, në kushtet e rënies së mjeteve likuide të sistemit bankar, treguesit e likuiditetit shfaqin një përkeqësim të caktuar. Megjithatë, ata vazhdojnë t'i referohen menaxhimit të duhur të bankave me rrezik likuiditeti, pa shfaqur trysni likuiditeti, e cila konfirmohet nga pjesëmarrja relativisht e qëndrueshme e mjeteve likuide në totalin e aktiveve të bankave dhe mbulimi i detyrimeve afatshkurtra dhe i depozitave të amvisërive, me mjete likuide, të cilat gjithashtu mbetën në një nivel të qëndrueshëm (afër 50%, përkatësisht mbi 60%²²). I qëndrueshëm është edhe raporti ndërmjet kredive dhe depozitave në nivel të sistemit bankar, megjithëse në tremujorin e parë të vitit 2022 u rrit lehtë, në një nivel pak më të lartë se 85%. Raporti i mbulimit të likuiditetit të sistemit bankar është 255,2%, që është 2,5 herë më shumë se minimumi rregullator (100%²³) dhe konfirmon sasinë e kënaqshme të likuiditetit në dispozicion të sistemit bankar maqedonas. Analizuar sipas bankave individuale, normat e mbulimit të likuiditetit lëvizin nga 131,2% në 1.044,5% (me një mesatare prej 270,6%), që tregon më tej kufijtë e pranueshëm të rrezikut të likuiditetit ndaj të cilëve janë të ekspozuara bankat dhe menaxhimin e qëndrueshëm të likuiditetit nga ana e tyre.

²² Sipas bankave individuale, më 31.3.2022, pjesëmarrja e mjeteve likuide në totalin e mjeteve është ndërmjet 9,3% dhe 50,2%, me një mesatare prej 24,6% (mars 2021: ndërmjet 19,6% dhe 51,7%). Mbulimi i detyrimeve afatshkurtra me mjete likuide është ndërmjet 34,8% dhe 71,8%, me një mesatare prej 42,8% (mars 2022: ndërmjet 40% dhe 68,8%), dhe mbulimi i depozitave të amvisërive me mjete likuide midis 39,8% dhe 100,9%, me një mesatare prej 61,7% (mars 2022: midis 35,4% dhe 84,9%). Nga kjo analizë është përjashtuar "Banka Zhvillimore e Maqedonisë së Veriut" SHA Shkup.

²³ Përveç bazës mbledhëse, bankat janë të detyruara të vendosin dhe monitorojnë një shkallë mbulimi të likuiditetit sipas çdo valute të rëndësishme për bankën (çdo valutë, pjesëmarrja e së cilës në totalin e detyrimeve të bilancit të bankës është të paktën 5%). Gjithashtu, niveli minimal i parashikuar prej 100% i referohet vetëm shkallës totale të mbulimit të likuiditetit dhe jo shkallëve sipas çdo valute të rëndësishme. Më 31 mars 2022, shkallët e mbulimit të likuiditetit për dy valutat kryesore, euro dhe denarë, janë 109,6%, përkatësisht 264,4%.

Grafiku nr. 23 Aktivja likuide/totali i aktiveve (lart), aktivja likuide/detyrimet afatshkurtra (në mes) dhe aktivja likuide/depozitat e amvisërive (poshtë) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Sipas karakteristikave valutore të mjeteve likuide dhe detyrimeve, në tremujorin e parë të vitit 2022, treguesit e likuiditetit në denarë shënuan rënie pak më të theksuar në krahasim me treguesit e likuiditetit në valutë²⁴, duke pasur parasysh rënien më të theksuar tremujore të mjeteve likuide në denarë (që përcaktojnë 94,3% të rënies së totalit të mjeteve likuide²⁵). Megjithatë, treguesit e likuiditetit në denarë janë në nivel më të lartë, krahasuar me treguesit e likuiditetit në valutë, që vjen si pasojë e pjesëmarrjes më të lartë strukturore të mjeteve likuide në denarë në totalin e mjeteve likuide të bankave. Rreziqet nga niveli më i ulët i treguesve të likuiditetit në valutë zbuten nga likuiditeti i lartë në denarë dhe mundësia e sigurimit të mjeteve likuide në valutë²⁶, nëse është e nevojshme.

3.2. Dinamika dhe përbërja e mjeteve likuide

Në fund të tremujorit të parë të vitit 2022, mjeket likuide²⁷ në nivel të sistemit bankar ishin 186.763 milionë denarë, ndërsa në krahasim me fundin e vitit 2021, shënuan rënie prej 7,7%, përkatësisht për 15.597 milionë denarë. Krahasuar me bazë vjetore, rënie ka edhe te mjetet likuide, por më pak (për 2.218 milionë denarë ose për 1,2%). Nga pikëpamja e instrumenteve individuale financiare që përbëjnë mjetet likuide, rënia më e madhe tremujore vërehet te plasmanet

²⁴ Kërkesat dhe detyrimet me klauzolë valutore konsiderohen si denarë, sepse rrjedha e tyre e parasë është në denarë.

²⁵ Me zvogëlimin e potencialit depozitues të bankave, gjithsej mjetet likuide u zvogëluar, ku rënien më të madhe e shënuan plasmanet e bankave në depozitat e disponueshme njëditore në Bankën Popullore dhe mjetet në llogaritë korrespondente në bankat e huaja.

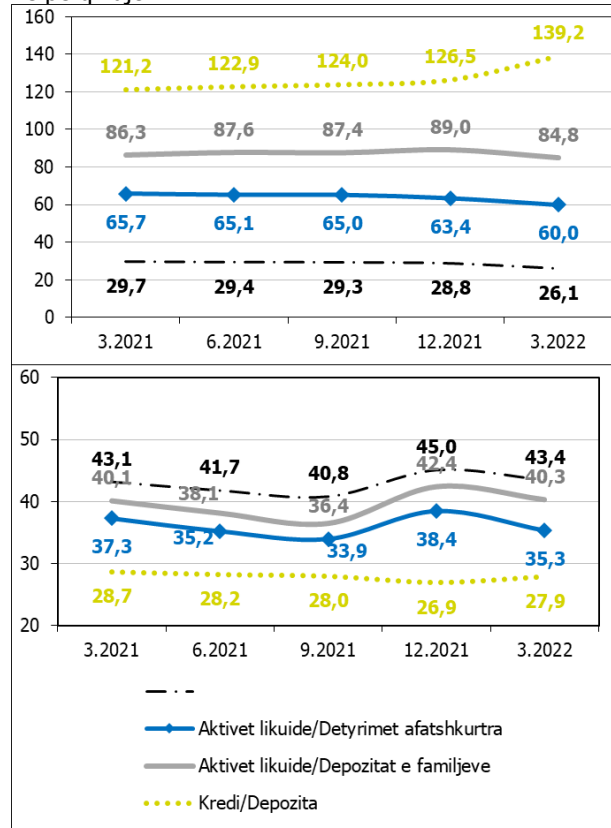
²⁶ Bankat mund të sigurojnë në çdo kohë mjetet e nevojshme likuide valutore, përmes ndërhyrjeve të Bankës Popullore në tregun valutor. Krahas kësaj, Banka Qendrore Europiane (BQE) mori vendim për zgjatjen e vlefshmërisë së linjës repo, përmes së cilës në gusht të vitit 2020, për herë të parë i ofroi qasje Bankës Popullore në likuiditetin valutor në euro, me kolateral të përshtatshëm. Afati për zbatimin e linjës repo me vlerë deri në 400 milionë euro është shtyrë deri në janar 2023. Deri më tani, pavarësisht periudhës së krizës në dy vitet e fundit, Banka Popullore nuk kishte nevojë të përdorte linjën e repo.

²⁷ Mjetet likuide përfshijnë: 1) mjetet monetare dhe kërkesat nga Banka Popullore, të cilat përfshijnë mjetet monetare efektive, mjetet monetare në llogaritë bankare në Bankën Popullore, depozitat në dispozicion në Bankën Popullore dhe bonot e thesarit; 2) depozitat afatshkurtra në bankat e huaja, duke përfshirë mjetet e bankave në llogaritë e tyre korrespondente jashtë vendit dhe 3) vlerën kontabël të plasmaneve në letrat me vlerë të emetuara nga qeveritë qendrore, d.m.th. letrat me vlerë të shtetit të emetuara nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe të emetuara nga vende të huaja. Për nevojat e analizës së rrezikut të likuiditetit, mjetet dhe detyrimet në denarë me klauzolë valutore konsiderohen në denarë.

Grafiku nr. 24

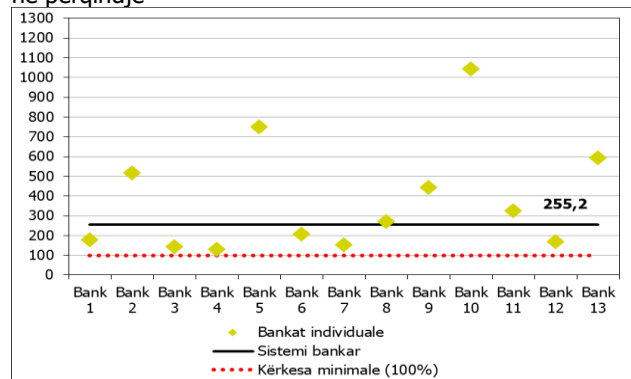
Treguesit e likuiditetit të sistemit bankar sipas valutës - denarë (sipër) dhe valuta të huaja (poshtë) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 25

Shkalla e mbulimit të likuiditetit, me gjendjen më 31.3.2022 në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

e bankave në depozitat e disponueshme njëditore në Bankën Popullore (për 14.180 milionë denarë ose për 40,4%), ndërsaq rënie më të theksuar shënuan mjetet e bankave në llogaritë korrespondente në bankat e huaja (për 5.803 milionë denarë ose 24,9%). Në të njëjtën kohë, plasmanet e bankave në bono thesari u ulën për 862 milionë denarë ose për 8,6%. Rritje shënojnë vetëm investimet e bankave në letrat me vlerë të qeverisë, përkatësisht në obligacione shtetërore (për 955 milionë denarë ose 1,7%) dhe bono shtetërore (për 203 milionë denarë ose 1,2%).

3.3. Struktura e maturimit të hyrjeve dhe daljeve të dakorduara nga mjetet dhe detyrimet e bankave

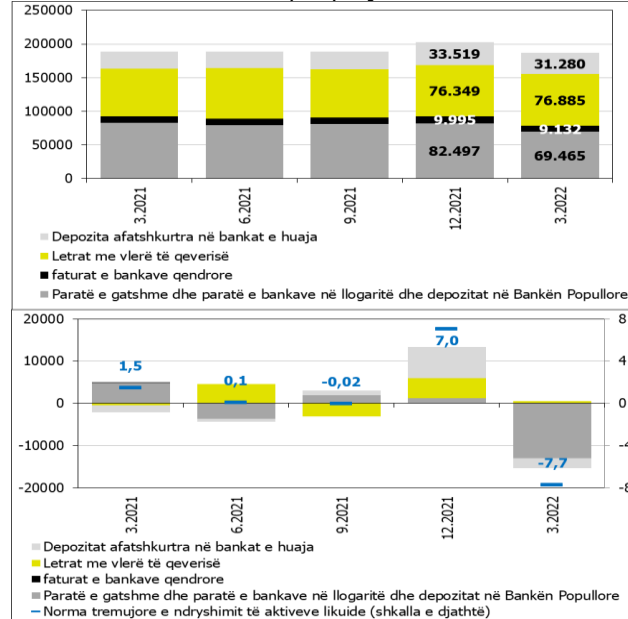
M gjendjen më 31.3.2022, në strukturën e maturimit të hyrjeve dhe daljeve të bankave mbizotërojnë flukset hyrëse të dakorduara të bankave shtrihen në periudhën kohore mbi një vit dhe daljet e dakorduara të bankave shtrihen në periudhën kohore deri në shtatë ditë. Në të njëjtën kohë, dallimi (hendeku) më i madh midis hyrjeve dhe daljeve të bankave vihet re pikërisht në periudhat kohore deri në shtatë ditë (hendek negativ) dhe mbi një vit (hendek pozitiv), që rezultojnë nga përfshirja e detyrimeve pa afat dhe pa maturim fiks në segmentin e maturimit deri në shtatë ditë, pra për shkak të kërkesave të bazuara në kredi dhe paradhënie të përfshira në segmentet e maturimit mbi një vit (kreditë afatgjata në nivel të sistemit bankar përbëjnë më shumë se 80% të totalit të kredive të subjekteve jofinanciare).

Grafiku nr. 26

Mjetet likuide, struktura (lart) dhe ndryshimi (poshtë)

në milionë denarë dhe në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

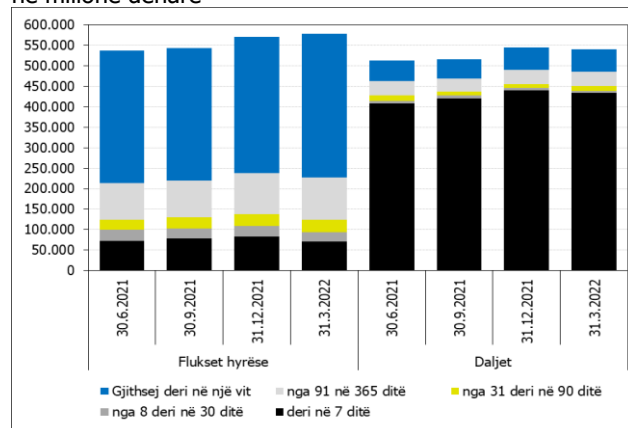
Këto hendeqe në raport me aktiven e sistemit bankar janë 36,9% (hendequ kumulativ deri në 7 ditë) dhe 25,6% (hendeq kumulativ deri në 1 vit).

Edhe në tremujorin e parë të vitit 2022, bankat presin që stabiliteti i depozitave të mbetet burimi kryesor i financimit të aktiviteteve të tyre. Në fund të tremujorit të parë të vitit 2022, sipas sjelljes së depozituesve, bankat presin që 84,1% e daljeve të parasë së dakorduar në 12 muajt e ardhshëm në bazë të depozitave të mos realizohen nga depozituesit. Përqindja e lartë e depozitave të qëndrueshme ka vazhduar, pavarësisht pasigurisë së lartë të shkaktuar nga prania e faktorëve të shumtë të rrezikut (lufta midis Rusisë dhe Ukrainës, ndërprerja e zinxhirëve të furnizimit global, kriza energjetike, rritja e çmimeve të produkteve parësore, ecuria e mëtejshme e pandemisë dhe të ngjashme).

Grafiku nr. 27

Struktura e maturimit të hyrjeve dhe daljeve bazuar në mjetet dhe detyrimet e bilancit

në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

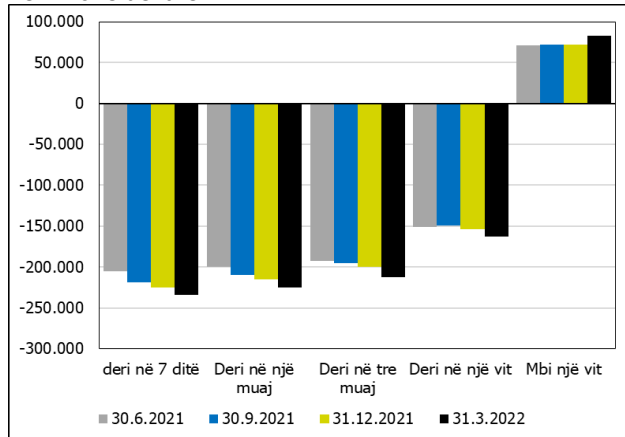
3.4. Simulimet e stresit për goditjet e likuiditetit

Më 31.3.2022, rezultatet e simulimeve të stresit të kryera për goditjet e likuiditetit tregojnë një kapacitet solid të sistemit bankar, pra ka mjaftueshëm mjete likuide për t'iu përgjigjur si duhet daljeve individuale të simuluar monetare. Rezistenca e sistemit bankar maqedonas ndaj goditjeve të likuiditetit konfirmohet përmes rezultateve të të gjitha simulimeve individuale të goditjeve të likuiditetit, kurse përdorimi i plotë (121,1% më 31.3.2022) i mjeteve likuide do të ndodhte vetëm në simulimin jashtëzakonisht të skajshëm të një goditjeje likuiditeti, i cili

Grafiku nr. 28

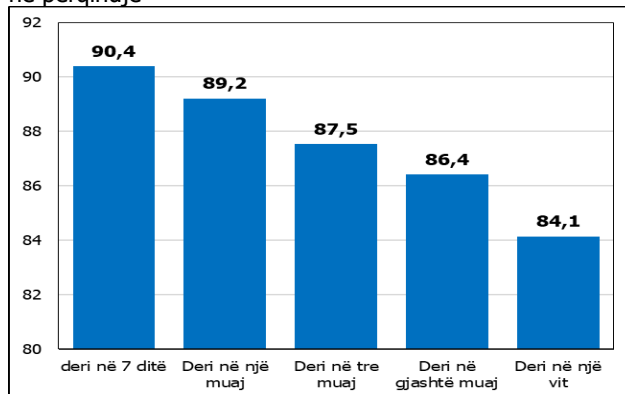
Hendeku kumulativ midis hyrjeve dhe daljeve të dakorduara, duke përfshirë shumën kumulative të fondeve të pangarantuara në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 29

Stabiliteti i pritshëm i depozitave, sipas periudhës së mbetur deri në maturim, më 31.3.2022. në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

përfshin daljet e kombinuara²⁸ të mjeteve nga bankat në më shumë baza. Duke pasur parasysh skajshmërinë e supozimit, për qëllimet e këtij simulimi, mbulimi i zakonshëm i mjeteve likuide është zgjeruar për të përfshirë instrumente të tjera financiare²⁹ në pronësi të bankave, të cilat vlerësohen të paguheshin shpejt dhe lehtë ose të konvertohen në para nga bankat. Në një rast të këtillë, me një kombinim të goditjeve të supozuara, do të nevojiteshin më pak për të mbuluar daljet e likuiditetit, pra 105,4% e mjeteve likuide të disponueshme, sipas përkufizimit të zgjeruar.

Gjatë zbatimit të simulimeve individuale të goditjeve të likuiditetit, niveli i lartë i mjeteve likuide në dispozicion të bankave maqedonase mundëson shlyerjen e të gjitha daljeve të supozuara, individuale, ekstreme të likuiditetit. Rënia më e madhe e mjeteve likuide ndodh gjatë daljes së depozitave të dhjetë depozituesve më të mëdhenj³⁰, por kuptimi i këtij simulimi për bankat individuale është i ndryshëm, duke pasur parasysh dallimet në shkallën e përqendrimit të depozitave. Përkundrazi, në simulimin e realizimit të rrezikut të reputacionit dhe humbjes së besimit të popullatës të bankat, përfaqësuar nga daljet e 20% të depozitave të amvisërive, ka një ngjashmëri dukshme më të madhe të rezultateve për bankat individuale,

²⁸ Gjatë simulimit, supozohet një dalje e: depozitave të dhjetë depozituesve më të mëdhenj, 20% e depozitave të amvisërive, detyrimeve ndaj subjekteve mëmë (detyrimet e bazuara në instrumente të varura dhe instrumente kapitale hibride janë përjashtuar nga simulimi sepse, në përputhje me rregulloren për llogaritjen e mjaftueshmërisë së kapitalit rregullohet pagesa e tyre), 50% e detyrimeve ndaj jorezidentëve (me përjashtim të detyrimeve ndaj personave amë jorezident të bankave, të cilat tashmë mbulohen prej një nga simulimet e mëparshme) dhe konvertimi i disa detyrimeve jashtë bilancit të bankave (kreditë e pambuluara, linjat e pakthyeshme të kredisë dhe limitet e papërdorura të bazuara në kartat e kreditit dhe mbiterheqjet e miratuara të llogarisë së transaksionit) në kërkesat e bilancit. Gjatë simulimeve për goditjet e likuiditetit përjashtohet "Banka Zhvillimore e Maqedonisë së Veriut" SHA Shkup.

²⁹ Krahas instrumenteve financiare që përbëjnë mjetet likuide, shtohen edhe këto instrumente financiare: mjetet në fondin e garancisë rezervë në KIBS, depozitat afatgjata në bankat e huaja, instrumentet e tregut të parave të emetuara nga emetuesit e huaj joshitetërorë, kreditë me maturim të mbetur kontraktual deri në 30 ditë, si dhe efekti i reduktimit të rezervës së detyrueshme për detyrimet valutore të bankave, e cila ndahet në valuta për shkak të daljeve të simuluar të depozitave në valutë të amvisërive.

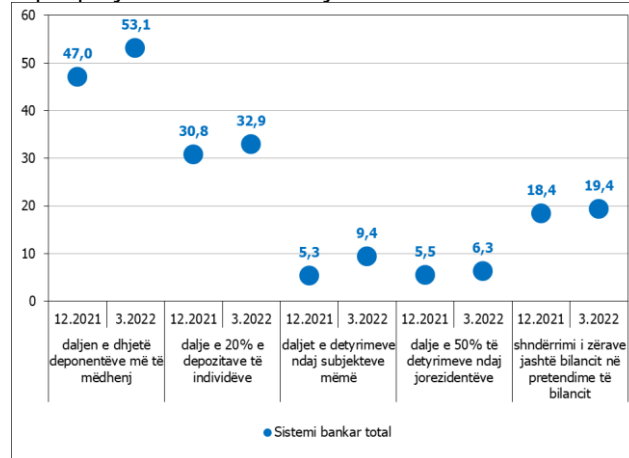
³⁰ Gjatë goditjes së supozuar të likuiditetit individual që përfshin një dalje të plotë të depozitave të dhjetë depozituesve më të mëdhenj, në përputhje me ndryshimet në rregulloren e administrimit të rrezikut të likuiditetit, të dhënat hyrëse në simulim u referohen depozitave të dhjetë depozituesve më të mëdhenj, në vend të përfshirjes së mëparshme të njëzet depozituesve më të mëdhenj (para datës 30.6.2021).

Grafiku nr. 30

Kontributi i goditjeve individuale në reduktimin e mjeteve likuide gjatë simulimit për një goditje të kombinuar likuiditeti

si përqindje e reduktimit të mjeteve likuide

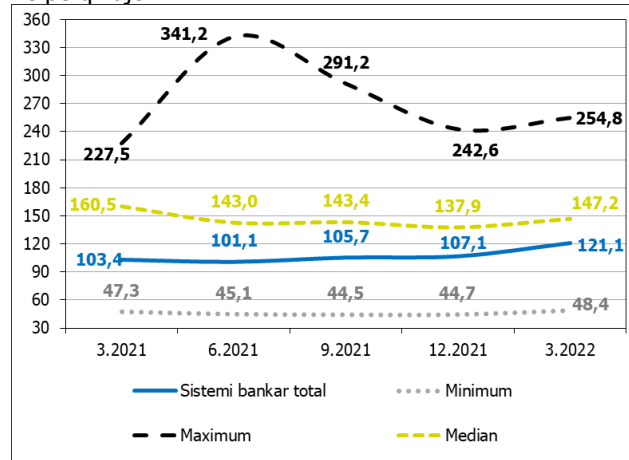

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 31

Rënia e mjeteve likuide pas simulimit për goditjet e kombinuara të likuiditetit (pas të gjitha goditjeve)

në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

me çka konfirmohet rëndësia e depozitave për financimin e aktiviteteve të bankave. Gjatë konvertimit të supozuar të disa detyrimeve jashtë bilancit të bankave në kërkesa bilanci³¹, bankat do të shpenzonin pak më pak se 20% të mjeteve të tyre likuide, që edhe pse më pak në krahasim me simulimet e daljes së depozitave³², megjithatë edhe kjo rënie e supozuar e mjeteve likuide mund të konsiderohet e rëndësishme. Pjesëmarrja e vogël e detyrimeve ndaj jorezidentëve, si dhe ndaj personave të regjistruar në strukturën e totalit të burimeve të financimit të bankave, shkakton një ndikim modest të goditjeve që lidhen me to në rezultatin e përgjithshëm të këtij simulimi.

³¹ Një dalje mjeteve supozohet si rezultat i konvertimit të detyrimeve të caktuara jashtë bilancit të bankave (kredi të pambuluara, linja krediti të pakthyeshme dhe limite të papërdorura bazuar në kartat e kreditit dhe mbiterheqjet e miratuara të llogarisë së transaksionit) në kërkesa bilanci.

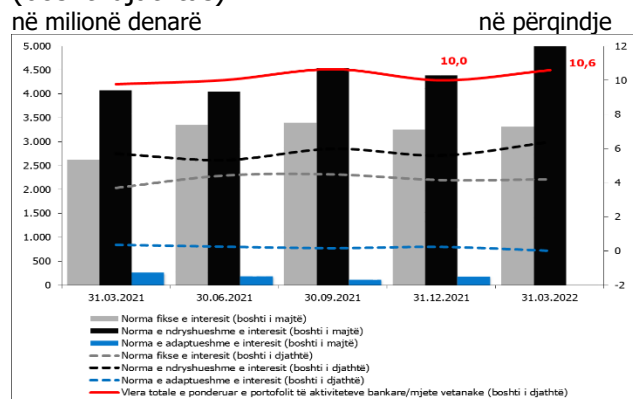
³² Gjatë simulimit për daljen e depozitave nga dhjetë depozituesit më të mëdhenj, mjetet likuide të sistemit bankar ulen për 53,1%, ndërsa me gjatë daljeje të supozuar prej 20% të depozitave të individëve, mjetet likuide ulen për 32,9%.

4. Rreziku nga ndryshimi i normave të interesit

Në tremujorin e parë të vitit 2022 është rritur ekspozimi i sistemit bankar ndaj rrezikut të ndryshimeve të normave të interesit në portofolin e aktiviteteve bankare, për shkak të rritjes së vlerës së ponderuar të portofolit të aktiviteteve bankare, e cila kushtëzon dhe rrit pjesëmarrjen e tij në mjetet vetanake. Rritja e ekspozimit të sistemit bankar ndaj rrezikut të ndryshimeve të normave të interesit kryesisht për shkak të ndryshimeve në pozicionet e ndjeshme ndaj interesit të bankave me norma interesi të ndryshueshme, ku plasmanet në kredi shënuan rritje, e ndjekur nga rialokimi në blloqe kohore në periudhë pak më të gjatë të mbetur deri në rivlerësimin tjetër të normave të interesit, ndërsa detyrimet pa afat me normë të ndryshueshme interesi janë ulur. Gjithashtu, vlera e ponderuar e portofolit të aktiviteteve bankare me normë fikse interesi shënoi rritje tremujore, që është pasojë e rritjes së vendosjeve në letrat me vlerë të borxhit dhe pjesërisht në kredi, me maturime më të gjata të mbetura me rënie të njëkohshme të vendosjeve në depozita në Bankën Popullore me këtë lloj norme interesi. Hendeku total (i paponderuar) është pozitiv, që, në bazë të agreguar, e ekspozon sistemin bankar ndaj rrezikut të uljes së normave të interesit, gjë që në kushtet kur periudha e normave të ulëta të interesit po përfundon, nuk ka shumë gjasa. Por nga ana tjetër, në kushte të tilla, bankat janë të ekspozuara në mënyrë indirekte ndaj rrezikut të interesit, të cilat do të përktheheshin në rrezik kredie nga ekspozimi i klientëve të tyre, për shkak të pranisë së konsiderueshme të kredive me norma interesi të ndryshueshme dhe të rregullueshme.

Grafiku nr. 32 Vlera totale e ponderuar e portofolit të aktiviteteve bankare* sipas llojit të normës së interesit, në shumë absolute (boshti majtas) dhe në raport me mjetet vetanake (boshti djathtas)

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

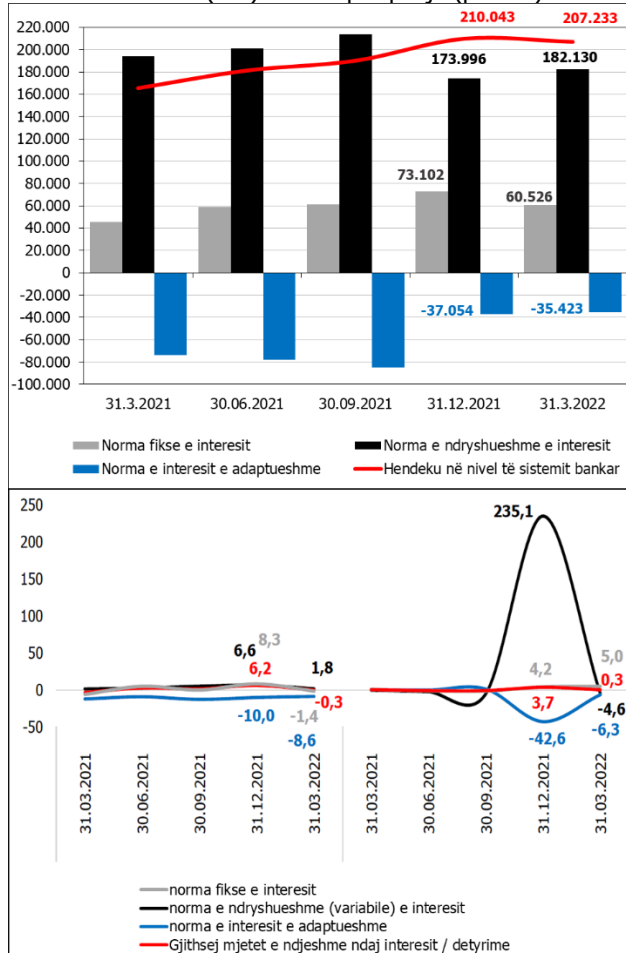
*Vlera totale e ponderuar e portofolit të aktiviteteve bankare tregon humbjen e mundshme të vlerës ekonomike të këtij portofoli, në goditje të supozuar të pafavorshme të normës së interesit prej ± 2 pikë përqindjeje.

Vlera totale e ponderuar e portofolit të aktiviteteve bankare shënoi rritje tremujore prej 538 milionë denarë ose për 6,9%. Kjo, me rritje të ngadaltë të mjeteve vetanake (për 0,8%), kushtet rriten në raportin ndërmjet vlerës së ponderuar të portofolit të aktiviteteve bankare dhe mjeteve vetanake për 0,6 pikë përqindjeje, deri në nivelin prej 10,6%. Në të njëjtën kohë, lartësia e këtij raporti, i cili mat ekspozimin e sistemit bankar ndaj rrezikut të ndryshimeve në normat e interesit në portofolin e aktiviteteve bankare, edhe më shumë ka tejkaluar nivelin e mesatares së llogaritur për 10 vitet e fundit (6%) dhe ka barazuar vlerën maksimale të llogaritur për 10 vitet e fundit. Sipas bankave individuale, ky raport lëvizë nga 0,9% në 16,8% dhe është nën nivelin e kufirit të

Grafiku nr. 33

Aktivitet dhe detyrimet e ndjeshme ndaj interesit sipas llojit të normës së interesit, hendekut (lart) dhe ndryshimit tremujor (poshtë) në milionë denarë (lart) dhe në përqindje (poshtë)

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

përcaktuar prej 20,0%³³. Analizuar sipas llojit të normës së interesit, rezulton rritja tremujore e vlerës totale të ponderuar të portofolit të aktiviteteve bankare, më së shumti, nga rritja e vlerës së ponderuar të portofolit me normë të ndryshueshme të interesit (660 milionë denarë ose 15,1%) dhe pjesërisht nga rritja e portofolit me normë fikse të interesit (63 milionë denarë ose për 1,9%). Rritja e vlerës së ponderuar të portofolit me një normë interesi të ndryshueshme është për shkak të rritjes së hendekut midis pozicioneve aktive dhe pasive me këtë lloj norme interesi ndërsa njëkohësisht prezantojnë rishpërndarje në strukturën e boshllëkut, nga blloqet me maturim më të shkurtër (deri në 1 muaj) tek blloqet me maturim më të gjatë të mbetur (3 – 6 muaj). Ndryshime të tilla në hendekun e normës së ndryshueshme të interesit vijnë kryesisht nga ndryshimet në vendosjet e kredisë dhe detyrimet e kërkesës, me këtë lloj norme interesi. Rritja e vlerës së ponderuar të portofolit me një normë interesi fikse, me ngushtim më të ndjeshëm të hendekut (pozitiv) me këtë lloj norme interesi, rezulton nga rishpërndarja në strukturën e hendekut, nga blloqet me afat më të shkurtër (deri në 1 muaj dhe nga 3-6 muaj) në blloqe me afat më të gjatë (nga 6-12 muaj, nga 2-3 vjet dhe nga 5-7 vjet), më së shumti si pasojë e rritjes së plasmaneve në letrat me vlerë të borxhit dhe pjesërisht në kredi, me maturime më të gjata të mbetura, me rënie të njëkohshme të vendosjeve në depozita në Bankën Popullore. Në të kundërt, vlera e ponderuar e portofolit me normë interesi të rregullueshme u zvogëlua (për 185 milionë denarë ose për 101,4%) dhe më 31 mars 2022 ishte vetëm 3 milionë denarë. Ulja e vlerës së ponderuar të këtij portofoli, duke ngushtuar njëkohësisht hendeqet negative me këtë lloj normash interesi, rezulton nga rënia më e madhe e depozitave me afat

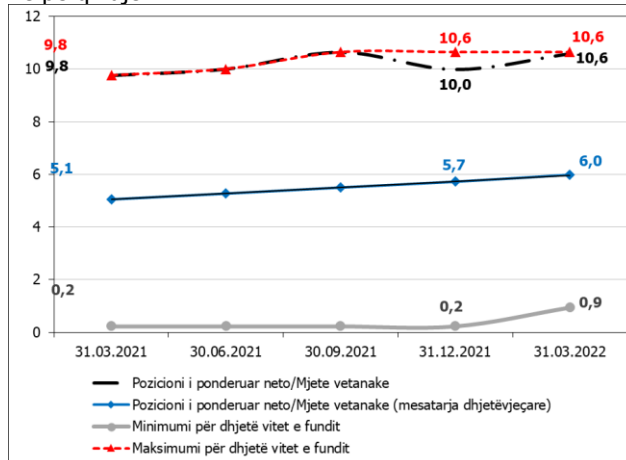
³³ Sipas rregullores, në rast se raporti ndërmjet vlerës totale të ponderuar të portofolit të veprimtarive bankare dhe mjeteve të veta të bankës kalon 20%, banka është e detyruar të propozojë masa për uljen e këtij raporti dhe Banka Popullore mund ta urdhërojë për të lënë mënjane sasi të përshtatshme kapitali për të mbuluar rrezikun e ndryshimeve të normave të interesit në portofolin e aktiviteteve bankare.

krahasuar me uljen e vendosjeve në kredi me këtë lloj norme interesi.

Grafiku nr. 34

Pozicioni/kapitali i ponderuar neto në përqindje

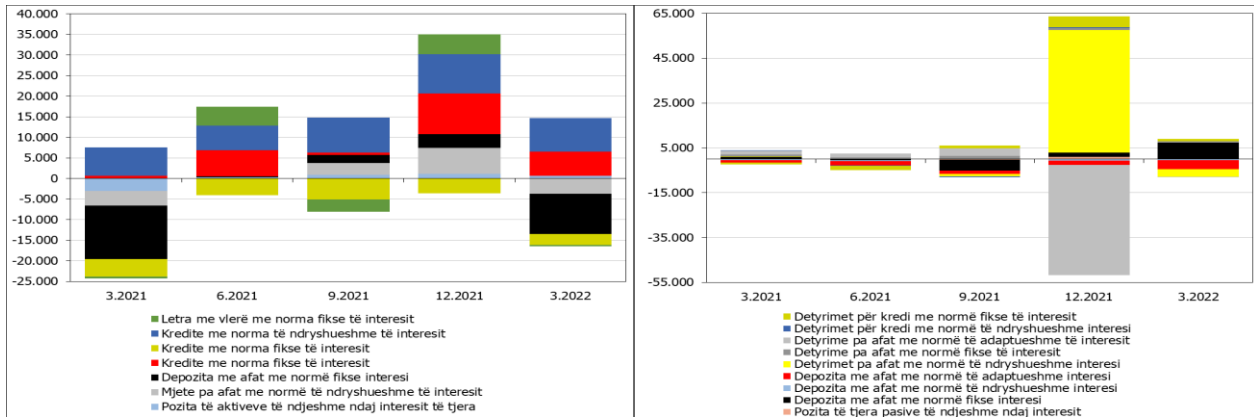
Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Hendeku i përgjithshëm ndërmjet aktiveve dhe detyrimeve të ndjeshme ndaj interesit shënoi rënie tremujore prej 1,3% ose 2,810 milionë denarë. Kjo është kryesisht për shkak të ngushtimit të **hendekut pozitiv ndërmjet pozicioneve me normë fikse interesi** (për 17,2% ose për 12.575 miliona denarë) dhe kjo është kryesisht për shkak të zvogëlimit të vendosjeve në depozita me afat me këtë lloj norme të interesit (depozitat në dispozicion në Bankën Popullore). **Hendeku negativ midis aktiveve dhe detyrimeve me normë interesi të rregullueshme**, u zvogëlua (për 1,631 milionë denarë ose 4,4%), më së shumti për shkak të rënies së plasmanit të kredisë dhe rënies së depozitave me afat, me këtë lloj të normave të interesit. **Hendeku pozitiv midis aktiveve dhe detyrimeve me normë interesi të ndryshueshme** u zgjerua, për 8.134 milionë denarë ose për 4,7%, që rezulton nga rritja tremujore e kredive me normë të ndryshueshme të interesit.

Grafiku nr. 35

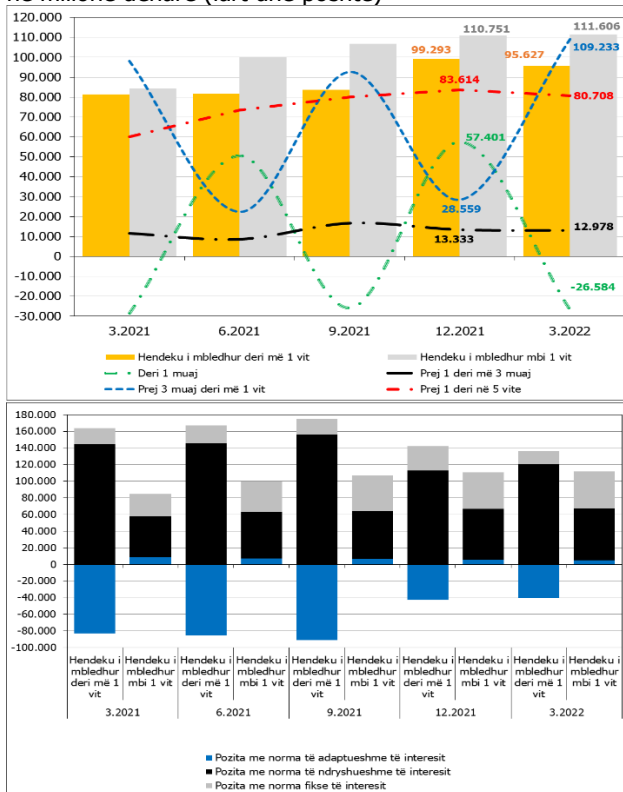
Ndryshimet tremujore në aktivet e ndjeshme ndaj interesit (majtas) dhe detyrimet (djathtas), sipas llojit të instrumentit dhe llojit të normës së interesit në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 36 Hendeku midis pozicioneve aktive dhe pasive, sipas periudhës deri në rivlerësimin e radhës të normave të interesit (lart) dhe strukturës së hendekut sipas llojit të normës së interesit (poshtë)

në milionë denarë (lart dhe poshtë)

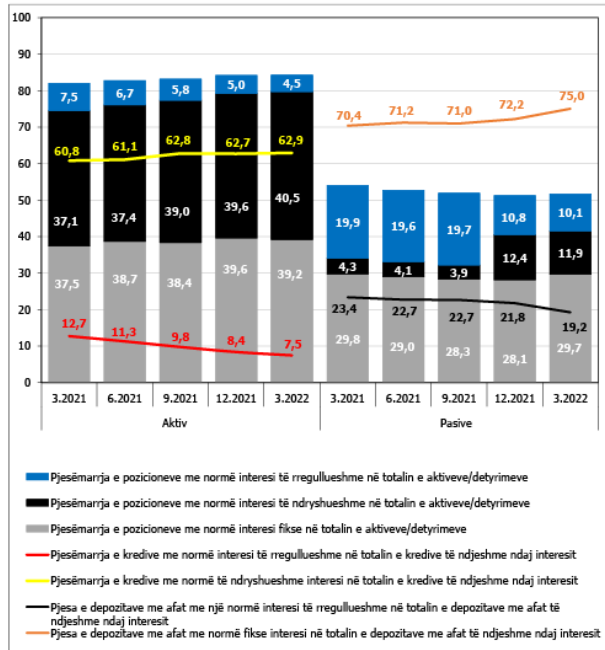
Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Analizuar sipas periudhës kohore deri në rivlerësimin e radhës të normave të interesit, ngushtimi i diferencës totale ndërmjet aktiveve dhe detyrimeve të ndjeshme ndaj interesit vjen si pasojë e ngushtimit të hendekut deri në 1 vit, me 3.666 milionë denarë. Ngushtimi i hendekut ndërmjet pozicioneve aktive dhe pasive të ndjeshme ndaj interesit deri në 1 vit rezulton më së shumti nga uljet e vendosjeve në depozitat me afat me normë fikse interesi. Në të njëjtën kohë, hendeku mbi 1 vit shënoi rritje minimale, e cila është kushtëzuar më së shumti nga rritja e vendosjeve në kredi me norma interesi fikse dhe të ndryshueshme.

Grafiku nr. 37

Struktura e aktiveve dhe e detyrimeve, sipas llojit të normës së interesit në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Ekspozimi indirekt ndaj rrezikut të rritjes së normave të interesit, që rezulton nga prania e kredive me norma interesi të rregullueshme dhe të ndryshueshme, është ende i konsiderueshëm. Në datën 31.3.2022, pjesëmarrja agregate e këtyre kredive në totalin e kredive është 70,4% (rënie prej 0,7 pikë përqindje krahasuar me 31.12.2021) ku 62,9% e totalit të kredisë kanë normë interesi të ndryshueshme, ndërsa 7,5% kanë normë interesi të rregullueshme. Kjo i ekspozon bankat ndaj rrezikut të tërthortë të kredisë nga ekspozimi i klientëve të tyre ndaj rrezikut të rritjes së normave të interesit.

Më shumë detaje rreth strukturës së pozicioneve të ndjeshme ndaj interesit të bankave jepen në anekset e këtij raporti.

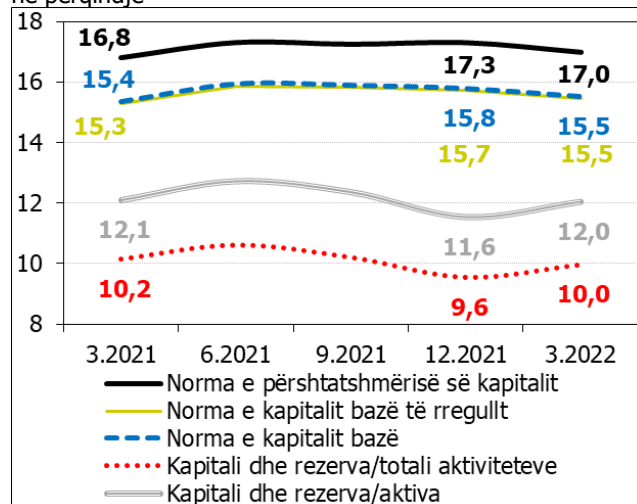

5. Rreziku nga paaftësia paguese

Treguesit për aftësinë paguese dhe kapitalizimin e sistemit bankar shënuan ndryshime tremujore të kundërta, por relativisht modeste. Lëvizjet e kundërta të treguesve të analizuar janë rezultat i diferencave më të mëdha ndërmjet normave tremujore të ndryshimit të mjeteve vetanake, nga njëra anë, dhe kapitali dhe rezervat, nga ana tjetër, që më së shumti rezulton nga diferencat në shumatat e fitimeve të pashpërndara në dy kategoritë e pozicioneve kapitale. Norma e mjaftueshmërisë së kapitalit shënoi një rënie tremujore prej 0,3 pikë përqindjeje, në nivelin e 17%, që është pasojë e rritjes më të shpejtë tremujore të aktiveve të ponderuara me rrezik krahasuar me rritjen e mjeteve vetanake. Rritja e mjeteve vetanake ka ardhur më së shumti nga fitimet e pashpërndara, ndërsa rritja e aktiveve të ponderuara me rrezik është më e pranishme në aktivet e ponderuara me rrezikun e kreditit. Të analizuar sipas qëllimit të mjeteve vetanake, të gjitha shtresave mbrojtëse të kapitalit dhe kërkesave për kapital, duke përfshirë edhe lejimin e kapitalit të përcaktuar nga vlerësimi dhe vlerësimi mbikëqyrës, ka shënuar rritje tremujore, e cila është mbuluar nga mjetet vetanake të lira. Pothuajse 53% e mjeteve vetanake të sistemit bankar i përkasin shtesave të kapitalit të përcaktuara në pajtim me vlerësimin mbikëqyrës, të shtresave mbrojtëse të kapitalit ose janë të lira mbi kërkesat e nevojshme rregullore dhe mbikëqyrëse dhe janë veçanërisht të rëndësishme në kontekstin e episodeve të krizës, kur mund të përdoren për të përballuar sfida të natyrës dhe intensitetit të ndryshëm. Testimi i stresit i kryer i rezistencës së sistemit bankar ndaj goditjeve të simuluar tregon rezistencë të kënaqshme.

Grafiku nr. 38

Treguesit për aftësinë paguese dhe kapitalizimin e sistemit bankar maqedonas në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

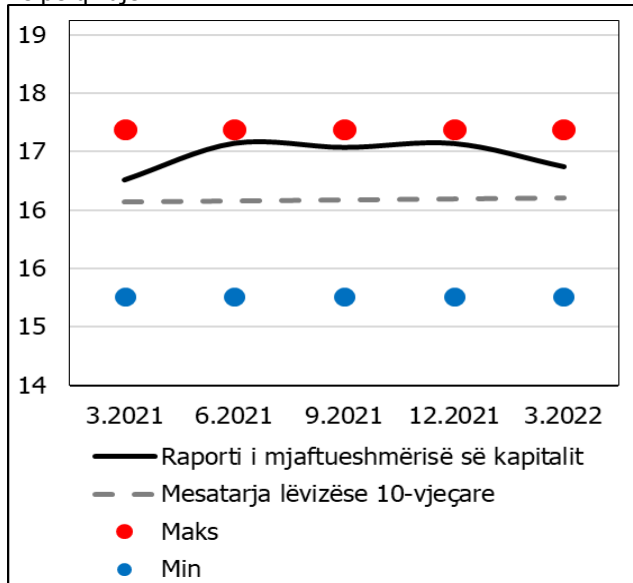
5.1. Aftësia paguese dhe kapitalizimi i sistemit bankar

Treguesit për aftësinë paguese dhe kapitalizimin e sistemit bankar shënuan prirje të kundërta në tremujorin e parë të 2022. Në bazë tremujore, raporti i mjaftueshmërisë së kapitalit është ulur me 0,3 pikë përqindjeje, në nivelin prej 17%, që është mbi mesataren e llogaritur dhjetëvjeçare të kësaj norme (16,6%), por është nën maksimumin e regjistruar në dhjetë vitet e fundit (17,5%). Normat e kapitalit të rregullt bazë dhe atij bazë arrijnë në 15,5% (rënie përkatësisht 0,2 dhe 0,3 pikë përqindje), ndërkohë që pjesëmarrja e kapitalit dhe rezervave në totalin e aktiveve dhe në totalin e aktivitetëve bilancore dhe jashtëbilancore të bankave u rritën me 0,4 pikë përqindje dhe arritën në 12% dhe 10%. Lëvizjet e kundërta të treguesve të analizuar rrjedhin nga diferencat më të mëdha ndërmjet normave tremujore të ndryshimit të mjeteve vetanake

Grafiku nr. 39

Lëvizja e raportit të mjaftueshmërisë së kapitalit në përqindje

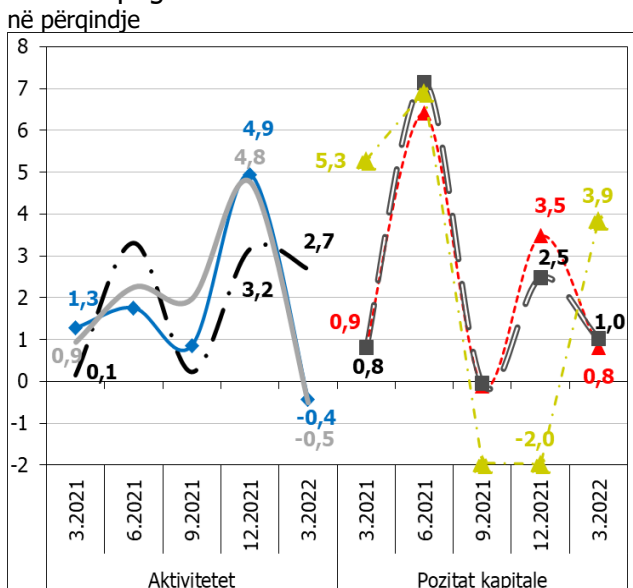

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

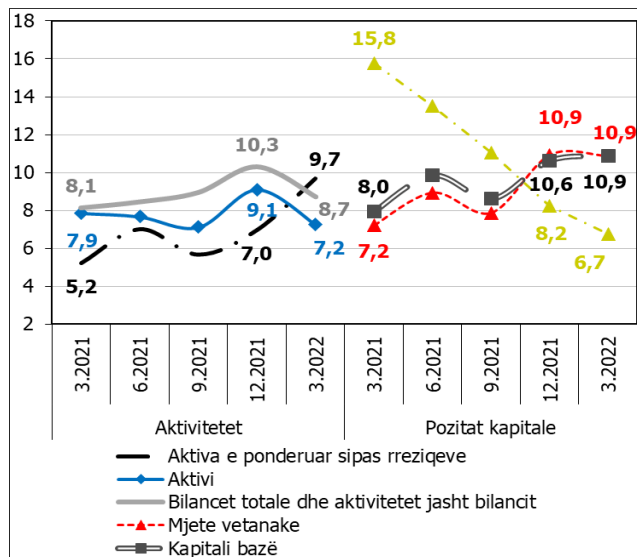
dhe kapitalit dhe rezervave. Konkretisht, kapitali dhe rezervat e përsheptuan rritjen tremujore në nivelin prej 3,9%, ndërsa mjetet vetanake mbetën pothuajse të pandryshuara (rritje vetëm për 0,8%), që më së shumti rezultoi nga diferencat në shumën e fitimeve të pasqyruara në dy kategoritë e pozicioneve të kapitalit³⁵. Në të kundërt, aktivet dhe aktivitetet totale të bilancit dhe jashtë bilancit shënuan rënie tremujore me 0,4% përkatësisht 0,5%, ndërkohë që aktivet e ponderuara me rrezik kanë vijuar të rriten, ndonëse me ritëm më të ngadaltë krahasuar me tremujorin e mëparshëm (rritje prej 2,7%).

Grafiku nr. 40

Shkalla tremujore (lart) dhe vjetore (poshtë) e ndryshimit të komponentëve të treguesve të aftësisë paguese në përqindje

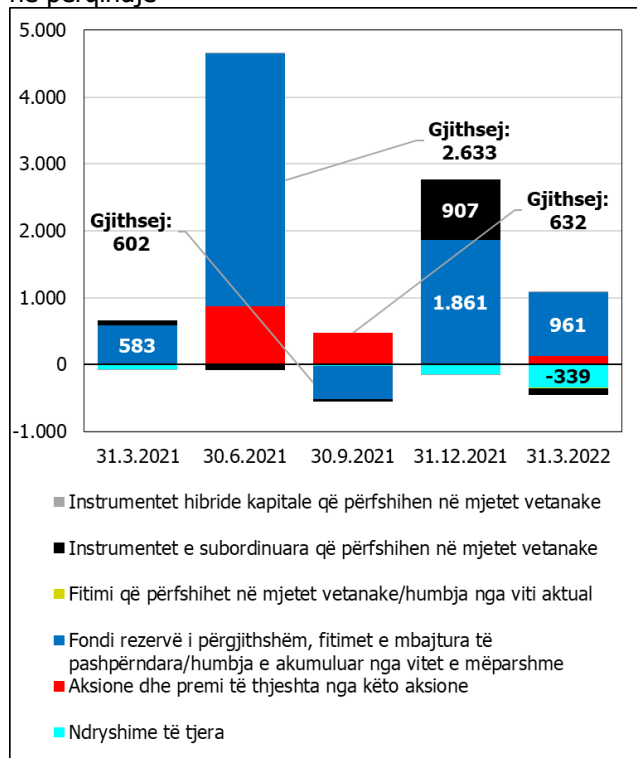
³⁵ Vetëm ajo pjesë e fitimit që kufizohet për shpërndarje tek aksionarët mbahet në mjetet vetanake, ndërsa fitimet që janë në dispozicion për shpërndarje të ardhshme tek aksionarët mbahen në kapital dhe rezerva.

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 41

Struktura e ndryshimeve tremujore në mjetet vetanake në milionë denarë në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

5.2. Cilësia e mjeteve vetanake të sistemit bankar

Struktura e mjeteve vetanake në nivel të sistemit bankar tregon se sektori ka pozicione kapitale cilësore, të cilat i ofrojnë atij rezistencë të kënaqshme ndaj skenarëve të mundshëm stresi. Në fund të tremujorit të parë 2022, shtresa më cilësore e mjeteve vetanake të sistemit bankar (kapitali bazë i rregullt) merr pjesë me 91% në totalin e mjeteve vetanake, i kapitalit bazë shtesë përbën vetëm 0,4% të mjeteve vetanake të sistemit bankar dhe kapitali shtesë përbën 8,7%.

Në tremujorin e parë të vitit 2022, mjetet vetanake të sistemit bankar shënuan rritje prej 632 milionë denarë, ose për 0,8%, që është më e ngadaltë në krahasim me tremujorin paraprak (3,5%), por është shumë e ngjashme me rritjen (0,9%) të arritur në tremujorin e parë të vitit 2021. Kontributin më të madh në rritjen e mjeteve vetanake në tremujorin e parë të vitit 2022 e ka pasur riinvestimi i fitimeve të bankave të realizuara në vitin paraardhës. Më shumë detaje në lidhje me nivelin e mjeteve vetanake sipas grupeve bankare janë paraqitur në anekset e këtij raporti.

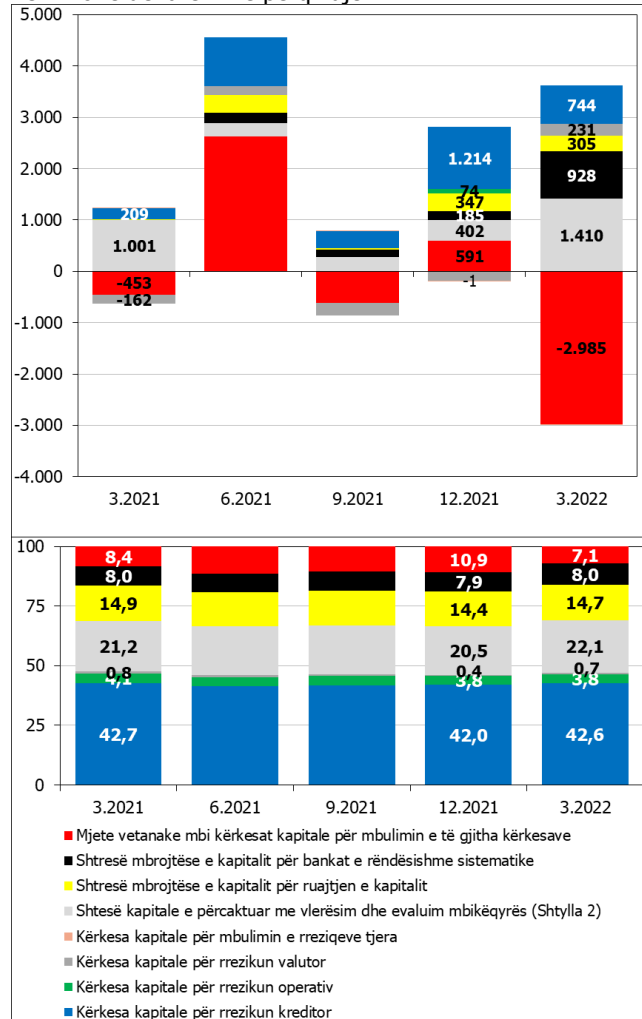
Analizuar sipas qëllimit të mjeteve vetanake, të gjitha shtresat mbrojtëse të kapitalit dhe kërkesave për kapital, duke përfshirë edhe lejimin e kapitalit të përcaktuar nga vlerësimi dhe vlerësimi mbikëqyrës, ka shënuar rritje tremujore, e cila është mbuluar nga mjetet vetanake të lira. Kërkesat për kapital për mbulimin e rreziqeve (nga shtylla 1) janë rritur për 975 milionë denarë, ose për 2,7%, dhe më 31.3.2022 përbëjnë 47,1% të totalit të mjeteve vetanake të sistemit bankar (46,2% më 31.12.2021). Rritja tremujore e kërkesave për kapital për mbulimin e rreziqeve rrjedh, në

Grafiku nr. 42

Struktura e ndryshimeve tremujore (lart) dhe balanca (poshtë) e mjeteve vetanake, sipas nevojës për të mbuluar rreziqet individuale dhe për të ruajtur shtresat e nevojshme mbrojtëse të kapitalit

në milionë denarë u në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

masën më të madhe³⁶, nga rritja e kërkesave për kapital për mbulimin e rrezikut kreditor (për 744 milionë denarë), dhe atë më së shumti nga aktivitetet e bankave me ndërmarrjet dhe popullsinë, të cilat në kushtet e rënies së mjeteve likuide (veprimtari me ponder rreziku 0%) shkaktoi rritje të nivelit mesatar të rrezikshmërisë së aktiviteteve bankare³⁷, për 1,5 pikë përqindje, në nivelin deri në 54,7%. Shtresat mbrojtëse të kapitalit³⁸ (për ruajtjen e kapitalit dhe për bankat me rëndësi sistematike) janë rritur për 1.233 milionë denarë, ose për 7,0%, në baza tremujore dhe në fund të tremujorit të parë 2022 përbëjnë 23,8% të totalit të mjeteve vetanake të sistemit bankar. Shuma e shtesës së kapitalit e përcaktuar me vlerësim dhe vlerësim mbikëqyrës (shtylla 2) shënoi rritje tremujore prej 1.410 milionë denarë, ose për 8,8% dhe merr pjesë me 22,1% në totalin e mjeteve vetanake të sistemit bankar. Rritja e shtresave mbrojtëse të kapitalit dhe e kapitalit të nevojshëm për mbulimin e rreziqeve individuale është bërë duke përdorur mjete vetanake të lira, mbi kërkesat e nevojshme rregullative dhe mbikëqyrëse, të cilat shënuan rënie tremujore prej 2.985 milionë denarë, ose për 34,8%, dhe pjesëmarrja e tyre në baza tremujore u zvogëlua për 3,8 pikë përqindjeje, në 7,1% ndaj totalit të mjeteve vetanake.

Më shumë detaje mbi kërkesat për kapital për të mbuluar rreziqet dhe normën e mjaftueshmërisë së kapitalit sipas grupeve të veçanta të bankave janë paraqitur në shtojcat e këtij raporti.

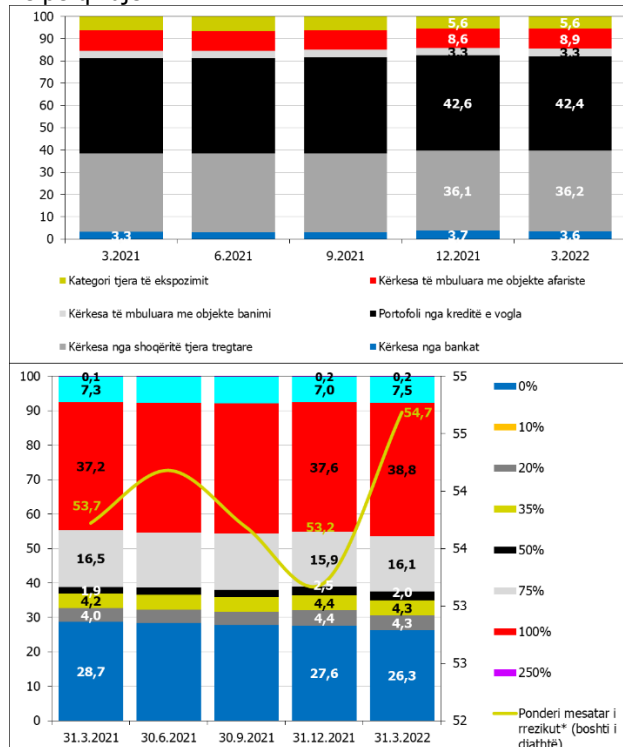
³⁶ Rritje solide prej 231 milionë denarë është shënuar edhe në kërkesat për kapital për mbulimin e rrezikut valutor, si pasojë e rritjes së pozicionit agregat valutor në tremujorin e parë të vitit 2022.

³⁷ Matur nga raporti ndërmjet aktiveve të ponderuara me rrezikun e kredisë dhe ekspozimit total në bilanc dhe jashtë bilancit

³⁸ Nga katër shtresat mbrojtëse të kapitalit të parashikuara me Ligjin e Bankave, në tremujorin e parë të vitit 2022, të gjitha bankat kanë pasur obligim të plotësojnë shtresën mbrojtëse për ruajtjen e kapitalit, ndërsa bankat që identifikohen si banka me rëndësi sistematike janë gjithashtu të obliguara të përmbushin norma e përshtatshme e shtresës mbrojtëse të kapitalit për bankat me rëndësi sistematike. Më shumë për bankat me rëndësi sistematike në linkun në vijim: [Skopje, 11 \(nbrm.mk\)](http://Skopje, 11 (nbrm.mk)).

Grafiku nr. 43 Struktura e kërkesave për kapital për të mbuluar rrezikun e kredisë, sipas kategorive të ekspozimit (lart) dhe totalit të ekspozimit të bilancit dhe jashtë bilancit, sipas ponderit të rrezikut (poshtë) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Vërejtje: Ponderi mesatar i rrezikut llogaritet si raport ndërmjet aktiveve të ponderuara sipas rrezikut të kredisë dhe totalit të bilancit dhe ekspozimit jashtëbilancor të sistemit bankar.

5.3. Testi i stresit i rezistencës së sistemit bankar ndaj goditjeve hipotetike

Sistemi bankar shfaq nivel të kënaqshëm rezistence ndaj goditjeve të simuluar të kryera rregullisht, të cilat supozojnë realizim ekstrem të rrezikut të kredisë (të izoluar, ose në kombinim me realizimin e valutës dhe/ose rrezikun e ndryshimeve në normat e interesit). Rezultatet e testimit të rregullt të stresit të kryer janë pak më të dobëta krahasuar me 31.12.2021, më së shumti si pasojë e uljes së nivelit fillestar të normës së mjaftueshmërisë së kapitalit, përpara goditjeve. Mjaftueshmëria e kapitalit të sistemit bankar nuk ulet nën 8% në asnjë nga simulimet, ndonëse një nevojë hipotetike për rikapitalizim vihet re në banka të veçanta gjatë goditjeve ekstreme të simuluar.

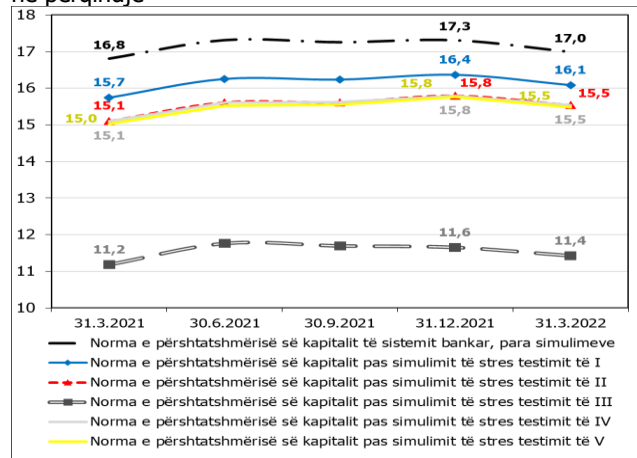
Goditjet hipotetike në kahun e rrezikut të kredisë kanë ndikimin më të madh në aftësinë paguese të sistemit bankar. Rezultatet e të ashtuquajturit test i kundërt i stresit (angl. reverse stress test) tregojnë se kërkohet rritje prej 492,6% e ekspozimit kreditor jofunksional, respektivisht kalim prej 16,1% nga ekspozimi kreditor i rregullt në atë me probleme, në mënyrë që mjaftueshmëria e kapitalit të sistemit bankar të mund të ulet në 8%. Megjithatë, këto janë simulime mjaft ekstreme dhe më pak të mundshme, veçanërisht në afat të shkurtër, duke pasur parasysh se në tremujorin e parë të 2022, vetëm 0,3% nga ekspozimi i rregullt kreditor ndaj sektorit jofinanciar, ato morën status me probleme.

Në të njëjtën kohë, gjendja e ekspozimit të kredisë me probleme ndaj subjekteve jofinanciare shënoi rënie prej 2,1%. Megjithatë, bankat dhe klientët e tyre përballen me sfida të shumta. Përveç efekteve negative ende të pranishme të krizës shëndetësore, janë

Grafiku nr. 44

Rezultatet e simulimeve të testit të stresit në përqindje

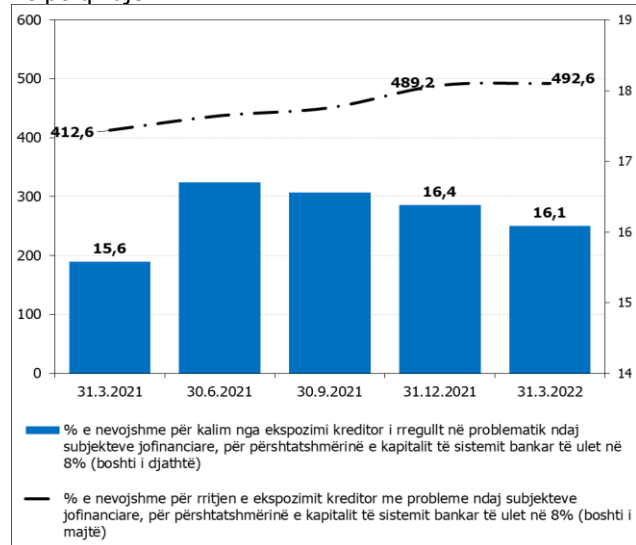

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat³⁴.

Grafiku nr. 45

Përkeqësimi i domosdoshëm i cilësisë së ekspozimit ndaj kredisë, në mënyrë që mjaftueshmëria e kapitalit të sistemit bankar të ulët në 8%

në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

theksuar edhe rreziqet që lidhen me ndërprerjet në zinxhirët e furnizimit dhe prodhimit global, rritja e çmimeve të energjisë dhe kryesisht e normave të inflacionit, dhe nga tremujori i parë i vitit 2022 janë intensifikuar rreziqet gjeopolitike ndaj të cilave është e ekspozuar ekonomia maqedonase. Në kushte të tilla, aftësia paguese e sistemit bankar është në nivel të kënaqshëm dhe përfaqëson një zbutës të konsiderueshëm të efekteve negative të një realizimi ndoshta më domethënës të rreziqeve të çdo natyre.

³⁴ Testimi i stresit përfshin simulimet e mëposhtme:

I: Rritja e ekspozimit kreditor me probleme ndaj subjekteve jofinanciare me 50%;

II: Rritje me 80% e ekspozimit kreditor me probleme ndaj subjekteve jofinanciare;

III: Kalimi prej 10% nga ekspozimi kreditor i rregullt në me probleme ndaj subjekteve jofinanciare;

IV: Rritja e ekspozimit të kredisë me probleme ndaj subjekteve jofinanciare me 80% dhe rritja e normave të interesit nga 1 në 5 p.p.;

V: Rritja e ekspozimit kreditor me probleme ndaj subjekteve jofinanciare për 80%, zhvlerësimi i kursit të denarit për 30% dhe rritja e normave të interesit nga 1 në 5 p.p.

IV. NDRYSHIMET MË TË RËNDËSISHME TË BILANCIT DHE PROFITABILITETI I SISTEMIT BANKAR

1. Aktivitetet e bankave

Në tremujorin e parë të vitit 2022, bilanci i sistemit bankar ka shënuar rënie, gjë që përveç faktorëve të zakonshëm sezonalë në këtë pjesë të vitit, është kryesisht pasojë e efekteve negative të konfliktit midis Rusisë dhe Ukrainës dhe në përgjithësi zinxhirëve globalë të furnizimit të shqetësuar.

Nga ana e burimeve të mjeteve, depozitat shënuan rënie tremujore, e cila ishte e pranishme tek ndërmarrjet dhe individët, si depozituesit sektorialë më të rëndësishëm në sistemin bankar, si në totalin e depozitave pa afat, ashtu edhe në depozitat me afat, ashtu edhe në të dy sektorët. Priorja e popullsisë për depozita në valutë ka mbetur e lartë, e cila është reflektuar nga rritja e depozitave në valutë të këtij sektori, në të gjitha segmentet e maturimit. Në strukturën e depozitave të kompanive, depozitat afatshkurtra në valutë shënuan vetëm rritje. Pozicionet e tjera nga detyrimet e sistemit bankar më së shumti shënuan rritje, e cila ishte më e theksuar te depozitat nga institucionet financiare, kapitali dhe rezervat dhe detyrimet kreditore.

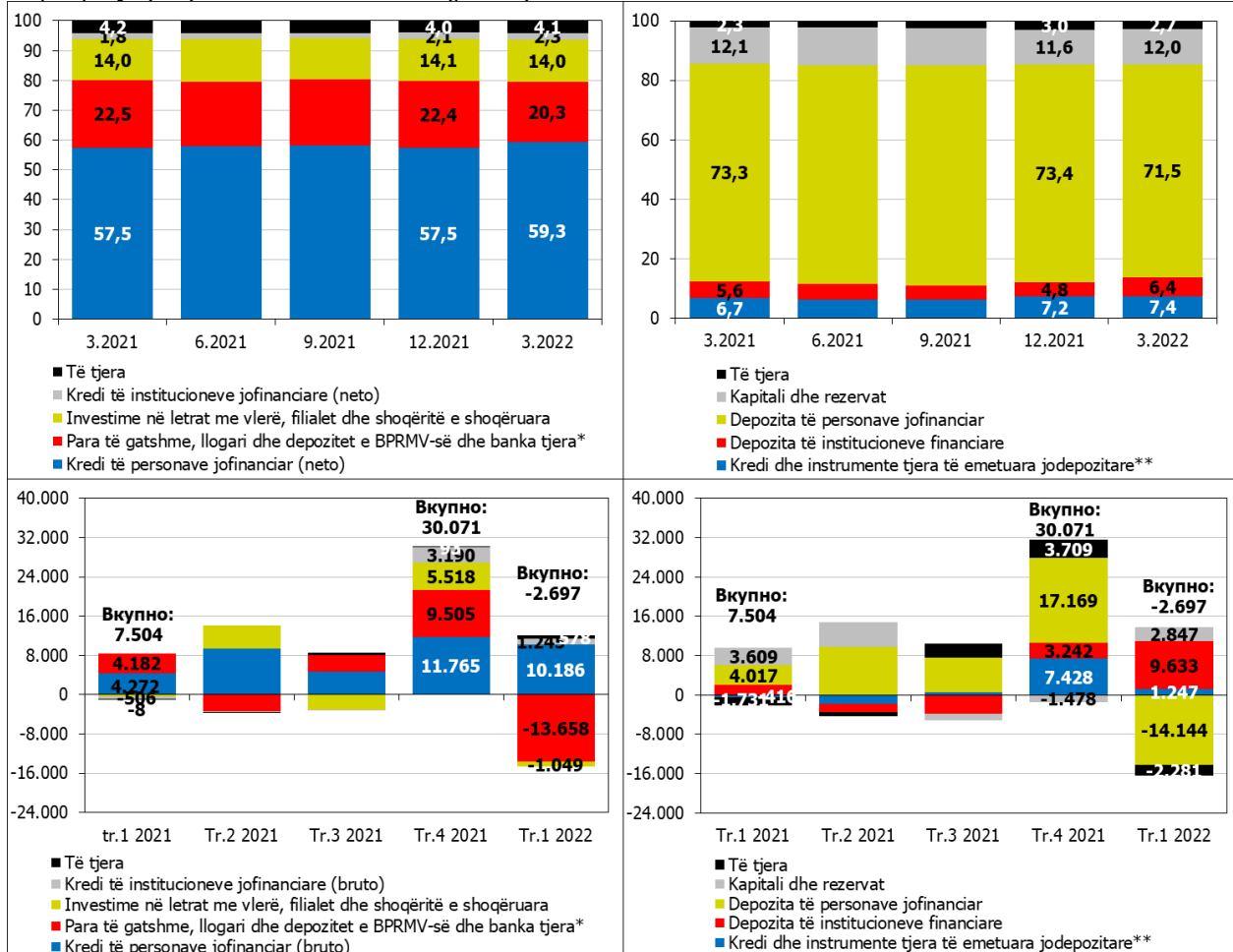
Rënia e depozitave nga subjektet jofinanciare u amortizua nga reduktimi i aktiveve likuide të bankave dhe nuk pati një ndikim të rëndësishëm në aktivitetin kreditues të sistemit bankar. Kështu, vendosjet në kredinë për subjektet jofinanciare kanë vijuar të rriten në mënyrë solide, me dinamikë të njëjtë si në tremujorin e mëparshëm. Pjesa më e madhe e rritjes së kredisë tremujore është drejtuar për bizneset, kryesisht në kredinë afatshkurtër, por edhe kredia e amvisërive është rritur.

Mjedisi në të cilin funksionon sistemi bankar vendas është bërë edhe më i ndërlikuar, me fillimin e konfliktit midis Rusisë dhe Ukrainës, efektet negative të të cilit tashmë po ndjehen në mjedisin ndërkombëtar dhe atë vendas. Për më tepër, ka ende pasiguri rreth rrjedhës së mëtejshme të ngjarjeve në lidhje me pandeminë e virusit Kovid, e cila së bashku me zinxhirët e furnizimit të fragmentuar dhe të ndërprerë, për shkak të konfliktit në Ukrainë dhe masave të rrepta kufizuese të vendosura në Kinë janë faktorët më të rëndësishëm të rrezikut që do të ndikojnë në dinamikën e ardhshme të rritjes së aktivitetit ekonomik dhe aktiviteteve të sistemit bankar.

Grafiku nr. 46

Struktura e aktives (lart majtas) dhe e pasives (lart djathtas) dhe struktura e ndryshimeve tremujore të aktives (poshtë majtas) dhe e pasives (poshtë djathtas) e sistemit bankar në përqindje (lart) dhe në milionë denarë (poshtë)

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Vërejtje: * Paratë e gatshme, llogaritë dhe depozitat në BPRMV-në dhe bankat tjera përfshijnë mjetet në fondin e garancisë rezervë të KIBS-it, si dhe rezervën e detyrueshme në valutë; ** Instrumentet e tjera jodepozituese të emetuara përfshijnë instrumente kapitali të emetuar të varur dhe hibride

Në tremujorin e parë të vitit 2022, bilanci i gjendjes së sistemit bankar është ulur për 2.697 milionë denarë, ose për 0,4%. Kjo rënie tremujore vjen më së shumti nga zvogëlimi i depozitave nga subjektet jofinanciare, që është pjesërisht pasojë e veprimit të faktorëve të zakonshëm sezonalë në këtë periudhë të vitit. Megjithatë, lëvizja e depozitave në tremujorin e parë të vitit 2022, mbi të gjitha, rënia në mars u ndikua fuqishëm nga efektet negative të konfliktit midis Rusisë dhe Ukrainës, burimet

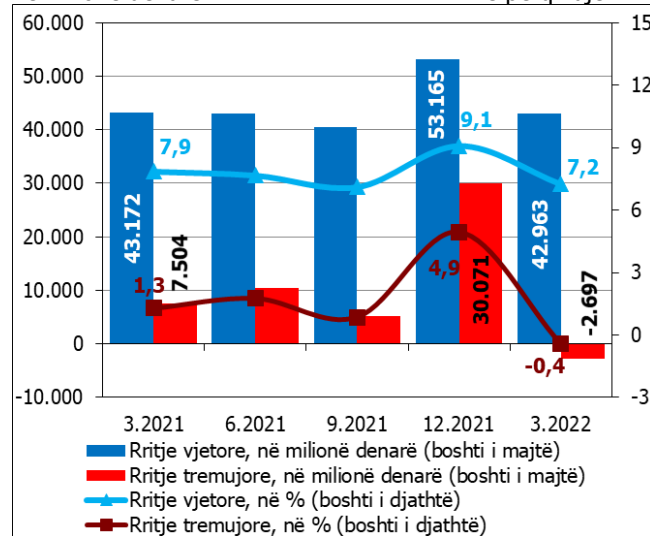

Grafiku nr. 47

Aktivja e sistemit bankar

në milionë denarë

në përqindje

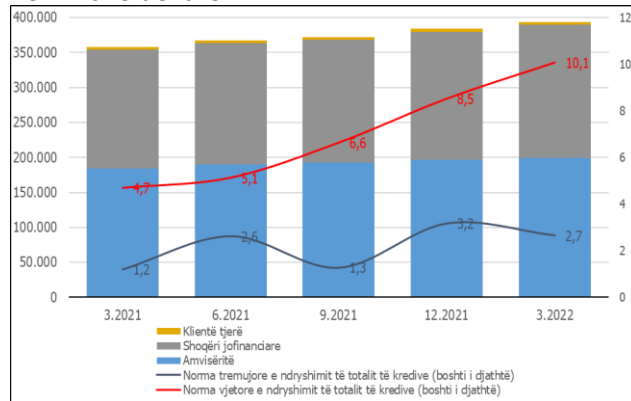
Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

më të shtrenjta të energjisë dhe përgjithësisht ndërprerja e zinxhirëve të furnizimit global, gjë që shkaktoi shpenzime më të larta për ndërmarrjet vendase dhe presione më të theksuara psikologjike mbi popullatën e nxitur nga përhapja e lajmeve negative në lidhje me lëvizjet e ardhshme të normave të inflacionit. Rritje më të madhe shënuan pozicionet e tjera nga detyrimet e sistemit bankar, e cila ishte më e theksuar te depozitat nga institucionet financiare (në radhë të parë, nga subjektet amë të bankave), kapitali dhe rezervat (për shkak të mbajtjes së fitimeve nga një pjesë e bankave) dhe detyrimet kreditore (transaksionet repo të lidhura me bankën qendrore dhe midis dy bankave vendase). Rënia e burimeve të financimit bazuar në depozitat e subjekteve jofinanciare u amortizua nga rënia e aktiveve likuide të bankave, ku rënien më të madhe shënuan depozitat në Bankën Popullore dhe mjeteve në llogaritë rrjedhëse në bankat e huaja. Plasmanet në kredi për subjektet jofinanciare kanë vijuar të rriten në mënyrë solide, me dinamikë të njëjtë si në tremujorin e mëparshëm.

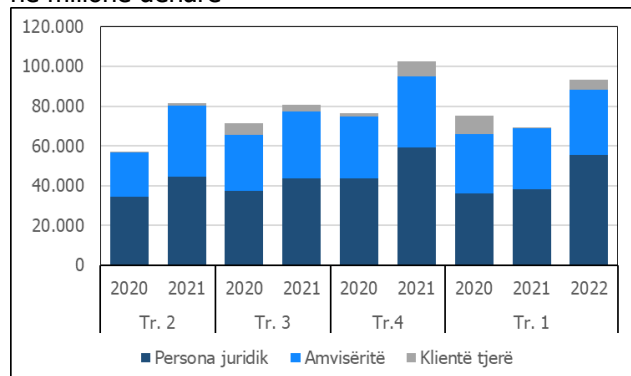
Grafiku nr. 48

Shuma e kredive të subjekteve jofinanciare në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 49 Kredi të miratuara të reja për sektorë të veçantë në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

1.3 Kredi të subjekteve jofinanciare³⁹

Në tremujorin e parë të vitit 2022, aktiviteti kreditues i bankave luajti rol të rëndësishëm në mbështetjen e ekonomisë, sidomos për sipërmarrjet, në kushtet e pasigurisë në mjedisin e brendshëm dhe të jashtëm si pasojë e përshkallëzimit të tensioneve gjeopolitike, dhe në mjedis të natyrës së mëtejshme përshtatëse të politikës monetare të Bankës Popullore dhe të një sistemi bankar vendas të qëndrueshëm. Në tremujorin e parë, kreditimi për sektorin jofinanciar është rritur për 10.186 milionë denarë, ose për 2,7%, që paraqet ngadalësim në krahasim me tremujorin paraprak (3,2%). Ngadalësimi i normës tremujore të rritjes së kredisë vjen kryesisht nga kreditimi i korporatave, i cili është një efekt i zakonshëm sezonal në këtë pjesë të vitit. Nga ana tjetër, sipas rezultateve të Anketës së Aktivitetit Kreditor në tremujorin e parë të vitit 2022, bankat kanë raportuar për shtrëngim të kushteve të kreditimit për kredinë e korporatave, duke rritur njëkohësisht kërkesën për kredi nga ky sektor.

Analizuar sipas bankës individuale, nëntë nga gjithsej trembëdhjetë banka⁴⁰ ka arritur në rritje të aktivitetit kreditues krahasuar me tremujorin e mëparshëm. Megjithatë, vetëm katër nga grupi i bankave të mëdha kontribuan me 84% në rritjen totale tremujore të kredisë për subjektet jofinanciare.

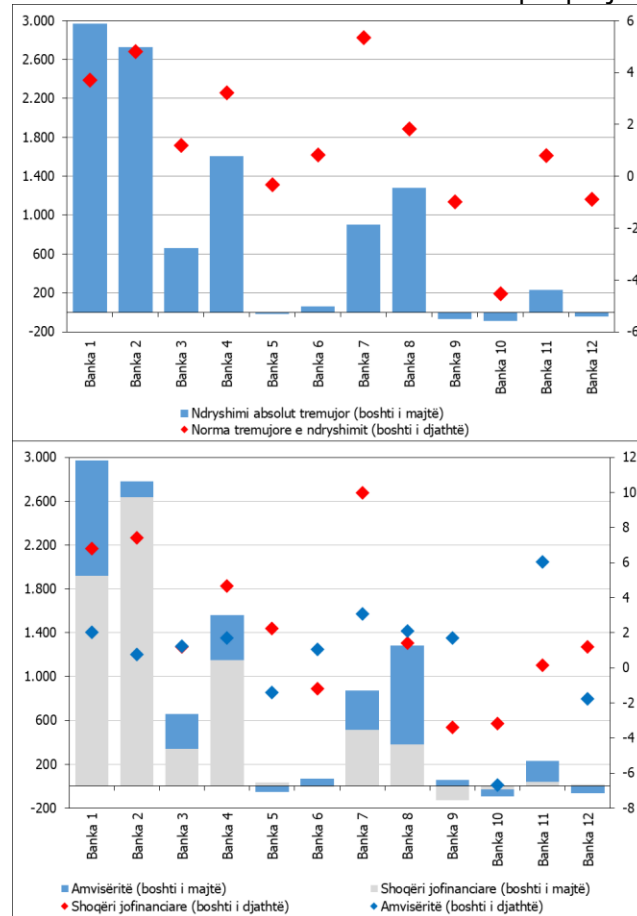
³⁹ Kreditë e subjekteve jofinanciare përfshijnë kreditë e personave jofinanciar rezidentë dhe jorezidentë, përkatësisht kreditë e shoqërive private dhe publike jofinanciare, të pushtetit qendror, të vetëqeverisjes vendore, të institucioneve jofitimprurëse që u shërbejnë amvisërive (kredi të tjera klientët), operatorët e pavarur të biznesit dhe personat fizikë (kredi për amvisëritë).

⁴⁰ Nuk merret parasysh BZHMV-ja ShA Shkup.

Grafiku nr. 50 Rritja e totalit të kredive për subjektet jofinanciare (majtas) dhe kreditë për shoqëritë jofinanciare dhe amvisërive (djathtas), sipas bankave individuale

në milionë denarë në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Vëllimi i kredive të reja në tremujorin e parë të vitit 2022 shënoi një rritje të ndjeshme, me rreth një të tretën, krahasuar me të njëjtin tremujor të vitit 2021. E analizuar në baza mujore, në të gjithë muajt e tremujorit të parë 2022 vëllimi i kredive të reja është më i lartë krahasuar me të njëjtët muaj të vitit të kaluar, dhe atë në të dy segmentet e portofolit të kredisë. Megjithatë, një rritje më e theksuar është shënuar te kreditë e reja të miratuara për korporata (nga 44,8%), me rritje të moderuar në kreditë e reja për individë (nga 6,9%).

Rritja tremujore e aktivitetit kreditor ka ardhur kryesisht nga kreditimi për shoqëritë jofinanciare, por edhe kredia e amvisërive është rritur.

Kredi e shoqërive jofinanciare është rritur për 6,877 milionë denarë, ose për 3,7%, kundrejt rritjes prej 4,9% në tremujorin e fundit të vitit 2021. Norma vjetore e rritjes së kredive të korporatave (pa efektin e fshirjeve neto) u përshpejtua dhe arriti në 11,1% (8,4% më 31.12.2021), që përfaqëson vlerë të re maksimale të rritjes vjetore të kredisë së korporatave të arritur në 10 vitet e fundit.

Ngadalësimi i rritjes së kredisë për shoqëritë jofinanciare është i zakonshëm për këtë periudhë të vitit, por i përgjigjet edhe lëvizjeve të këtij segmenti të tregut të kredisë, ku vihet re shtrëngim i lehtë neto i kushteve⁴¹ për miratimin e kredive të korporatave⁴². Në të njëjtën kohë, në tremujorin e parë të vitit 2022, bankat tregojnë rritje minimale neto të kërkesës totale për kredi për korporatat, krahasuar me tremujorin paraardhës. Për tremujorin e dytë të vitit 2022, bankat presin

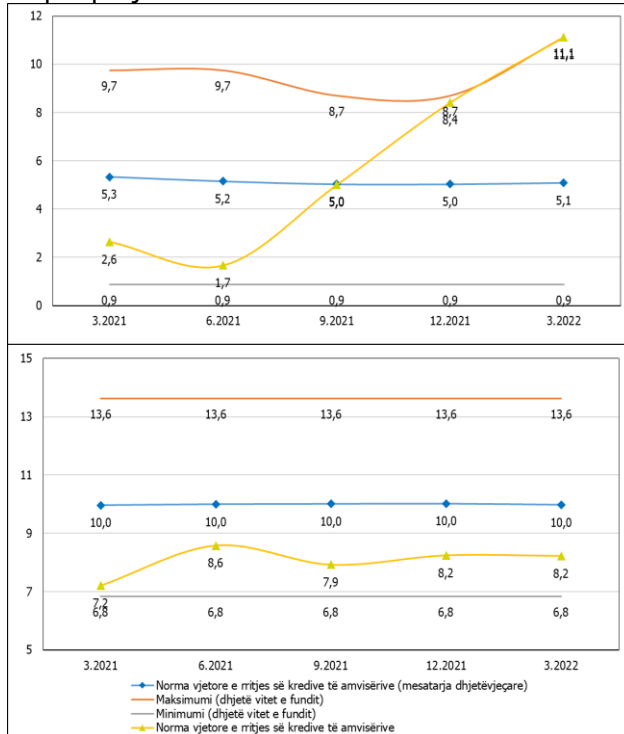
⁴¹ Nga aspekti i kushteve individuale për kreditimin e sipërmarrjeve, bankat vënë në dukje një shtrëngim të mëtejshëm neto të normave të interesit të kredive dhe kërkesave për siguri. Një lehtësim neto më i rëndësishëm është vërejtur në termin e kredisë "kredi në maturim".

⁴² Burimi: Anketa e aktivitetit kreditor në tremujorin e parë të vitit 2022.

Grafiku nr. 51

Mesatarja lëvizëse dhjetëvjeçare e ritmeve të rritjes vjetore të kredive për shoqëritë jofinanciare (lart) dhe kredive për amvisëritë (poshtë) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

* Vërejtje: Përfshihet efekti i të gjitha fshirjeve të detyrueshme të kryera në periudhën 1.1.2016 – 30.6.2023. Duke filluar nga dhjetori 2019, të dhënat përfshijnë edhe kreditë e mbledhura të fshira detyrimisht.

një shtrëngim të lehtë neto të kushteve të kredisë për miratimin e kredive të korporatave (në kreditimin e ndërmarrjeve të vogla dhe të mesme, pritet shtrëngim neto disi më i fortë i kushteve të kredisë), me rritje të ulët neto të kërkesës për kredi nga ndërmarrjet (rënie neto më e madhe e kërkesës për kredi pritët në rastin e aktivitetit kreditor me ndërmarrjet e mëdha).

Sipas aktivitetit ekonomik të klientëve, në strukturën e kredive të shoqërive jofinanciare, mbizotërojnë kreditë e dhëna klientëve nga industria dhe me shumicë dhe pakicë, me rreth 30% secila. Analizuar sipas madhësisë së kompanive jofinanciare⁴³, më 31.3.2022, pak më shumë se 30% e kredive të miratuara të korporatave i referohen ndërmarrjeve të mëdha, të mesme dhe të vogla.

Mbështetja e kredisë për individët ruajti dinamikën e rritjes në tremujorin e parë të 2022, me rritje të kredive për këtë sektor për 3.326 milionë denarë, ose për 1,7% (rritja në tremujorin e fundit të vitit 2021 është 3.263 milionë denarë ose 1,7%). Rritja vjetore e kredisë për individë (pa efektin e fshirjeve neto) është e pandryshuar (8,2%) krahasuar me tremujorin paraardhës, ku për gati dy vjet ka qenë nën mesataren lëvizëse 10 vjeçare të ritmeve të rritjes vjetore të këtyre kredive (në 31.03.2021 është 10,0%).

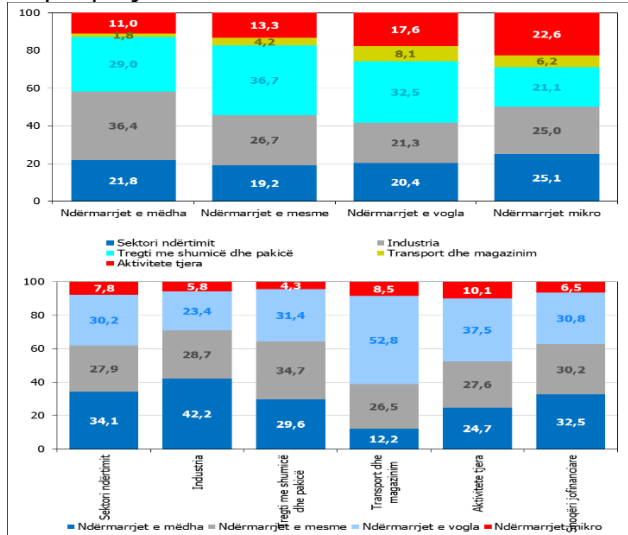
Rritja e kredisë tek amvisëritë reflekton rritjen e kërkesës për kredi, në të njëjtën kohë me kushte më të lehta kreditimi. Konkretisht, në tremujorin e parë të vitit 2022, bankat tregojnë për një lehtësim neto më të theksuar të kushteve të kreditimit për banesat dhe kredinë konsumatore për amvisëritë⁴⁴. Nga ana e kërkesës, bankat vënë në dukje një rritje më të theksuar neto të

⁴³ Kriteret për klasifikimin e subjekteve sipas madhësisë (të mëdha, të mesme, të vogla dhe mikro) jepen në nenin 470 të Ligjit të Shoqërive Tregtare.

⁴⁴ Parë nga aspekti i kushteve të kredisë individuale, një lehtësim neto më i theksuar vihet re në normat e interesit të kredisë së amvisërive, komisionet në kredinë për banesa dhe maturimet e kredisë në kredinë konsumatore. Shtrëngim i caktuar neto në kredinë për banesa dhe konsumatorë vihet re për kreditueshmërinë konsumatore.

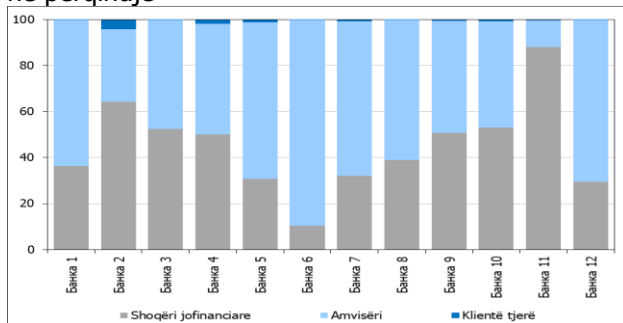

Grafiku nr. 52 Struktura e kredive të shoqërive jofinanciare, sipas aktiviteteve individuale dhe sipas madhësisë së shoqërisë në përqindje

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 53 Struktura sektoriale e kredisë për subjektet jofinanciare, sipas bankave individuale në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

kërkesës për kredinë totale të amvisërive dhe atë për të gjitha llojet e kredive. Në tremujorin e ardhshëm, bankat presin lehtësim neto të kushteve të kreditimit⁴⁵, në kundërshtim me pritjet për ulje neto të kërkesës për kredi nga ana e amvisërive.

Pjesa më e madhe (50.7%) e totalit të kredisë vijon të zërë kredia e amvisërive, e cila është ulur minimalisht (me 0,4 pikë përqindje) në tremujorin e parë të 2022. Sipas produkteve të kredisë, 64,9% e kredive për personat fizikë janë të destinuara për financimin e konsumit të paqëllimshëm të personave fizikë (kredi konsumatore, mbiterheqje të lejuara në llogaritë e transaksionit dhe kartelat e kreditit dhe kredi të tjera).

Interesi i huadhënësve vendas për financimin e projekteve "të gjelbërta" që kanë ndikim pozitiv në mjedis, shëndeti i njerëzve dhe inkurajimi i zhvillimit të burimeve të ripërtëritshme të energjisë, megjithëse është në rritje, pjesëmarrja e këtyre kredive në portofolin e kredive të sistemit bankar është modeste (edhe pse në disa banka pjesëmarrja e kredive "të gjelbra" është më e lartë). Më datë 31.3.2022, kreditë "e gjelbra"⁴⁶ të miratuara nga bankat, marrin pjesë me 2,7% në totalin e kredive të subjekteve jofinanciare, me pjesëmarrje më të lartë prej 4,9% për shoqëritë jofinanciare dhe vetëm 0,7% për amvisëritë⁴⁷.

⁴⁵ Për tremujorin e dytë të vitit 2022, bankat presin lehtësim të moderuar të mëtejshëm neto të kushteve të kredisë për kredinë për banesat dhe kredinë konsumatore dhe shtrëngim të lehtë neto për grupin e kredive të tjera.

⁴⁶ Me "kredi të gjelbër" nënkuptohet mënyra e financimit që lejon përdoruesin e kredisë të investojë ekskluzivisht në projekte me një kontribut të rëndësishëm pozitiv për mjedisin dhe në projekte që kontribuojnë në uljen e efekteve negative të ndryshimeve klimatike. Kreditë e gjelbra synojnë të sigurojnë (i) përmirësimin e efikasitetit energjetik të amvisërive dhe sektorit të korporatave; (ii) mbështetjen e investimeve në teknologjitë, materialet dhe zgjidhjet e gjelbra; (iii) mbështetjen për investime në burimet e rinovueshme të energjisë, kontrollin dhe parandalimin e ndotjes, mbrojtjen e mjedisit, reduktimin e rreziqeve nga ndryshimet klimatike, etj. Për qëllime të këtij raporti, kreditë "të gjelbra" konsiderohen kreditë që synojnë të përmirësojnë efikasitetin energjetik të amvisërisë dhe sektorit të korporatave; kredi për të mbështetur investimet në teknologjitë, materialet dhe zgjidhjet e gjelbra; kredi për të mbështetur investimet në burimet e rinovueshme të energjisë, kontrollin dhe parandalimin e ndotjes, mbrojtjen e mjedisit, reduktimin e rreziqeve nga ndryshimet klimatike, etj.

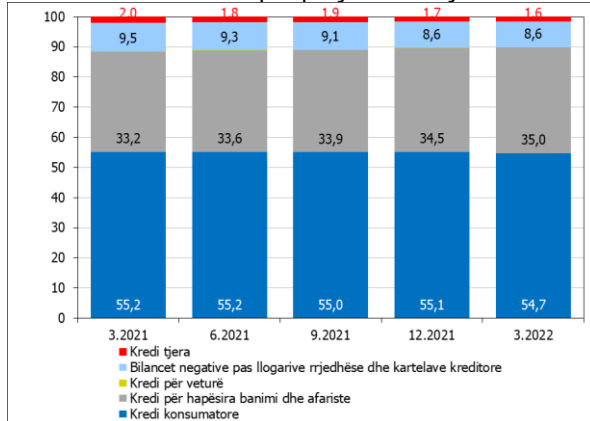
⁴⁷ Nga dymbëdhjetë bankat e analizuar, në datën 31.3.2022, dy banka, në portofolin e tyre nuk kanë kredi të gjelbër. Në bankat që kanë miratuar kredi të tilla, pjesëmarrja e kredisë së gjelbër në totalin e kredive varion nga 0,1% në 20,1%. Nga pikëpamja sektoriale, përfaqësimi i kredisë së gjelbër në totalin e kredisë nga bankat individuale është ndërmjet 0,03% dhe 20,1% për sipërmarrjet, pra midis 0,1% dhe 14,4% për amvisëritë.

Grafiku nr. 54

Struktura e kredive të personave fizikë, sipas produkteve

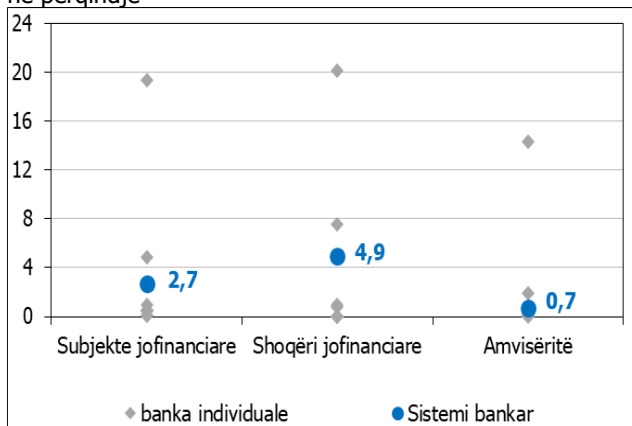
në milionë denarë dhe në përqindje në shenja

Burimi: Regjistri i kredive i Bankës Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 55

Pjesëmarrja e kredive "të gjelbra" në totalin e kredive për subjektet jofinanciare dhe sipas sektorëve individualë, nga banka individuale në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat

Në tremujorin e parë të vitit 2022 kredi në denarë⁴⁸ kontributin më të madh (51,1%) në rritjen e totalit të kredisë për subjektet jofinanciare, ndërsa kontributi i kredisë në valutë⁴⁹ dhe kreditë në denarë me klauzolë valutore⁵⁰ është dukshëm më e ulët (33,2% dhe 15,7%). Në strukturën valutore të totalit të kredive, pjesëmarrja e kredisë në valutë është rritur me 0,5 pikë përqindjeje për shkak të ngushtimit të pjesëmarrjes së kredive në denarë dhe kredive në denarë dhe klauzola valutore, përkatësisht 0,2 dhe 0,3 pikë përqindjeje.

⁴⁸ Kreditë në denarë në baza tremujore janë rritur për 5.203 milionë denarë (ose për 2,3%), më së shumti si rezultat i kredive për kompanitë jofinanciare (ritje prej 3.194 milionë denarë, ose 2,8%), dhe në një pjesë pak më të vogël të rritjes në kreditë për amvisëritë (ritje prej 2.012 milionë denarë ose 1,8%).

⁴⁹ Kreditë në valutë në baza tremujore janë rritur për 3.379 milionë denarë, ose për 6,0%, si rezultat i kredive për ndërmarrjet (ritje prej 2.815 milionë denarë, ose 6,5%), si dhe nga rritja e kredive në valutë të amvisërive dhe klientëve të tjerë (për 533 milionë denarë ose 4,6% dhe 31 milionë denarë, përkatësisht 2,1%).

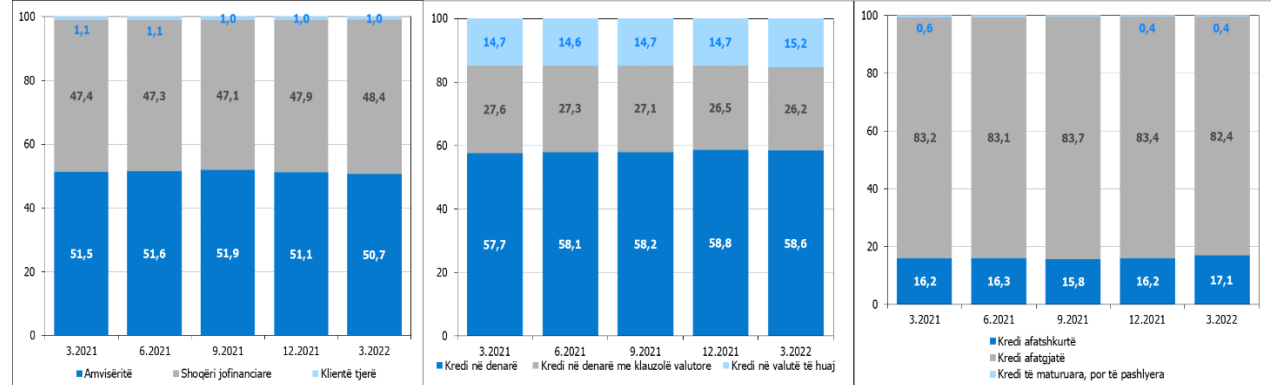
⁵⁰ Kreditë në denarë me klauzolë valutore në baza tremujore shënuan rritje për 1.604 milionë denarë ose 1,6%, dhe në kuadër të tyre kreditë për kompanitë jofinanciare janë rritur për 869 milionë denarë (ose 3,3%), ndërsa kreditë për ekonomitë e amvisërive janë rritur për 781 milionë denarë (ose 1,1%).

Raport i rreziqeve në sistemin bankar në tremujorin e parë të vitit 2022

Grafiku nr. 56

Struktura e totalit të kredive sipas sektorëve (majtas) dhe valutës (në mes), dhe struktura e kredive të rregullta sipas maturitetit (djathtas) në përqindje

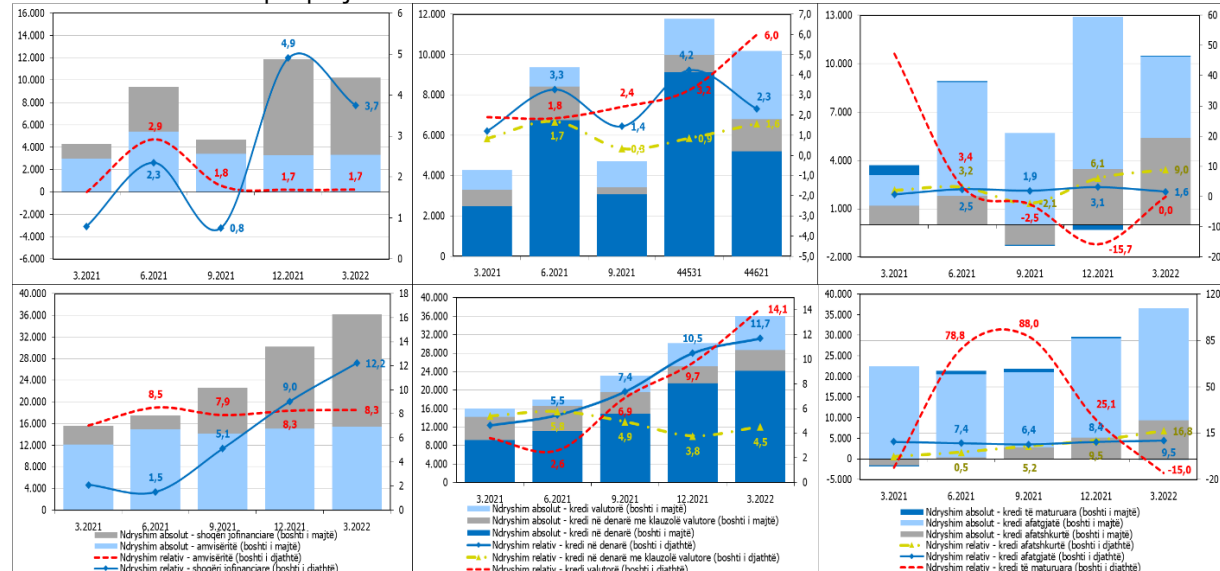

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Në tremujorin e parë të vitit 2022 është vërejtur një rënie e maturitetit të portofolit të kredisë, përmes rritjes së përsheptuar të kreditimit afatshkurtër (me 9,0% ose me 5.372 milionë denarë) dhe zvogëlimi i rritjes së kreditimit afatgjatë (me 1,6%, ose me 5.071 milionë denarë)⁵¹. Rritja e kredisë afatshkurtër pothuajse në tërësi rezulton nga aktiviteti kreditor i sektorit të korporatave, ndërsa rritja e kredive afatgjata është pothuajse e barabartë nga kreditë e ndërmarrjeve dhe amvisërive.

Grafiku nr. 57

Rritja tremujore (lart) dhe vjetore (poshtë) e kredisë, sipas sektorit, valutës dhe maturitetit në milionë denarë dhe në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

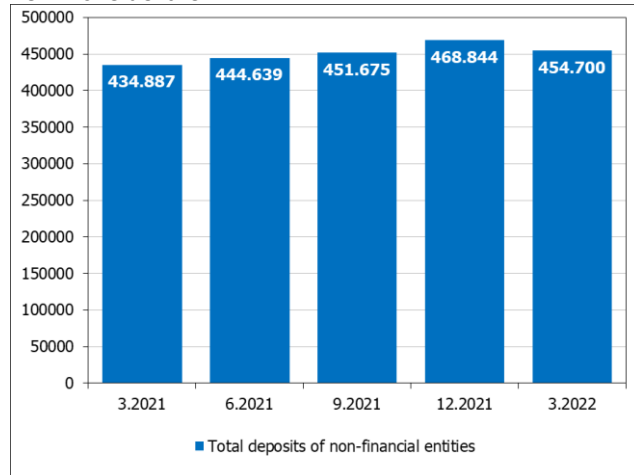
⁵¹ Analiza e strukturës së maturitetit përjashton kreditë me probleme.

1.4 Depozitat e subjekteve jofinanciare

Grafiku nr. 58 Gjendja (majtas) dhe ndryshimi (djathtas) i totalit të depozitave të subjekteve jofinanciare

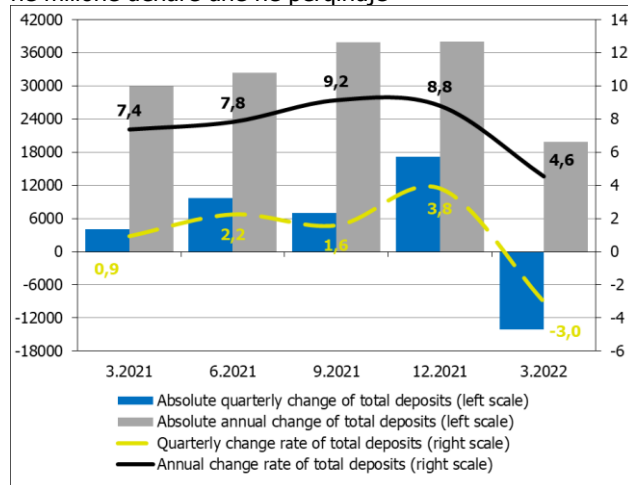
në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 59 Ndryshimi në depozitat e subjekteve jofinanciare

në milionë denarë dhe në përqindje

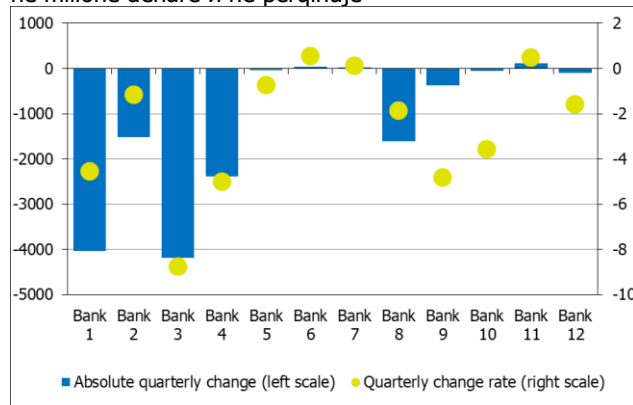
Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Në tremujorin e parë të vitit 2022, depozitat e subjekteve jofinanciare shënuan rënie (për 14.144 milionë denarë, ose 3%), që është pjesërisht pasojë e veprimit të faktorëve të zakonshëm sezonalë në këtë periudhë të vitit. Në të njëjtën kohë, lëvizja e depozitave në tremujorin e parë të vitit 2022, veçanërisht në muajin mars, u ndikua fuqishëm nga efektet negative të konfliktit midis Rusisë dhe Ukrainës dhe përgjithësisht ndërpreu zinxhirët globalë të furnizimit, gjë që çoi në shpenzime më të larta për ndërmarrjet vendase dhe presione më të theksuara psikologjike mbi popullsinë, të nxitura nga përhapja e lajmeve negative në lidhje me lëvizjet e ardhshme në normat e inflacionit. Megjithatë, në bazë vjetore, baza totale e depozitave të bankave po rritet, por me ritme më të ngadalta (ritmi i rritjes është 4,6%, dhe është pothuajse përgjysmuar në krahasim me tremujorin e fundit të 2021, kur ishte 8,8%). Analizuar sipas bankave individuale, bankat nga grupi i bankave të mëdha janë pothuajse tërësisht përgjegjëse për uljen tremujore të depozitave, dhe vetëm dy prej tyre përbëjnë rreth 60% të rënies totale tremujore.

Amvisëritë, të cilët tradicionalisht janë depozituesit më të rëndësishëm në sistemin bankar të Maqedonisë (me pjesëmarrje prej 67,1% në gjithsej depozitat më 31 mars 2022), në tremujorin e parë të vitit 2022 kanë reduktuar mjetet e tyre në banka për 3.916 milionë denarë, ose për 1,3% (rritje për 2,6% në tremujorin e fundit të vitit 2021). Nga ana tjetër, në bazë vjetore, aktivet e depozituara të amvisërive në banka vijojnë të rriten (për 11.364 milionë denarë ose 3,9%), por më ngadalë në krahasim me tremujorin e fundit të vitit 2021.

Grafiku nr. 60 Rritja e depozitave të subjekteve jofinanciare, sipas bankave individuale në milionë denarë dhe në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Kriza energjetike dhe fillimi i konfliktit ushtarak në Ukrainë, kishte ndikim negativ në sjelljen e **shoqërive jofinanciare**, të cilat në tremujorin e parë të 2022 zvogëluan depozitat e tyre për 10.654 milionë denarë, ose 7,5%, dhe ngadalësim i caktuar vërehet edhe në normën vjetore të rritjes së tyre (4,7%) krahasuar me fundin e vitit 2021 (kur ishte 11,8%), por edhe krahasuar me 31.3.2021 (12,9%). Krahas veprimit të faktorëve të përmendur, në uljen e depozitave të korporatave në tremujorin e parë të vitit 2022 ndikojnë edhe faktorët e zakonshëm sezonalë, i cili më së shpeshti manifestohet përmes lëvizjeve të ndryshueshme dhe kryesisht në rënie të depozitave për qëllime transaksioni⁵².

Pasiguria e zgjatur nën ndikimin e goditjeve të forta të jashtme në dy vitet e fundit, shkaktoi disa ndryshime në valutë dhe në maturim prirjen e depozituesve për të mbajtur aktivet e tyre në banka, e dukshme nëpërmjet rritjes së depozitave në valutë dhe në afate shumë të shkurtra.

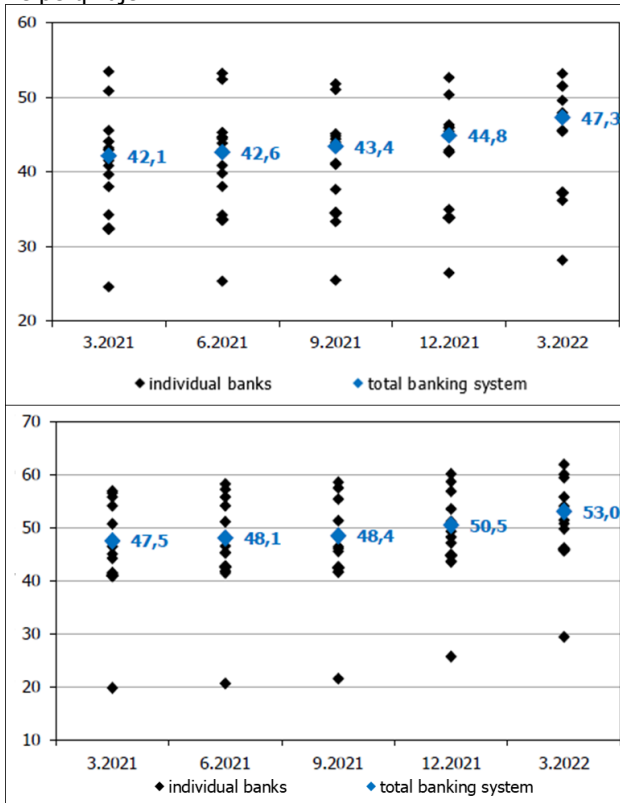
Kështu, në aspektin **valutor**, Rënia tremujore e bazës së depozitave ka ardhur tërësisht nga depozitat në denarë, të cilat në tremujorin e parë të vitit 2022 janë ulur për 18.782 milionë denarë, ose 7,3%. Në të njëjtën kohë, zvogëlimi i depozitave në denarë më së shumti rezulton nga zvogëlimi i depozitave pa afat, me kontribut pothuajse të barabartë të këtyre depozitave nga të dy sektorët (amvisëritë dhe shoqëritë jofinanciare)⁵³. Nga ana tjetër, depozitat në valutë shënuan rritje tremujore prej 4.61 milionë denarë, ose për 2,2%, që paraqet ngadalësim në krahasim me rritjen nga tremujori paraprak (7,3%). Njëkohësisht, rritja tremujore e depozitave në valutë

⁵² Më shumë se 80% e depozitave të sektorit të korporatave janë depozita pa afat, të cilat kontribuojnë në uljen e totalit të depozitave të korporatave me 89%. Rënie shënuan edhe depozitat afatgjata të korporatave, por kjo është pothuajse gjashtë herë më e vogël se rënia e depozitave pa afat.

⁵³ Rënia tremujore e depozitave pa afat të kompanive jofinanciare në denarë është 8.338 milionë denarë, ose 9,8%, ndërsa rënia tremujore e depozitave pa afat të amvisërive në denarë është 6.270 milionë denarë, ose 6,9%.

Grafiku nr. 61 Pjesa e totalit të depozitave në valutë në totalin e depozitave të sistemit bankar (lart) dhe e depozitave në valutë të amvisërive në totalin e depozitave të amvisërive (poshtë) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

rezulton më së shumti nga rritja e depozitave pa afat, dhe kjo në tërësi si rezultat i rritjes së këtyre depozitave në sektorin e "amvisërisë"⁵⁴. Si rezultat i këtyre lëvizjeve, pjesëmarrja e depozitave në denarë në bazën totale të depozitave u zvogëlua, e cila në fund të tremujorit të parë të vitit 2022 ishte 52,6% (55% më 31.12.2021), ndërsa pjesëmarrja e depozitave në valutë u rrit në nivelin 47,3% (44,8% më 31.12.2021).

Në terma të maturitetit, depozitat pa afat kanë ndikuar më së shumti në uljen e bazës totale të depozitave dhe ka arritur rënie tremujore prej 10.537 milionë denarë, ose 3,5%, që është pothuajse në tërësi (90%) si pasojë e rënies së depozitave në shoqëritë jofinanciare. Edhe pse dukshëm më e vogël, rënie tremujore është shënuar edhe te depozitat afatshkurtra (për 696 milionë denarë⁵⁵, ose për 1%) dhe depozitat afatgjata (për 2.912 milionë denarë, ose për 3%⁵⁶). Sipas rritjes së prirjes së vërejtur për kursim në valutë, shoqëruar me spekulime të papabaza për stabilitetin e denarit,

Banka Popullore mori masa të synuara, gjegjësisht bëri ndryshime në rezervën e detyrueshme, si reagim ndaj prirjeve të tilla. Përkatësisht, përmes zvogëlimit të normës së rezervës së detyrueshme për detyrimet në denarë (nga 8% në 6,5%) dhe rritjes së njëkohshme të normës së rezervës së detyrueshme për detyrimet në valutë (nga 15% në 16,5%), e cila do të zbatohet nga qershori i këtij viti, po bëhet përpjekje për të ndikuar në strukturën

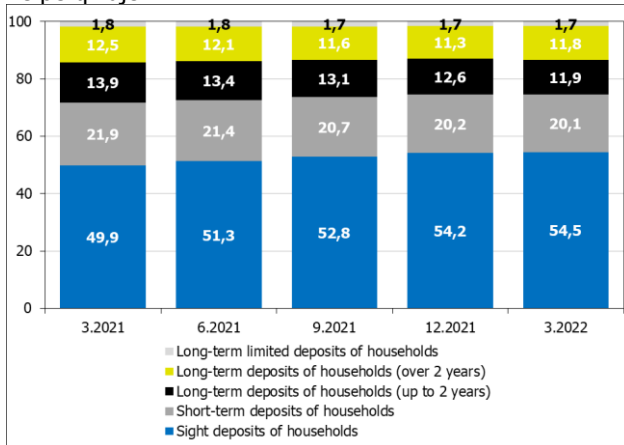
⁵⁴ Rritja tremujore e depozitave pa afat të ekonomive të amvisërive është 4.804 milionë denarë, ose 6,2%, ndërsa depozitat pa afat të kompanive jofinanciare janë ulur për 1.142 milionë denarë, ose për 3,1%.

⁵⁵ Zvogëlimi absolut tremujor i depozitave afatshkurtra në tërësi rezulton nga rënia e depozitave të ekonomive të për 1.140 milionë denarë, ose për 1,8% (gjithsej depozitat në denarë), ndërsa depozitat afatshkurtra të kompanive jofinanciare rriten për 441 milionë denarë, ose për 7,1 % (gjithsej depozitat në valutë).

⁵⁶ Në zvogëlimin tremujor të depozitave afatgjata, kontribut pothuajse të barabartë kanë të dy sektorët (amvisëritë dhe kompanitë jofinanciare), ndërsa reduktimi tek amvisëritë në tërësi vjen nga depozitat në denarë (për 2.029 milionë denarë, ose 5%), ndërsa ndër kompanitë jofinanciare zvogëlimi dominon te depozitat në valutë (për 1.225 milionë denarë ose 21,8%).

Grafiku nr. 62 Struktura e maturimit të depozitave të amvisërive në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

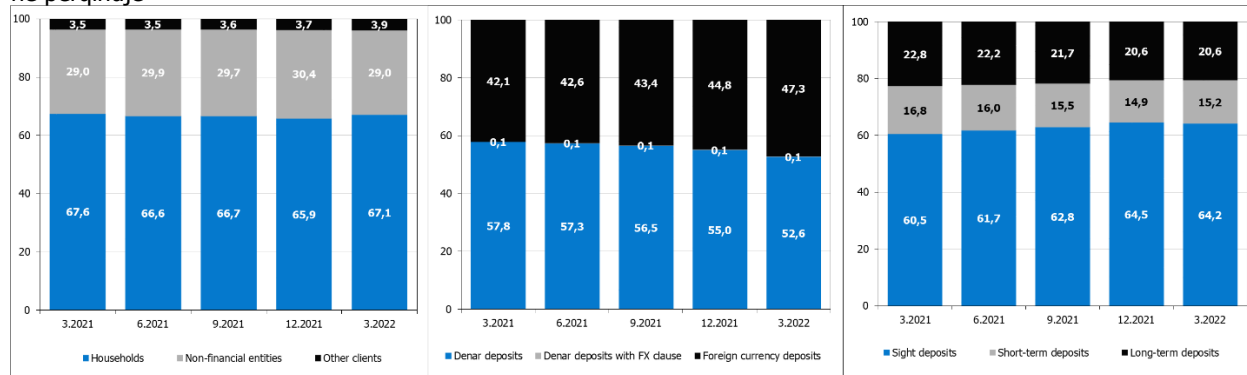
valutore të depozitave në sistemin bankar, e cila është në përputhje edhe me Strategjinë për mbështetjen e denarizimit të vendit.

Nga aspekti i **maturitetit** të depozitave të individëve, dhe në tremujorin e parë të vitit 2022 ka një rritje të pjesëmarrjes strukture të depozitave pa afat (nga 54,2% në 31.12.2021 në 54,5% më 31.3.2022). Prireja e kundërt vërehet te depozitat afatshkurtra dhe ato afatgjata, pjesëmarrja e të cilave në strukturën afatgjate të depozitave të individëve, megjithëse minimale, vazhdon të ulet (nga 20,2% dhe 25,6% më 31.12.2021, në 20,1% dhe 25,4% më 31.3.2022).

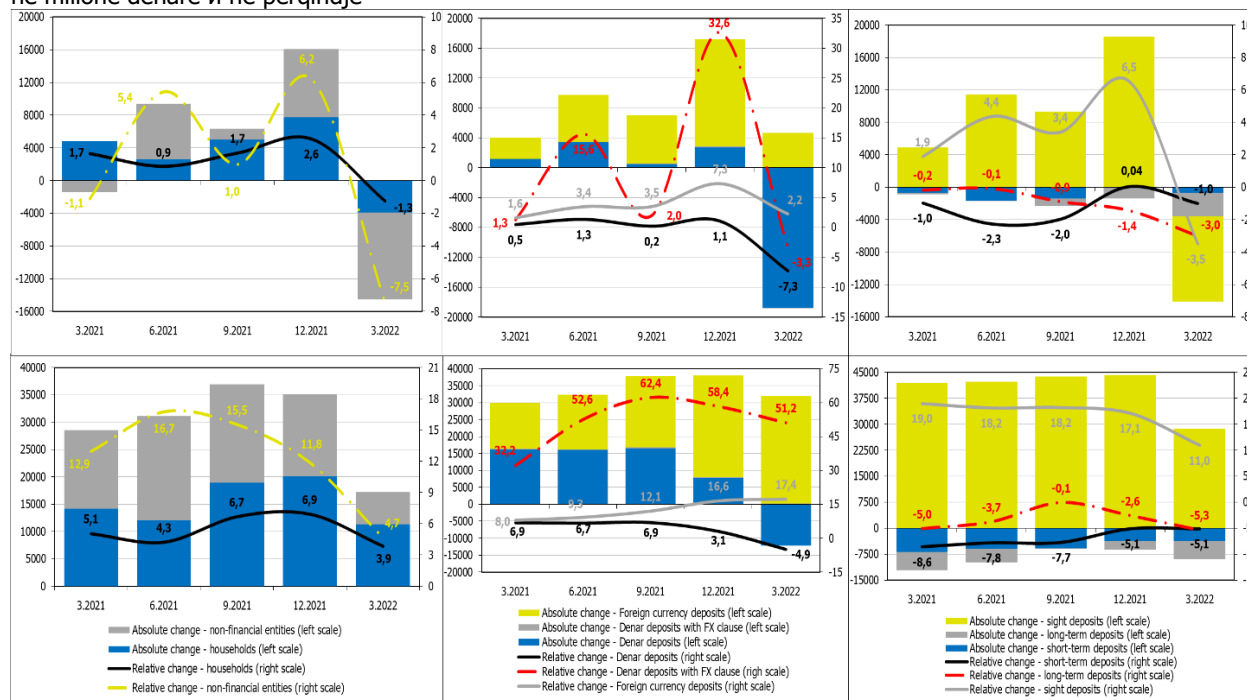
Raport i rreziqeve në sistemin bankar në tremujorin e parë të vitit 2022

Grafiku nr. 63 Struktura e totalit të depozitave, sipas sektorit (majtas), valutës (në mes) dhe maturimit (djathtas)
në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 64 Ndryshimi tremujor (lart) dhe vjetor (poshtë) në depozitat, sipas sektorit (majtas), monedhës (në mes) dhe maturimit (djathtas)
në milionë denarë dhe në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

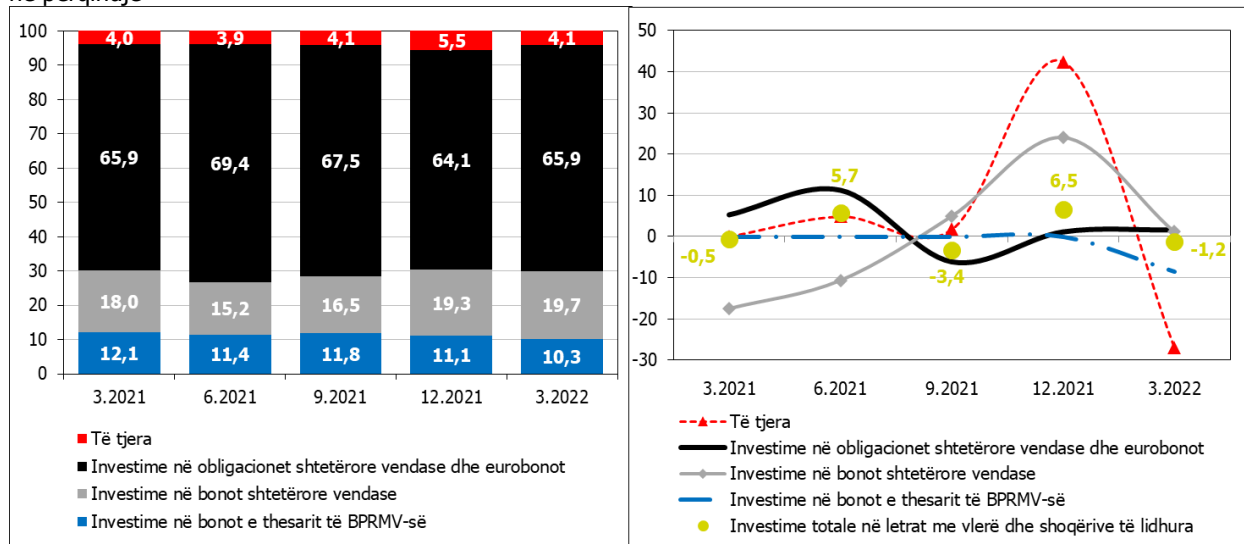

1.3. Aktivitete të tjera

Në tremujorin e parë të vitit 2022, investimet e bankave në letra me vlerë, filiale dhe shoqëri të lidhura⁵⁷ u ulën për 1.049 milionë denarë ose për 1,2%. Zvogëlimi i këtyre investimeve është rezultat i plasmaneve të bankave në letrat me vlerë të borxhit të emetuara nga vendet e huaja (rënie për 1.208 milionë denarë, ose për 65,6%)⁵⁸, pjesëmarrja e të cilëve në totalin e investimeve në letrat me vlerë, filialet dhe shoqëritë e lidhura është gjithsesi mjaft e vogël dhe është ulur më tej në vetëm 0,7% (2% më 31.12.2021). Gjithashtu, rënie tremujore shënuan edhe vendosjet në bono thesari të Bankës Popullore, nga 862 milionë denarë ose për 8,6%. **Në strukturën e totalit të investimeve në letrat me vlerë, filialet dhe shoqëritë e lidhura, pjesëmarrja e vendosjeve në obligacione të qeverisë vendase dhe në eurobono është ende më e larta (65,9%). Këto plasmane shënuan rritje tremujore prej 955 milionë denarë (ose për 1,7%), që më së shumti rezulton nga rritja e investimeve në eurobono. Rritje, në baza tremujore, prej 203 milionë denarë (ose për 1,2%) shënuan edhe investimet në obligacione shtetërore, me të cilat pjesëmarrja e tyre në gjithsej investimet në letra me vlerë u rrit në nivelin prej 19,7%.**

Grafiku nr. 65

Struktura (majtas) dhe ndryshimi tremujor (djathtas) i investimeve në letrat me vlerë, filialet dhe shoqëritë e lidhura në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

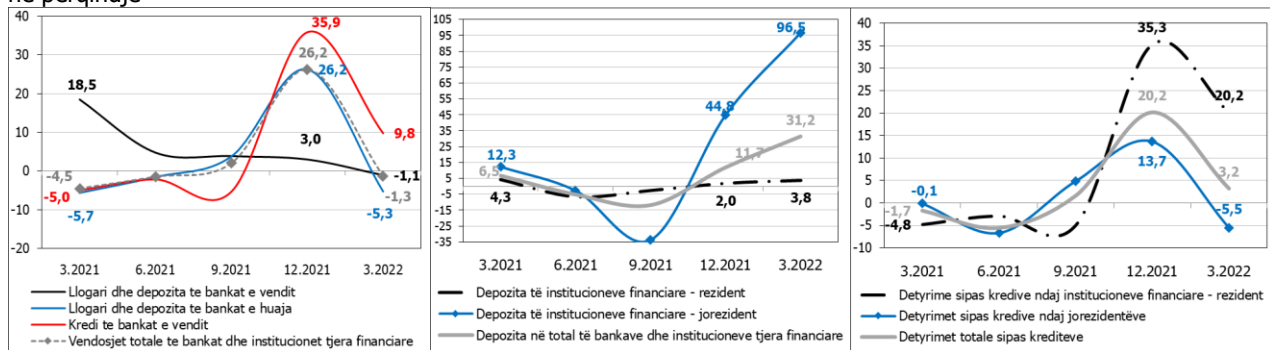
Plasmanet pranë bankave dhe institucioneve të tjera financiare (që përbëjnë 8% të totalit të aktiveve të sistemit bankar) në tremujorin e parë të 2022 shënuan rënie nga 646 milionë denarë, ose për 1,3%. Kjo rënie ka ardhur si rezultat i rënies së fondeve në llogaritë rrjedhëse në bankat e huaja.

Totali i detyrimeve në bazë të kredive (që përbën 6,2% të numrit të përgjithshëm të detyrimeve të sistemit bankar) në baza tremujore u rrit për 1.239 milionë denarë, ose për 3,2%, që në masë

të madhe është rezultat i transaksioneve repo të lidhura me bankën qendrore (dy banka nga grupi i bankat e mëdha) dhe ndërmjet dy bankave vendase.

Grafiku nr. 66 Ndryshimi tremujor në kërkesat ndaj institucioneve financiare (majtas), detyrimet e bazuara në kredi (djathtas) dhe depozitat nga institucionet financiare (midis) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Depozita nga bankat dhe institucionet e tjera financiare (të cilat përbëjnë 6,4% të gjithsej detyrimeve të sistemit bankar) shënuan rritje prej 9.633 milionë denarë ose për 31,2%. Në rritjen e gjithsej depozitave nga institucionet financiare (8.807 milionë denarë) kontributin më të madh e ka pasur rritja e depozitave nga institucionet financiare jorezidente (bëhet fjalë kryesisht për depozitat nga subjektet amë të bankave).

Vëllimi i aktiviteteve të sistemit bankar me jorezidentë është vazhdimisht i vogël, megjithëse dallime vërehen nga banka të veçanta. Në të njëjtën kohë, sistemi bankar u ka më shumë borxh⁵⁹ sesa kërkesa nga jorezidentët. Detyrimet e bankave vendase ndaj jorezidentëve shënuan rritje tremujore prej 7.698 milionë denarë, ose 14,9%, dhe pjesëmarrja e tyre në totalin e detyrimeve të sistemit bankar u rrit dhe arriti 9,3%⁶⁰ (8,1% më 31.12.2021). Kjo rritje rezulton nga rritja e lartpërmendur e detyrimeve në bazë të depozitave nga institucionet financiare jorezidente. Kërkesat e bankave ndaj jorezidentëve (që përbëjnë 5,8% të totalit të aktiveve të sistemit bankar⁶¹) shënuan rënie prej 3.021 milionë denarë, ose për 7,6%, që më së shumti rezulton nga zvogëlimi i mjeteve në llogaritë rrjedhëse në bankat e huaja.

⁵⁷ Analizat e këtyre investimeve janë bërë sipas vlerës së tyre kontabël neto.

⁵⁸ Bëhet fjalë për investime në letra me vlerë që një bankë ka bërë në tremujorin paraardhës dhe ka likuiduar tashmë në tremujorin e parë të 2022.

⁵⁹ Më 31.3.2022, tetë nga gjithsej trembëdhjetë banka përdorin më shumë se sa investojnë aktive të jorezidentëve.

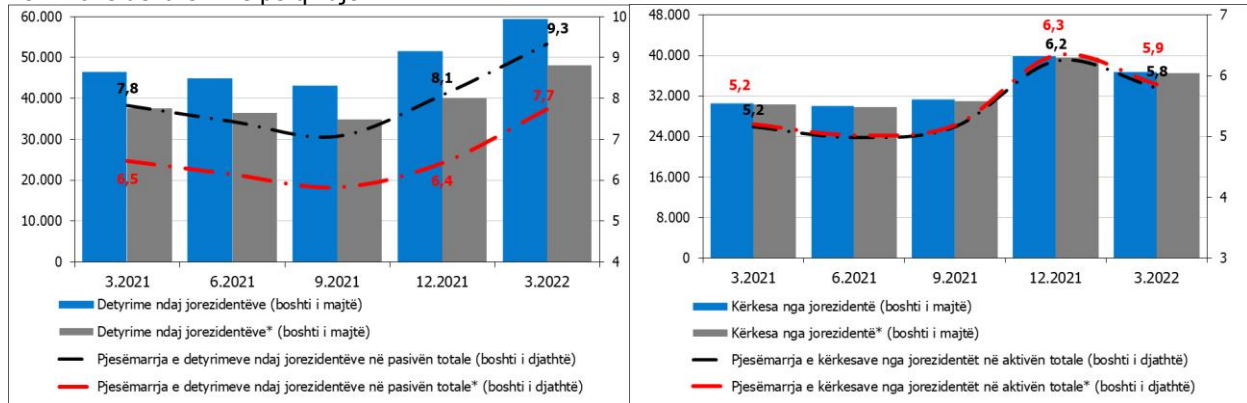
⁶⁰ Nëse nga analiza përjashtohet "BZhMV" ShA Shkup, pjesëmarrja e detyrimeve ndaj jorezidentëve në totalin e detyrimeve është 7,7%.

⁶¹ Kërkesat për bilanc të sistemit bankar nga klientët nga Rusia dhe Ukraina zënë vetëm 0,04% në totalin e kërkesës nga jorezidentët (gjegjësisht, ata kanë pjesëmarrje prej 0,002% në aktivet e bankave).

Grafiku nr. 67

Detyrimet (majtas) dhe kërkesat (djathtas) ndaj/nga jorezidentët në milionë denarë e në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

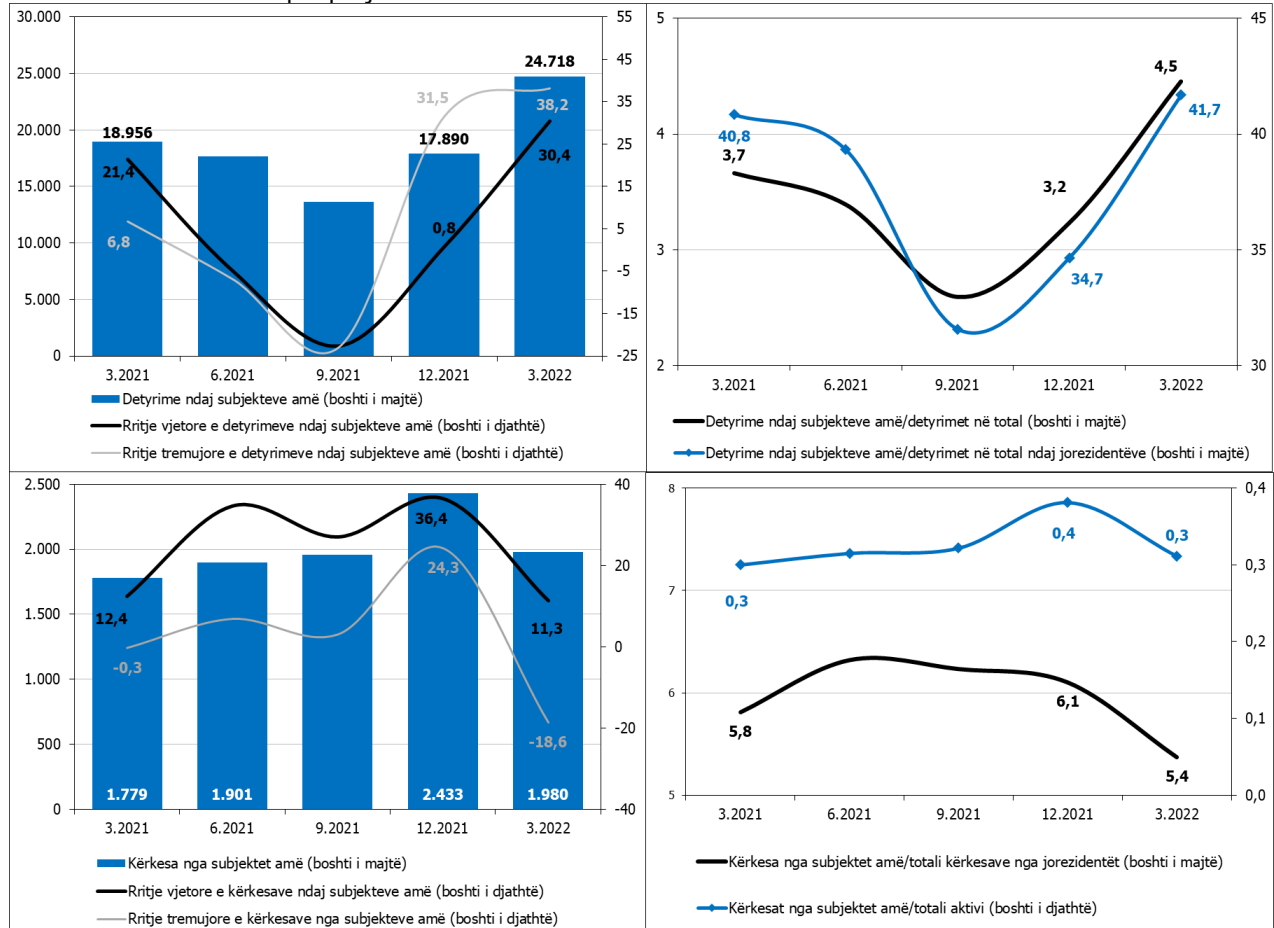
* Pa pjesëmarrje të BZHMV-shë Shkup.

Detyrimet ndaj subjekteve amë të bankave shënuan rritje më të ndjeshme në tremujorin e parë të vitit 2022. Megjithatë, këto detyrime ende nuk paraqesin burim të rëndësishëm financimi të aktiviteteve të sistemit bankar, megjithëse dallime mund të vërehen nga banka individuale. Në tremujorin e parë të vitit 2022, detyrimet e bankave ndaj subjekteve amë shënuan rritje prej 6.828 milionë denarë (ose për 38,2%), në formën e depozitave afatshkurtra. Rritja e lartë e detyrimeve ndaj subjekteve amë ka rritur pjesëmarrjen e tyre në totalin e detyrimeve dhe detyrimeve ndaj jorezidentëve, përkatësisht në nivelin 4,5% dhe 41,7% (në datën 31.12.2021, këto pjesë shënuan vlerën 3,2% dhe 34,7%). Kërkesat nga personat e regjistruar shënuan rënie tremujore, nga 454 milionë denarë, ose për 18,6%. Kështu, pjesëmarrja e këtyre kërkesave në gjithsej aktivet dhe në kërkesat nga jorezidentët u zvogëluan më 31.3.2022, përkatësisht në 0,3% dhe 5,4%.

Grafiku nr. 68

Detyrimet (lart) dhe kërkesat (poshtë) ndaj/nga kompanitë amë të bankave në milionë denarë dhe në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

2. Profitabiliteti

Treguesit e rentabilitetit të sistemit bankar shënuan përmirësim në tre muajt e parë të vitit 2022, që vjen si rezultat i fitimit më të lartë të arritur, krahasuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë.⁶² Fitimi më i lartë i sistemit bankar rezulton nga kostot më të ulëta të zhvlerësimit neto dhe nga rritja e jo-interesit neto (të ardhurat neto nga komisionet dhe të ardhurat e tjera të rregullta) dhe të ardhurat neto nga interesi. Shpenzimet operative të bankave shënuan rritje, e cila kontribuoi negativisht në rritjen vjetore të profitabilitetit të sektorit bankar. Rritja e këtyre kostove është kryesisht pasojë e rritjes së kostove të pagave dhe rritjes së kostove të përgjithshme dhe administrative të bankave.

Në tremujorin e parë të vitit 2022 ka vijuar prirja e uljes së normave të interesit aktive dhe pasive të bankave. Diferenca e interesit ndërmjet normës mesatare të ponderuar të interesit të gjithsej kredive dhe depozitave në bazë vjetore ka shënuar rënie minimale.

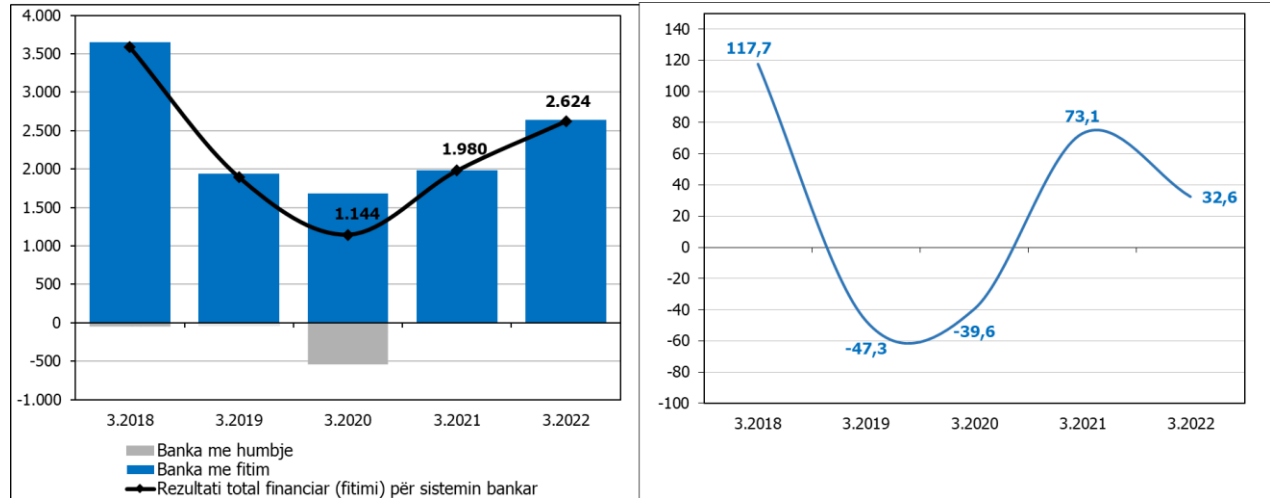
2.1 Treguesit e profitabilitetit dhe të efikasitetit të sistemit bankar

Sistemi bankar në tremujorin e parë të vitit 2022 ka realizuar fitim nga operacionet në vlerë prej 2,624 milionë denarë, që në krahasim me vitin paraprak është më i madh për 32,6%, ose për 645 milionë denarë. Fitimi më i lartë ka ardhur nga kostot më të ulëta për korrigjimin e vlerës (për 399 milionë denarë ose 42,8%), nga rritja e të ardhurave neto nga interesi (për 265 milionë denarë ose për 7,1%)⁶³ dhe të ardhurat neto nga komisionet dhe tarifat (me 105 milionë denarë. ose për 7,9%)⁶⁴, si dhe nga rritja e të hyrave të tjera të rregullta (për 220 milionë denarë ose për 30%)⁶⁵. Vetëm shpenzimet operative ndikuan negativisht në rritjen e fitimit. Ata janë rritur për 336 milionë denarë ose për 11,6%⁶⁶. **Analizuar sipas bankave individuale, një bankë e mesme dhe një e vogël shënuan humbje nga operacionet, ndërsa 11 bankat e mbetura arritën rezultat financiar pozitiv.**

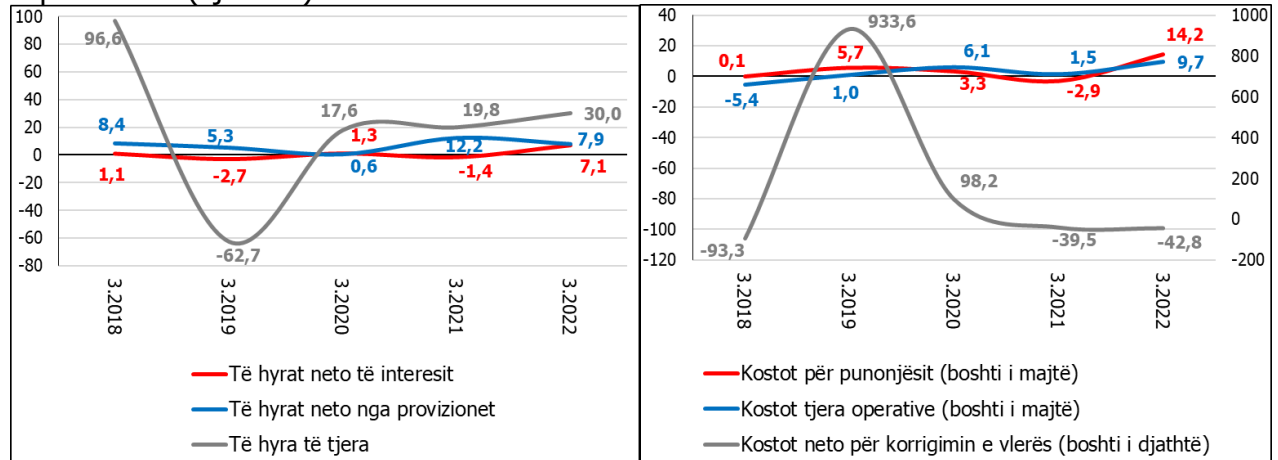
Grafiku nr. 69 Dinamika e fitimit total të shfaqur të bankave (majtas) dhe ndryshimi vjetor i tij (djathtas)

në milionë denarë

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 70 Norma vjetore e ndryshimit të zërave të të ardhurave kryesore (majtas) dhe shpenzimeve (djathtas) të bankave

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

⁶² Të gjitha të dhënat në këtë pjesë të Raportit, të cilat rrjedhin nga pasqyra e të ardhurave të bankave (të ardhura, shpenzime, fitim, humbje etj.) i referohen tre muajve të parë të vitit 2022 dhe madhësia e tyre krahasohet me të njëjtën periudhë të vitit 2022, të mëparshme ose të ndonjë viti tjetër. Të dhënat e nxjerra nga bilanci (aktive, kredi, depozita, kapital etj.) apo ato që lidhen me shumën e normave të interesit aktive dhe pasive, në këtë pjesë të Raportit paraqiten si një mesatare e situatave për tre të parat. muajt e vitit 2022 që krahasohet me mesataren e llogaritur për tre muajt e parë të vitit 2021 ose të një viti tjetër. Nëse llogaritja bëhet ndryshe, ajo theksohet në tekst.

⁶³ Të ardhurat nga interesi janë rritur për 178 milionë denarë ose 3,9%, ndërsa shpenzimet për interes janë ulur për 88 milionë denarë ose 10,9%.

⁶⁴ Të ardhurat neto nga komisionet dhe tarifat janë rritur si rezultat i rritjes së të hyrave nga komisionet dhe tarifat nga kompanitë jofinanciare (për 135 milionë denarë), me rënie më të vogël të shpenzimeve për komisione dhe tarifa (për 13 milionë denarë) në këtë sektor.

⁶⁵ Të ardhurat neto nga diferencat e kursit të këmbimit kontribuan më së shumti në rritjen e të hyrave të tjera të rregullta (për 133 milionë denarë ose për 56,6%) dhe në lirin më të madh të provizioneve për pensione dhe përfitime të tjera për punëtorët (për 99 milionë denarë).

⁶⁶ Në strukturën e shpenzimeve operative, rritje më të madhe kanë shënuar shpenzimet për paga (175 milionë denarë ose 14,2%) dhe shpenzimet e përgjithshme dhe administrative (114 milionë denarë ose 11,1%).

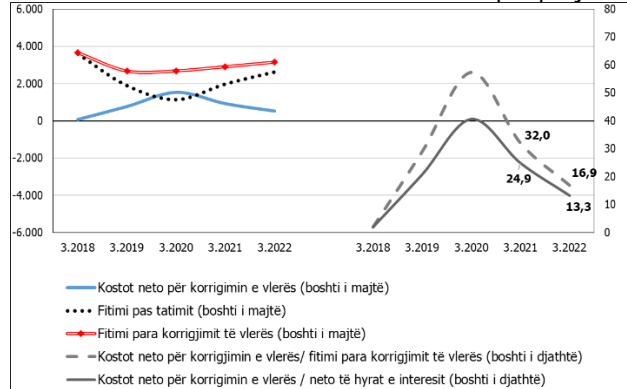

Grafiku nr. 71

Treguesit për pjesën e kostove neto të zhvlerësimit në fitim dhe të hyrat neto nga interesi

në milionë denarë

në përqindje

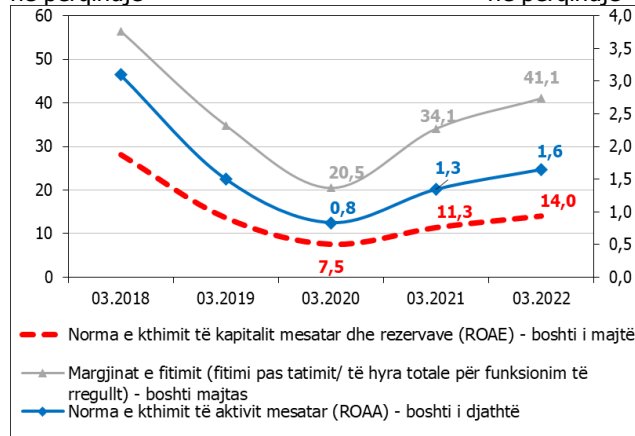

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 72 Shkallët e kthimit mbi aktivet mesatare dhe mbi kapitalin dhe rezervat mesatare dhe marzhin e fitimit

në përqindje

në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat

Rritja e fitimit në tremujorin e parë të vitit 2022 ka kontribuar në rritjen e treguesve bazë të përfitueshmërisë së sistemit bankar. Rritjen më të lartë prej 7 pikë përqindje e ka shënuar marzhi i fitimit, i cili ka rezultuar nga rritja më e shpejtë e fitimit të realizuar (32,6%) krahasuar me rritjen e gjithsej të hyrave të rregullta (10,2%), dhe kjo më së shumti për shkak të uljes së kostove neto. për korrigjimin e vlerës. Rritja e normave të kthimit të kapitalit dhe rezervës mesatare dhe të aktiveve mesatare është përkatësisht 2,7 dhe 0,3 pikë përqindjeje. Kështu, nivelet e realizuara të normave të kthimit mbi aktivet mesatare dhe mbi kapitalin dhe rezervat mesatare në fund të tremujorit të parë 2022 janë përkatësisht 1,6% dhe 14,0%.

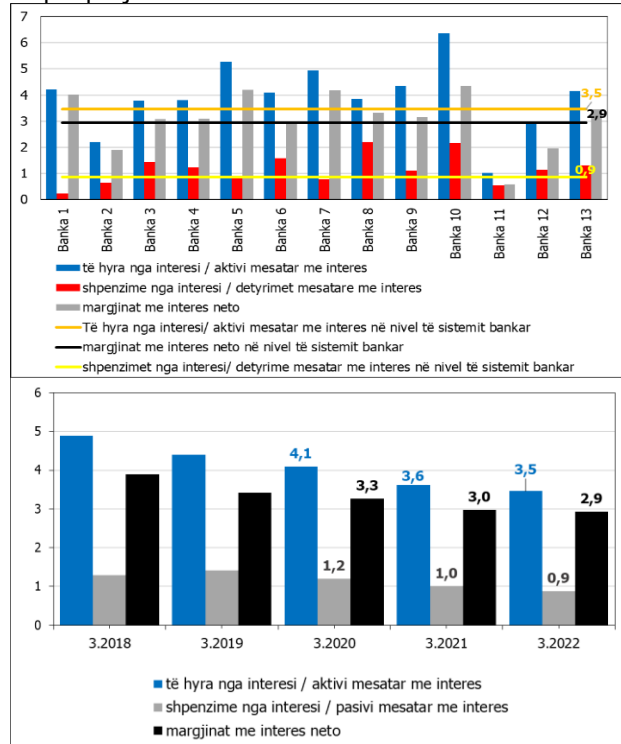
Në tremujorin e parë të vitit 2022, marzhi neto i interesit, me një rritje prej 0,1 pikë përqindjeje, ndërpreu prirjen rënëse të vërejtur në katërvjeçarin e analizuar. Kjo rritje e marzhit neto të interesit ka ardhur si rezultat i rritjes më të shpejtë relative të të ardhurave neto nga interesi (për 7,1% ose për 265 milionë denarë), krahasuar me rritjen e mjeteve mesatare normëmbajtëse (për 3,4% ose për 16.944 milionë denarë). Rritja e të hyrave neto nga interesi është kushtëzuar nga rritja vjetore e të hyrave nga interesi (për 178 milionë denarë, ose për 3,9%), me ulje të njëkohshme të shpenzimeve për interes (për 88 milionë denarë, ose për 10,9%).

Ndërmjetësimi financiar me amvisëritë ka pasur kontributin më të madh në themelim (59,2%) dhe në rritjen e të ardhurave neto nga interesi (52,7%). Të hyrat neto nga interesi nga amvisëritë janë rritur në bazë vjetore për 140 milionë denarë, ose për 6,3%, në kushte të zvogëlimit të shpenzimeve nga interesi me rritje të njëkohshme të të hyrave nga interesi në këtë sektor⁶⁷. **Të hyrat neto nga interesat nga shoqëritë jofinanciare, të cilat përbëjnë**

⁶⁷ Në tremujorin e parë të vitit 2022, shpenzimet për interesa të ekonomisë së amvisërisë janë më të ulëta për 99 milionë denarë, ose 29,2%, ndërsa të hyrat nga interesi janë më të larta për 41 milionë denarë, ose 1,6% krahasuar me vitin paraprak.

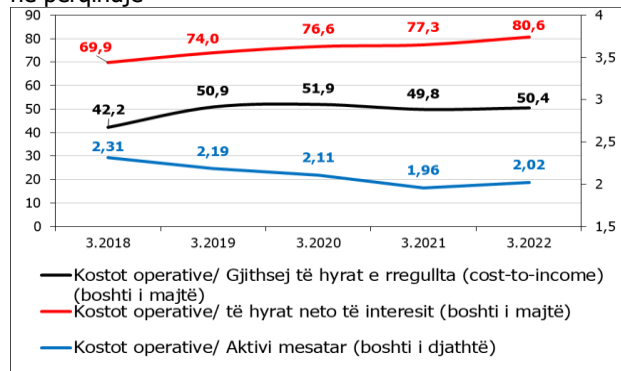

Grafiku nr. 73 Marzhi neto i interesit sipas bankës individuale, më 31.3.2022 (lart) dhe në nivel të sistemit bankar (më poshtë) në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Grafiku nr. 74 Treguesit e efikasitetit operacional në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

37,4% të totalit të të hyrave neto nga interesi, shënuan rritje vjetore prej 83 milionë denarë, ose për 5,9%⁶⁸. Me rritje prej 17 milionë denarësh ose për 6,2%, pjesëmarrjen më të vogël në rritjen e gjithsej të hyrave neto nga interesi të bankave e kanë të hyrat neto nga interesi nga sektori "shtetëror", ndërsa në aktivitetin e depozitave kreditore me sektorët e tjerë (institucionet financiare, institucionet jofitimprurëse që u shërbejnë individëve dhe jorezidentëve), sistemi bankar regjistron një shpenzim interesi neto.

Treguesit e efikasitetit operacional të sistemit bankar shënuan nivele më të këqija krahasuar me të njëjtën periudhë të vitit të kaluar. Kjo rezulton nga rritja më e lartë relative e shpenzimeve operative (me 11,6%) në raport me rritjen e të ardhurave totale të rregullta (me 10,2%), mjeteve mesatare (me 8,2%) dhe të ardhurave neto nga interesi (me 7,1%).

Në tre muajt e parë të vitit 2022, shpenzimet neto për korrigjimin e vlerës së mjeteve financiare dhe jofinanciare janë zvogëluar për 399 milionë denarë ose për 42,8%. Zvogëlimi i këtyre shpenzimeve kryesisht rezulton nga korrigjimi i vlerës së mjeteve financiare në bazë neto (e cila është ulur për 387 milionë denarë ose për 41,3%), dhe kjo vjen si pasojë e zvogëlimit të korrigjimit bruto të vlerës së mjeteve financiare (nga 194 milionë denarë)⁶⁹, si dhe për shkak të lirimit më të madh të korrigjimit të vlerës së mjeteve financiare (për 193 milionë denarë)⁷⁰.

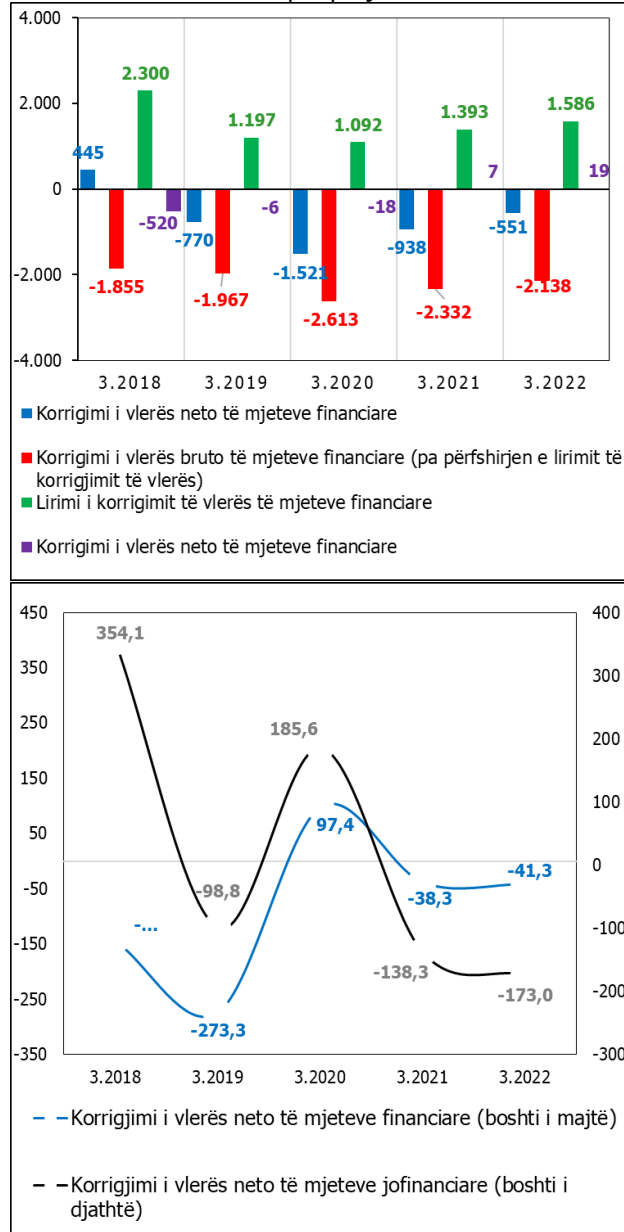
⁶⁸ Të hyrat nga interesi nga kompanitë jofinanciare janë më të larta për 62 milionë denarë ose 4,1%, ndërsa shpenzimet për interes janë ulur për 21 milionë denarë ose për 25,3%.

⁶⁹ Në tre muajt e parë të vitit 2021, korrigjimi neto i vlerës së mjeteve jofinanciare ishte gjithashtu pozitiv dhe arriti në 7 milionë denarë.

⁷⁰ Në zvogëlimin e korrigjimit bruto të vlerës së mjeteve financiare kontribuoi më së shumti korrigjimi bruto për kreditë dhe plasmanet, i cili u ul për 264 milionë denarë.

Grafiku nr. 75 Shuma e tarifave për zhvlerësim (lart) dhe normat vjetore të ndryshimit (poshtë) në milionë denarë dhe në përqindje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Në këtë tremujor, sikur edhe vitin e kaluar⁷¹, neto kostoja për korrigjimin e vlerës së mjeteve jofinanciare ka trajtimin e një zëri të të hyrave në vlerë prej 19 milionë denarë dhe në bazë vjetore shënon rritje prej 12 milionë denarë, për shkak të lirimt më të madh të korrigjimit të vlerës së mjeteve jofinanciare (për 33 milionë denarë) në raport me rritjen e korrigjimit bruto të vlerës së këtyre mjeteve (21 milionë denarë).

2.2 Lëvizja e normave të interesit dhe dallimi i interesit

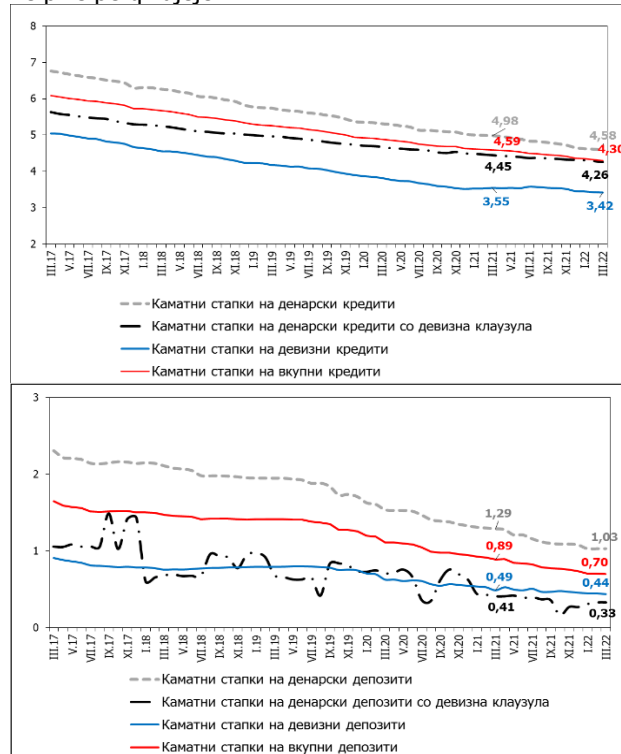
Prirja e uljes së normave aktive dhe pasive të interesit të bankave ka vijuar edhe në tremujorin e parë të 2022. Krahësuar me të njëjtën periudhë të një viti më parë, ulja është më e theksuar në normat e interesit të kredive ku norma mesatare e ponderuar e interesit është më e ulët për 0,28 pikë përqindjeje, ndërsa norma mesatare e ponderuar e interesit të depozitave është ulur me 0,21 pikë përqindjeje⁷². Analizuar sipas karakteristikave valutore, normat mesatare të interesit në denarë, si për kreditë ashtu edhe për depozitat, shënuan rënie më të theksuar.

⁷¹ Në tre muajt e parë të vitit 2021, korrigjimi neto i vlerës së mjeteve jofinanciare ishte gjithashtu pozitiv dhe arriti në 7 milionë denarë.

⁷² Pjesa tekstuale analizon shumën mesatare të normave të interesit, e llogaritur nga nivelet e normave të interesit në fund të muajve të veçantë të vitit. Grafikët paraqesin nivelet e normave të interesit në fund individualisht.

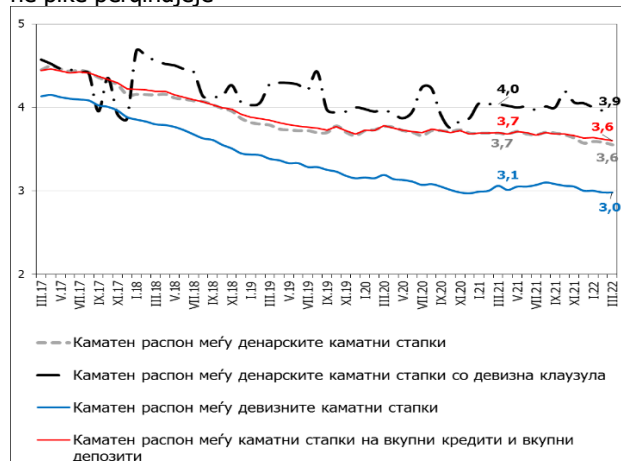
Grafiku nr. 76 Normat e aktives (lart) dhe të pasives të interesit (poshtë) në pikë përqindjeje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

Ulja më e fortë e normave të interesit të kredisë në raport me normat e interesit të depozitave në fund të marsit 2022 kontribuoi në prirjen më të lehtë rënës të diferencave të interesit. Diferenca e interesit ndërmjet normës mesatare të ponderuar të interesit në totalin e kredive dhe depozitave me bazë vjetore u ul minimalisht me 0,07 pikë përqindjeje, në mënyrë që diferenca mesatare e ponderuar e interesit për tre muajt e parë të vitit 2022 të jetë 3,6%.

Grafiku nr. 77 Përhapja e interesit në pikë përqindjeje

Burimi: Banka Popullore, në bazë të të dhënave të ofruara nga bankat.

SHTOJCA